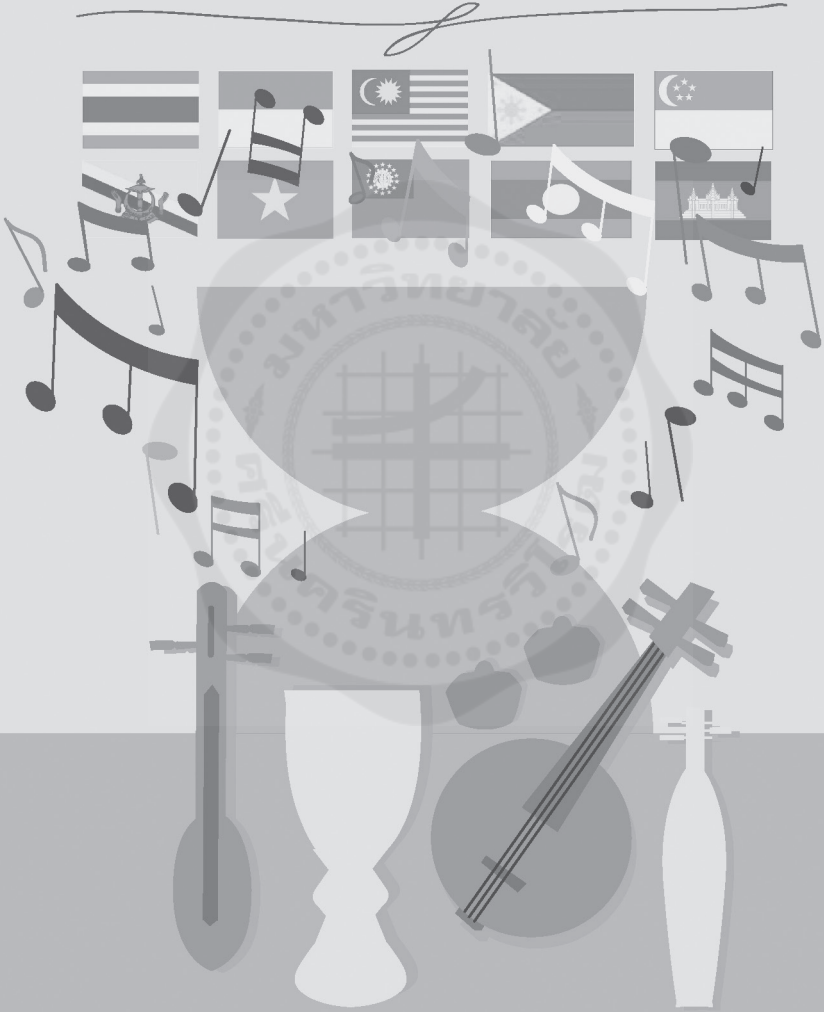

สาขาดุริยางคศาสตร์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดนตรีอาเซียน

ดร. นัจฉิกา สุนทรชนผล

ดนตรีอาเซียน

กรรมการกลั่นกรองและรับรองคุณภาพ

รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ ชันธศิริ

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์

รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์

อาจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.นงนุช สุทรธนะผล

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ

นางศิริศศิธร กัญโส

นางศิริรัตน์ พรมนาง

นางสาวอรทัย ไกรรักษ์

นางสาวพัชรี ศรีโชติ

จำนวนพิมพ์ 500 เล่ม

พุทธศักราช 2557

พิมพ์ที่

บริษัท กริดส์ ดีไซน์ แอนด์ คอมมูนิเคชั่น จำกัด

142 ซอยพัฒนาการ 46 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250

คำนำ

ตำรา “ดนตรีอาเซียน” จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้เรื่องดนตรีอาเซียน หรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN : The Association of South East Asian Nations) ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ประกอบด้วย ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไนดารุสซาลาม เวียดนาม พม่า ลาว และ กัมพูชา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมอาเซียนที่มีความสำคัญ ข้าพเจ้าจึงได้จัดทำตำราดนตรีอาเซียน โดยมีเนื้อหาเบื้องต้นเกี่ยวกับเครื่องดนตรีประจำชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน ประวัติความเป็นมาของดนตรีประจำชาติ ระบบเสียงของแต่ละประเทศโดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน นิสิต และทุกท่านที่สนใจ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ ชันธศิริ รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประทีป เล้ารัตนอารีย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจี ศรีสมบัติ และอาจารย์ สุรศักดิ์ จำนงค์สาร ที่เป็นแรงบันดาลใจ และกระตุ้นแบบในการสร้างสรรค์ผลงานวิชาการ ให้เผยแพร่และเป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการต่อไป

อาจารย์ ดร.นัฏฐิกา สุนทรธณผล

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	ก-ข
บทที่ 1 คนตรีไทย	1-46
บทที่ 2 คนตรีอินโดนีเซีย	47-59
บทที่ 3 คนตรีมาเลเซีย	60-65
บทที่ 4 คนตรีฟิลิปปินส์	66-72
บทที่ 5 คนตรีสิงคโปร์	73-78
บทที่ 6 คนตรีบรูไนดารุสซาลาม	79-81
บทที่ 7 คนตรีเวียดนาม	82-89
บทที่ 8 คนตรีพม่า	90-102
บทที่ 9 คนตรีลาว	103-111
บทที่ 10 คนตรีกัมพูชา	112-114
เอกสารอ้างอิง	115-117

บทนำ

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ภาพแผนที่ ที่มา http://www.lampangvc.ac.th/lvcasean/page_asean.htm

สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2557

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations) หรือ อาเซียน (ASEAN) เป็นองค์การทางภูมิรัฐศาสตร์และเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีประเทศสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไนดารุสซาลาม เวียดนาม พม่า ลาว และกัมพูชา อาเซียนมีพื้นที่ราว 4,435,670 ตารางกิโลเมตร มีประชากรราว 590 ล้านคน

อาเซียนมีจุดเริ่มต้นจากสมาคมอาสา ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2504 โดยไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2510 ได้มีการลงนามในปฏิญญากรุงเทพ อาเซียนได้ถือกำเนิดขึ้นโดยมีรัฐสมาชิกเริ่มต้น 5 ประเทศ โดยมี

วัตถุประสงค์เพื่อความร่วมมือในการเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม วัฒนธรรมในกลุ่มประเทศสมาชิก และการธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค และเปิดโอกาสให้คลายข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกอย่างสันติ หลังจาก พ.ศ. 2527 เป็นต้นมา อาเซียนมีรัฐสมาชิกเพิ่มขึ้นจนมี 10 ประเทศในปัจจุบัน กฎบัตรอาเซียนได้มีการลงนามเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งทำให้อาเซียนมีสถานะคล้ายกับสหภาพยุโรปมากยิ่งขึ้น เขตการค้าเสรีอาเซียนได้เริ่มประกาศใช้ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2553 และกำลังก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งจะประกอบด้วยสามด้าน คือ 1.ประชาคมอาเซียนด้านการเมืองและความมั่นคง 2.ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 3.ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมอาเซียนที่มีความสำคัญและในปัจจุบัน ตามโรงเรียน และมหาวิทยาลัย ได้ให้ความสนใจกับเรื่องนี้เป็นอย่างมากดังนั้นข้าพเจ้าจึงได้รวบรวมเอกสาร หนังสือ เว็บไซต์ และศึกษาจากข้อมูลจริงเพื่อจัดทำตำราดนตรีอาเซียน โดยมีเนื้อหาเบื้องต้นเกี่ยวกับเครื่องดนตรีประจำชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน ประวัติความเป็นมาของดนตรีประจำชาติ ระบบเสียงของแต่ละประเทศ โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์แก่ นักเรียน นิสิต และทุกท่านที่สนใจต่อไป

บทที่ 1

ดนตรีไทย

ธงประจำชาติ

ตราแผ่นดิน

ประเทศไทย (Thailand)

ชื่อทางการ : ราชอาณาจักรไทย (Kingdom of Thailand)

เมืองหลวง : กรุงเทพมหานคร (Bangkok)

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่บนคาบสมุทรอินโดจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีพรมแดนทางทิศตะวันออกติดประเทศลาวและประเทศกัมพูชา ทิศใต้ติดอ่าวไทยและประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันตกติดทะเลอันดามันและประเทศพม่า ทิศเหนือติดกับประเทศพม่าและประเทศลาว โดยมีแม่น้ำโขงกั้นเป็นบางช่วง

ภาษา : ภาษาไทย เป็นภาษาราชการ

ศาสนา : พุทธนิกายเถรวาท 95%, อิสลาม 4%

ดนตรีไทย: คือเครื่องดนตรีที่สร้างสรรค์ขึ้นตามศิลปวัฒนธรรมดนตรีของไทยที่มีรูปแบบเอกลักษณ์ของความเป็นไทยซึ่งสัมพันธ์กับชีวิตความเป็นอยู่และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของคนไทยโดยนิยมแบ่งตามอากัปภิกิริยาของการบรรเลง เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี เครื่องเป่า

เครื่องดนตรีหลัก ๆ ได้แก่ ปี่ ซอ ซออู้ ซอด้วง กระจับปี่ ฉิ่ง ฉาบ กลองยาว โหม่ง และ กรับ

ประวัติดนตรีไทย

ดนตรีไทยถือว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชนชาติไทยมาตั้งแต่โบราณ ซึ่งดนตรีไทยได้มีการพัฒนามาเรื่อยๆตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งจะขอแบ่งยุคของดนตรีไทย เพื่อให้สะดวกต่อการศึกษา ดังนี้

1. สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี
2. สมัยกรุงศรีอยุธยา
3. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี

การดนตรีในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีนับเป็นสมัยเริ่มต้นประวัติศาสตร์ของประเทศไทย เพราะว่า เรื่องราวชนชาติไทยปรากฏหลักฐานเด่นชัดขึ้นในสมัยสุโขทัยเมื่อพ่อขุนรามคำแหงได้ประดิษฐ์อักษรไทยและจารึกเรื่องราวต่างๆลงในศิลาและจากศิลาจารึกสมัยสุโขทัยนี้ ทำให้ทราบประวัติศาสตร์สุโขทัยอย่างดี (เฉลิมพงศ์ อาจารย์. 2529 : 90) เพราะในหลักศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงที่จารึกเป็นคำสั้นๆ ว่า “เสียงพาทย์ เสียงพิณ เสียงเลื่อน เสียงขับ” (สงบศึก ธรรมวิหาร. 2540: 9 ทำให้เราทราบถึงดนตรีไทยในสมัยสุโขทัยได้เป็นอย่างดี เสียงพาทย์ หมายถึง การบรรเลงวงปี่พาทย์ เสียงพิณ หมายถึง วงเครื่องสาย เป็นต้น

ทิวสิทธ์ ไทยวิจิตร ได้กล่าวถึงเครื่องดนตรีไทยในสมัยสุโขทัยโดยสันนิษฐานว่า เครื่องดนตรีไทย มีกลองสองหน้า แตรงอน (คล้ายเขาสัตว์ทำด้วยโลหะ) แตรสังข์ (ทำจากหอยสังข์) ตะโพน ช้อง กลองทัด ฉิ่ง บัณเฑาะะ กรับ กังสดาล มโหระทึก ซอสามสาย ระนาด ปี่ฉวน (สงบศึก ธรรมวิหาร. 2540 : 9) สรุปได้ว่า เครื่องดนตรีไทยในสมัยสุโขทัยเป็นราชธานีนั้นเครื่องดนตรีมีครบทั้ง 4 ประเภท อย่างเช่นสมัยปัจจุบัน คือ เครื่องดีดได้แก่ พิณ เป็นต้น เครื่องเป่า ได้แก่ ปี่ ขลุ่ย เป็นต้น เครื่องตีได้แก่ ช้อง กลอง เป็นต้น เครื่องสี ได้แก่ ซอ เป็นต้น

สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

การดนตรีไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีนับได้ว่ามีความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก เพราะประชาชนนิยมเล่นดนตรีกันมากซึ่งเครื่องดนตรีในสมัยกรุงศรีอยุธยาส่วนใหญ่ได้รับมาจากกรุงสุโขทัยแต่ก็ได้มีการปรับปรุงรูปร่าง ตลอดจนการประสมวงดนตรี และได้มีการพัฒนาคิดค้นเรื่องดนตรีเพิ่มเติม เช่น จะเข้ เป็นต้น ด้วยความเจริญรุ่งเรืองในการดนตรีไทยมีประชาชนนิยมเล่นดนตรีไทยกันอย่างกว้างขวางจะเล่นดนตรีกันจนเกินขอบเขตจนต้องออกกฎหมายเฑียรบาล ในรัชสมัยของพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ.1991 - 2031) ว่า “...ห้ามขับร้องเพลงเรือ เป่าขลุ่ย เป่าปี่ สีซอ ดีดกระจับปี่ ดีโหนดทับในเขตพระราชฐาน” ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีปรากฏเครื่องดนตรีครบทุกประเภท ดังนี้

เครื่องดีด ได้แก่ กระจับปี่ จะเข้ พิณเพี้ยะ พิณน้ำเต้า

เครื่องสี ได้แก่ ซอสามสาย ซออู้ ซอด้วง

เครื่องตีไม้ ได้แก่ กรับพวง กรับคู่ กรับเสภา ระนาดเอก

เครื่องตีโลหะ ได้แก่ ซ้องวงใหญ่ ซ้องคู่ ซ้องชัย ซ้องโหม่ง ฉิ่ง ฉาบ มโหระทึก

เครื่องตีหนัง ได้แก่ ตะโพน (ทับ) โทน รำมะนา กลองทัด กลองตุ้ม

เครื่องเป่า ได้แก่ ปี่ใน ปี่กลาง (คงมีพวกปี่มอญ และปี่ชวาด้วย) ขลุ่ย แตรวง

สรุปได้ว่า การดนตรีไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องจากสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี และมีการคิดค้นเครื่องดนตรีเพิ่มเติม ประชาชนนิยมเล่นดนตรีไทยกันอย่างกว้างขวางแม้แต่ในเขตพระราชฐานจนต้องมีการออกกฎหมายเทียรบาลเกี่ยวกับการห้ามเล่นดนตรีไทยในเขตพระราชฐาน

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชที่ 1 พระองค์ได้ทรงฟื้นฟูการดนตรีไทยให้เจริญรุ่งเรืองโดยทรงพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ให้สมบูรณ์และดาดหลังซึ่งเป็นวรรณคดีที่มีมาแต่สมัยอยุธยา วรรณคดีทั้ง 2 เรื่องนี้ ใช้นำแสดงละครและแสดงโขน (เฉลิม พงษ์อาจารย์. 2529 : 293) ต่อมาในรัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ดนตรีไทยได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นด้วยพระองค์ทรงส่งเสริมด้านวรรณคดีและการละคร ทรงพระราชนิพนธ์ เรื่องอิเหนาและรามเกียรติ์ ขึ้นอีกสำนวนหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมแก่การละคร ให้มากยิ่งขึ้นจนวรรณคดีเรื่องอิเหนาได้รับการยกย่องว่า เป็นกลอนบทละครที่ดีที่สุด

ส่วนด้านดนตรีก็เฟื่องฟูเช่นเดียวกันจนปรากฏในพระราชประวัติพระพุทธเลิศหล้านภาลัยว่าทรงซอสามสายได้เป็นเลิศมีซอคู่พระหัตถ์เรียกว่า “ซอสายฟ้าฟาด” (อ้างศักดิ์ อายุวัฒน์. 2544)

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แม้ว่าพระองค์จะไม่ทรงโปรดดนตรีมากนัก แต่ก็มิได้ห้ามไม่ให้เล่นดนตรีไทยยังคงทำให้เจ้านายในวังได้มีการแสดงการดนตรี และการละครภายในวังของตนจึงทำให้เจ้านายเหล่านี้มีส่วนในการอุปถัมภ์ส่งเสริมในการละครและการดนตรีเจริญรุ่งเรืองสืบมาอย่างต่อเนื่องจนถึงสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี 2475 และในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวนี้ได้มีการประดิษฐ์ระนาดทุ้มขึ้นเพื่อใช้คู่กับระนาดเอกด้วยในรัชกาลที่ 4

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประชาชนนิยมเล่นแอ่วลาวเป่าแคนกันมากจนเป็นเหตุให้การดนตรีไทยมีผู้เล่นน้อยลง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้ทรงพระราชบัญญัติห้ามเล่นแอ่วลาว เมื่อปี 2408 ด้วยเพราะทรงรังเกียจว่าไม่ใช่ของไทยแท้เป็นของประเทศราชจะนำมาใช้เป็นของไทยนั้นหากใครเล่นจะเก็บภาษีให้แรงประชาชนจึงคลายการเล่นแอ่วลาวลง พระราชบัญญัติข้อนี้แม้จะมีลักษณะเป็นชาตินิยมมากก็จริง แต่ถ้ามองในแง่ของการสงวนไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมไทยแท้แล้วก็นับได้ว่าพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยในสมบัติของชาติและทรงพยายามที่จะส่งเสริมดนตรีไทยอย่างแท้จริง (พูนพิศ อมาตยกุล. 2524 : 23)

การดนตรีในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ขยายแยกออกไปอีกมากมาย อาทิ เกิดการแสดงละครขึ้นอีกหลากหลายรูปแบบ การบรรเลงแต้รวง ได้มีการปรับปรุงให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ในสมัยนี้ได้มีการพัฒนาเครื่องดนตรีไทยเพิ่มเติม ได้แก่ กลองตะโพน (ความจริงคือกลองตะโพนเดิมนั่นเอง) แต่วิธีการตีกลองผิดไปจากเดิมคือใช้ตีแบบกลองทัด (ตีหน้าเดียว) โดยใช้ไม้ نرمตีเพื่อให้เกิดเสียงทุ้มกังวาน และยังเกิดวงปี่พาทย์ไม้ نرم และ ปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ ใช้กับละครแบบใหม่ ซึ่งดัดแปลงมาจากโอเปร่า ปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์นี้ฟังไพเราะมาก (ชื่น ศิลปบรรเลง; 2515:21)

ในสมัยรัชกาลที่ 5 การดนตรีไทยได้พัฒนารูปแบบเพิ่มขึ้นอีกมากมายที่สำคัญคือ การประชันฝีมือดนตรีทำให้เกิดการพัฒนาฝีมือของนักดนตรีและเกิดการผสมวงขึ้นโดยการนำเครื่องดนตรีต่างๆมาบรรเลงเพิ่มขึ้นทำให้วงมีขนาดใหญ่ขึ้น และเป็นกรรวมนักดนตรีที่มีฝีมือเข้าด้วยกันจึงทำให้เพียบพร้อมไปด้วยนักดนตรีฝีมือและมีเครื่องดนตรีหลากหลายทำให้การบรรเลงมีเสียงที่ไพเราะยิ่ง

ในสมัยรัชกาลที่ 6 การดนตรีได้รับอิทธิพลจากตะวันตกมากมายเพราะมีการค้าขายติดต่อกับชาวต่างชาติมาก ซึ่งอาจารย์มนตรี ตราโมท ได้กล่าวว่าเป็นรัชสมัยที่มีชาวต่างชาติเข้ามาค้าขายรับราชการและปฏิบัติธุรกิจมากมาย เจ้านายและขุนนางเข้ารับการศึกษาจากยุโรปเป็นอันมาก ศิลปะการแสดงต่างๆ จึงได้รับอิทธิพลจากชาติตะวันตกแปรเปลี่ยน และเกิดขึ้นหลายอย่าง ละครก็มีละครพูด ละครสังคีต ละครร้อง

การดนตรีมีวงโยธวาทิต แตรวง เพิ่มขึ้นจนถึงวงของเอกชน ในราชการมีวงเครื่องสายฝรั่ง ของกรมสรรพและของกรมทหารม้าล้วนเป็นวงปีที่มีความคุณภาพการบรรเลงเป็นอย่างดี ทางวงดนตรีไทยก็เจริญทั้งปริมาณและคุณภาพ ทั้งวงปี่พาทย์วงเครื่องสายและมโหรี (มนตรี ตราโมท. 2527 : 36) ในสมัยรัชกาลที่ 6 มีนักดนตรีที่มีชื่อเสียงเกิดขึ้นหลายท่านซึ่งนักดนตรีที่มีชื่อเสียงในสมัยนี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 ได้ทรงตั้งราชทินนามของนักดนตรี ไว้เป็นคำกลอนสัมผัส ดังนี้

พระเพลงไพเราะ หลวงเพราะสำเนียงหลวงเสียงเสนาะกรรณ

พระสรรพเพลงสรวงหลวงพวงสำเนียงร้อย หลวงสร้อยสำเนียงสนธิ
หลวงวิมลวงเวง หลวงบรรเลงเลิศเลอ ขุนบำเรอจิตรจรัส

หลวงบำรุงจิตรเจริญ ขุนเจริญดนตรีการ พระยาประสานดุริยศัพท์
หลวงศรีวาทิต หลวงสิทธิวาทิติน พระพิณบรรเลงราช

พระพาทย์บรรเลงรมย์ หลวงประสมสังคีต พระประณีตวรศัพท์
พระประดับดุริยกิจ ขุนสนิทบรรเลงการ หมื่นประโคนเพลงประสาน

หลวงชาญเชิงระนาด ขุนฉลาดซ้องวง ขุนบรรจงทัมเลิศ
หมื่นประเจ็ดปีเสนาะ หลวงไพเราะเสียงซอ ขุนคลอชลุ่ยคล่อง

(ไม่มีตัวจริง) หลวงว่องจะเข้ารับ หมื่นคนธรรพ์ประสิทธิประसार

หมื่นซบคำหวาน หมื่นตันติการ เจนจิตรหลวงประดิษฐไพเราะ
พระยาเสนาะดุริยางค์ พระสำอางค์ดนตรี
ขุนสำเนียงชั้นเชิง (จารุวรรณ ไวยเจตน์;2529:235-236)

จะเห็นได้ว่าในรัชสมัยพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 มีนักดนตรีที่พระองค์ได้ทรงโปรดพระราชทานราชทินนาม บรรดาคำศัพท์และชื่อเสียงเกียรตินิยมแก่นักดนตรีหลายท่านอย่างเอาใจใส่ นับเป็นช่วงเวลาแห่งความเจริญรุ่งเรืองในด้านดนตรีไทยเป็นอย่างยิ่งและพระองค์มีพระปรีชาสามารถในด้านการดนตรีเช่นกันจึงเป็นระยะเวลาที่นักดนตรีของพระองค์มีความผาสุกด้วยพระองค์ทรงเอาใจใส่เป็นอย่างดี

การดนตรีไทย ในสมัยรัชกาลที่ 7 นับเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อเพราะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นการปกครองใน

ระบอบประชาธิปไตยในช่วงปลายสมัยของพระองค์และสิ่งสำคัญที่เกิดขึ้นในสมัยนี้คือ เศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก และประเทศไทยก็ได้รับอิทธิพลนี้เช่นกันแต่ถึงอย่างไรก็ตาม กำลังใจของนักดนตรีก็มียู่มากเพราะพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงศึกษาด้านดนตรีไทยจนมีความสามารถในด้านการเล่นดนตรีไทยและพระราชนิพนธ์เพลงไทยไว้ถึง 3 เพลง คือราตรีประดับดาว เขมรละออองค์เถา และโหมโรงคลื่นกระทบฝั่งสามชั้น (สงบศึก ธรรมวิหาร. 2540 : 37)

ในสมัยนี้มีนักดนตรีเกิดขึ้นมากมายซึ่งบุคคลที่สมควรได้รับการยกย่องอย่างสูงสุด คือ หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ชาวสมุทรสงคราม ท่านได้แต่งเพลงไทยไว้มากมาย มีทั้งแต่งขึ้นใหม่และทำแนวบรรเลงเปลี่ยนแปลงจากของเก่า (ที่เรียกว่าทางเปลี่ยน) เพลงที่หลวงประดิษฐไพเราะแต่งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 7 เช่นกระต่ายข่มเดือนเถา เขมรปากท่อเถา ขอมทอง ครวญหา จินนำเสด็จ จินลั่นถัน ขมแสงจันทร์ เขมรเลียนคร พรหมณต์ตีนน้ำเต้า นกเขาชะแมร์ สาริกาเขมร อะเซหฺนุกี้ ชะแมร์กอฮอม ชะแมร์ซอ ชะแมร์ธม และอ้อลาว เป็นต้น นักดนตรีไทยอีกท่านหนึ่ง ที่แต่งเพลงไว้ในสมัยรัชกาลที่ 7 เป็นจำนวนไม่น้อย คือ นายมนตรี ตราโมท ชาวจังหวัดสุพรรณบุรีท่านมีความเชี่ยวชาญทั้งในการประพันธ์ บทเพลง บทร้องและยังมีความสามารถในการแต่งเพลงประกอบการแสดง ระบุว่าต่างๆมีผลงานมากมายสุดจะพรรณนาได้ เพลงที่แต่งในสมัยรัชกาลที่ 7 ที่ขึ้นชื่อมากมีหลายเพลง เช่น โสมส่องแสง เขมรปี่แก้วทางสัควา จะเข้หางยาวทางสัควา นางครวญเถา นกขมิ้นเถา พม่าเห่เถา และพระจันทร์ครึ่งซีกเถา เป็นต้น (พูนพิศ อมาตยกุล; 2524: 20) การดนตรีไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 เป็นสมัยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสมัยนี้ “เป็นระยะที่ดนตรีไทยเข้าสู่สภาวะมีดมนเพราะรัฐบาลไม่ส่งเสริมดนตรีไทยและยังพยายามให้คนไทยหันไปเล่นดนตรีสากลแบบตะวันตก” (สงบศึก ธรรมวิหาร. 2540: 40 อ้างใน พูนพิศ อมาตยกุล. 2524 : 21) ต่อมาก็เกิดรัฐนิยมขึ้น “การที่มีรัฐนิยมเกิดขึ้น กล่าวคือ ห้ามการบรรเลงดนตรีไทย” (สงบศึก ธรรมวิหาร. 2540 : 40 อ้างใน พระยาภูมิ เสวิน. 2516 : 137) ด้วยเห็นว่าดนตรีไทยไม่เหมาะสมกับชาติที่กำลังพัฒนาให้ทัดเทียมกับอารยประเทศจึงมีการห้ามโดยเคร่งครัด แต่ยงอนุญาตให้บรรเลงในงานพิธีหรือในบางประเพณีแต่จะต้องไปขออนุญาตที่กรมศิลปากรหรืออำเภอก่อนและต้องมีบัตรนักดนตรี

ที่ทางราชการออกให้จึงทำให้นักดนตรีหัวใจห่อใจเหี่ยวไปตามๆกันบางคนถึงกับขายเครื่องดนตรีอันวิจิตรงดงาม เพราะถึงเก็บไว้ก็เปล่าประโยชน์เครื่องดนตรีอันงดงามวิจิตรหลายชิ้นที่ถูกขายไปในรูปแบบของเก่าหรือขายต่อให้ต่างประเทศไปอย่างน่าเสียดายแต่ก็ยังมีนักดนตรีอีกไม่น้อยที่ไม่ยอมทิ้งดนตรีไทยเช่น หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ยังคงแต่งเพลงต่อไปอย่างไม่ย่อท้อ เพลงเอกของท่านที่เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 8 เช่น แสนค่านึงเถา กราวรำเถา แขงเงาะ และแขกชุมพล เป็นต้น และอาจารย์มนตรี ตราโมท ก็หันมาประดิษฐ์เพลงระบำมากขึ้น ซึ่งเพลงไทยในระบายนี้อรชรธรรม บรรจงศิลป์ (อ้างใน สงบศึก ธรรมวิหาร. 2540 : 41) กล่าววาระะยะนี้มีผู้นำทำนองเพลงไทยมาใส่เนื้อร้องเต็มตามทำนองบ้างแต่งขึ้นเองบ้าง เพื่อประกอบละครพูดละครประวัติศาสตร์ และภาพยนตร์ผู้แต่งมีหลายท่าน เช่น พรานบุรณห์ หลวงวิจิตรวาทการ ล้วน ควันธรรม ฯลฯ สำหรับหลวงวิจิตรวาทการร่วมกับอาจารย์มนตรี ตราโมทแต่งเพลงประกอบบทละครประวัติศาสตร์หลายเพลง เช่น เพลงเพื่อนไทย ใต้ร่มธงไทย ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ฯลฯ เพลงเหล่านี้มีลักษณะเป็นแบบตามใจผู้แต่ง จะเป็นเพลงไทยก็ไม่ใช่ เพลงฝรั่งก็ไม่ใช่การแต่งเพลงของหลวงวิจิตรวาทการแต่งโดยใช้จินตนาการของตนเองบ้างบางเพลงก็นำทำนองของฝรั่งมาใส่เนื้อไทยบ้าง เช่น ภาพเธอ นักแต่งเพลงอื่นเช่น พรานบุรณห์ มีจุดมุ่งหมายของการแต่งเพลงเพื่อนำไปประกอบภาพยนตร์ ละคร เพลงที่แต่งจึงพยายามให้เหมาะกับเนื้อเรื่อง เป็นสำคัญ เช่น เพลงดุซิดูโนนชิ เพลงร้อนแดด ฯลฯ อาจกล่าวได้ว่า เพลงในระบายนี้นั้นเป็นเพลงที่ยังไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ทฤษฎีตะวันตกอย่างแท้จริง ถึงอย่างไรก็ตามดนตรีไทยสมัยนี้ก็มิได้ขบเซาถึงขนาดจะขาดตอนเหมือนเมื่อครั้งเราเสียกรุงศรีอยุธยาแม้จะขบเซาลงบ้างและเกิดเพลงไทยสากลขึ้น เพลงไทยสากลที่เกิดขึ้นใหม่นี้ก็ยังมีเอาเค้าของเดิมหรือเอาเพลงไทยของเดิมมาร้องเล่นเพียงแต่เปลี่ยนจังหวะให้กระชับขึ้นเป็นแบบฝรั่ง ของไทยแท้จึงไม่ถึงกับสูญและโชคดียิ่งคุณนั้นสันมาก มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลกันบ่อยในที่สุด ดนตรีไทยแท้ก็กลับคืนมาอีกครั้ง (อรชรธรรม บรรจงศิลป์ และโกวิทย์ ชันชศิริ. 2526 : 18)

การดนตรีไทยในรัชสมัยรัชกาลปัจจุบัน เมื่อปลายรัชกาลที่ 8 พ.ศ. 2488 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งขณะนั้นทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นพระอนุชาได้ทรงเริ่มพระราชานิพนธ์เพลงไทยสากลและเพลงสากลขึ้นเพลงแรก คือเพลงพระราชานิพนธ์ แสงเทียน และต่อมาก็ทรงพระราชานิพนธ์เพลงสายฝน และอีกมากมาย

เช่น เพลงชะตาชีวิต เพลงใกล้รุ่ง เพลงคำหวาน เพลงดวงใจกับความรัก เพลงพระราชนิพนธ์เหล่านี้แตกต่างไปจากเพลงที่นำประพันธ์เพลงไทยสากล ยุคนั้นได้ประพันธ์ขึ้นเป็นเพลงที่บรรเลงยาก ร้องยากที่สุดเพราะใช้โน้ตครึ่งเสียงและกัญแจเสียงไม่ชินกับหูคนไทยในยุคนั้น กล่าวได้ว่าเพลงพระราชนิพนธ์ยุคแรกเริ่มขึ้น ทรงได้ล้ำหน้าความสามารถของนักประพันธ์เพลงไทยเป็นอย่างมาก เข้ามาตรฐานเพลงที่นิยมสูงสุดในทวีปยุโรปและอเมริกาจนฝรั่งกล่าวสรรเสริญในพระปรีชาสามารถ (พูนพิศ อมาตยกุล. 2529 : 19)

ในสมัยนี้ได้มีผู้แต่งเพลงไทยสากลหลายท่านสำหรับนักแต่งเพลงไทยสากลที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปทั้งในและนอกประเทศคือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เพลงพระราชนิพนธ์ของพระองค์ได้แสดงถึงความงดงาม ความละเอียด ประณีตมีรสนิยมเป็นแบบเฉพาะพระองค์ ซึ่งเป็นพรสวรรค์อย่างหนึ่งอันหาได้ไม่ยากนัก ดังที่อาจารย์มนตรี ตราโมทย์ ให้สัมภาษณ์ เสถียร ดวงจันทร์ทิพย์ (เสถียร ดวงจันทร์ทิพย์. 2530 : 28) ดังนี้ในด้านดนตรีไทยและนาฏศิลป์นี้ดูเหมือนว่าพระองค์ท่านจะทรงสนพระทัยพอๆกันแต่ถ้าทางด้านดนตรีสากลแล้วทรงพระปรีชาสามารถมากที่สุดโดยเฉพาะลักษณะนี้ถ้าหากเป็นสามัญชน คนธรรมดาเรียกว่า มีพรสวรรค์เป็นบุคคลประเภทที่เรียกว่าเรียนน้อยแต่รู้มากได้จะมีอยู่เฉพาะรายบุคคลเท่านั้น นับได้ว่าเป็นบุญของศิลปินไทยและประเทศชาติที่องค์พระมหากษัตริย์ทรงสนพระทัยในศิลปะการดนตรีเช่นนี้ การดนตรีไทยในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ได้ขยายวงกว้างเข้าไปอยู่ในสถานศึกษาเห็นได้จากสถาบันการศึกษาทุกระดับประถมศึกษามัธยมศึกษาและอุดมศึกษาได้ส่งเสริมให้นักเรียนและเยาวชนเล่นดนตรีไทยและขับร้องเพลงไทยโดยบรรจุวิชาดนตรีไว้ในหลักสูตรทุกระดับ ทั้งนี้ด้วยพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้แผ่ปกคลุมเป็นร่มเกล้าแก่นักดนตรีไทย และเพลงไทยอย่างใหญ่หลวงด้วยพระองค์ทรงโปรดเพลงไทยและดนตรีไทยเป็นอย่างยิ่งซึ่งพระองค์ได้พระราชนิพนธ์เรื่อง “เหตุใดข้าพเจ้าจึงชอบดนตรีไทย” โดยทรงขึ้นต้นว่า “ดนตรีไทยดูเหมือนจะพัวพันกับชีวิตประจำวันของข้าพเจ้าตั้งแต่เกิดมาพอเกิดมาเขาก็ประโคม เวลาสมโภชเขาก็ประโคม (สงบศึก ธรรมวิหาร. 2531 : 47 อ่างในทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา. 13)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงอุปถัมภ์และทรงทะนุบำรุงดนตรีอยู่ตลอดเวลาทรงพระอุตสาหะเสด็จพระราชดำเนินไปเป็นประธานการแสดงดนตรีไทยของครูอาวุโสและบรรดาดวงดนตรีของเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษามัธยมและอุดมศึกษาหลายครั้ง ได้ทรงร่วมการบรรเลงดนตรีด้วยยังความโสมนัสยินดีแก่ผู้ร่วมและผู้มีโอกาสได้เฝ้าทูลละอองพระบาทเป็นที่ยิ่ง (สงบศึก ธรรมวิหาร. 2540 : 48) อ้างใน ทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา. 2541 : 14) สรุปได้ว่า การดนตรีในสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลที่ 9 ได้มีความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างยิ่ง เพราะพระองค์ทรงโปรดการดนตรีทุกประเภท จนเป็นที่ยกย่องสรรเสริญจากชาวโลก ทั้งในและต่างประเทศอย่างท่วมท้น พระองค์ยังทรงพระราชนิพนธ์เพลงไว้อีกมากมาย อีกทั้งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีก็ได้ทรงโปรดปรานดนตรีไทยเป็นอย่างยิ่ง ทรงบรรเลงดนตรีไทยได้ทุกชนิดทรงใฝ่พระราชหฤทัยอย่างจริงจัง ดังที่ เสรี หวังในธรรม กล่าวไว้ว่า “ดนตรีไทยนาฏศิลป์ไม่สิ้นแล้ว เพราะพระทูลกระหม่อมแก้วเอาใจใส่”

เครื่องดนตรีไทยแบ่งตามภาคต่าง ๆ ของประเทศ

เครื่องดนตรีแต่ละภาคเป็นดนตรีพื้นบ้านที่ถ่ายทอดกันมาด้วยวาจาซึ่งเรียนรู้ผ่านการฟังมากกว่าการอ่าน และเป็นสิ่งที่พูดต่อกันมาแบบปากต่อปากโดยไม่มีการจดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร จึงเป็นลักษณะการสืบทอดทางวัฒนธรรมของชาวบ้าน ตั้งแต่อดีตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นกิจกรรมการดนตรีเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน และช่วยสร้างสรรค์ความรื่นเริงบันเทิงเป็นหมู่คณะและชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ซึ่งจะทำให้เกิดความรักสามัคคีกันในท้องถิ่นและปฏิบัติสืบทอดต่อมายังรุ่นลูก รุ่นหลาน จนกลายเป็นเอกลักษณ์ทางพื้นบ้านของท้องถิ่นนั้น ๆ สืบต่อไป

เครื่องดนตรีของไทย สามารถแบ่งออกตามภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยได้ ดังนี้

เครื่องดนตรีภาคกลาง

ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภท ตีต สี ตี เป่า โดยเครื่องตี ได้แก่ จะเข้ และจ้องหน่อง เครื่องสี ได้แก่ ซอด้วง และซออู้ เครื่องตีได้แก่ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ระนาดทอง ระนาดทุ้มเล็ก ฆ้อง โหม่ง ฉิ่ง ฉาบ และกรับ เครื่องเป่า ได้แก่ ขลุ่ย และปี่ ลักษณะเด่นของเครื่องดนตรีภาคกลาง คือ วงปี่พาทย์ของภาคกลางจะมีการพัฒนาในลักษณะ

ผสมผสานกับดนตรีหลวง โดยมีการพัฒนาจากดนตรีปี่และกลองเป็นหลัก มาเป็นระนาด และซอวง พร้อมทั้งเพิ่มเครื่องดนตรีมากขึ้นจนเป็นวงดนตรีที่มีขนาดใหญ่ รวมทั้งยังมีการขับร้องที่คล้ายคลึงกับปี่พาทย์ของหลวง ซึ่งเป็นผลมาจากการถ่ายโยงทางวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมราชภัฏและหลวง

เครื่องดนตรีภาคเหนือ

ในยุคแรกจะเป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ได้แก่ ท่อนไม้กลอง ที่ใช้ประกอบพิธีกรรม ในเรื่องภูตผีปีศาจและเจ้าป่าเจ้าเขา จากนั้น ได้มีการพัฒนาโดยนำหนังสัตว์มา ซึ่งที่ปากท่อนไม้กลองไว้กลายเป็นเครื่องดนตรีที่เรียกว่ากลอง ต่อมามีการพัฒนารูปแบบของกลองให้แตกต่างออกไป เช่น กลองที่ซึ่งปิดด้วยหนังสัตว์เพียงหน้าเดียว ได้แก่ กลองรำมะนา กลองยาว กลองแฉวง และกลองที่ซึ่งด้วยหนังสัตว์ทั้งสองหน้า ได้แก่ กลองมอญ เฆ็ง กลองสองหน้า และตะโพนมอญ นอกจากนี้ยังมีเครื่องตีที่ทำด้วยโลหะ เช่น ซอ ฉิ่ง ฉาบ ส่วนเครื่องดนตรีประเภทเป่า ได้แก่ ซลุ่ย ยะเอ้ ปี่แน ปี่มอญ ปี่สรไน และเครื่องสี ได้แก่ สะล้อลูก 5 สะล้อลูก 4 และ สะล้อ 3 สาย และเครื่องดีด ได้แก่ พิณเป็ยยะ และซิง 3 ขนาด คือ ซิงน้อย ซิงกลาง และซิงใหญ่ สำหรับลักษณะเด่นของเครื่องดนตรีภาคเหนือ คือ มีการนำเครื่องดนตรีประเภท ดีด สี ตี เป่า มาผสมวงกันให้มีความสมบูรณ์และไพเราะ โดยเฉพาะในด้านสำเนียงและทำนองที่พลิ้วไหวตามบรรยากาศ ความนุ่มนวลอ่อนละมุนของธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีการผสมทางวัฒนธรรมของชนเผ่าต่าง ๆ และยังเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมในราชสำนักทำให้เกิดการถ่ายโยง และการบรรเลงดนตรีได้ทั้งในแบบราชสำนักของคุ้มและวัง และแบบพื้นบ้านมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

เครื่องดนตรีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน)

มีวิวัฒนาการมายาวนานนับพันปี เริ่มจากในระยะต้น มีการใช้วัสดุท้องถิ่นมาทำเสียงเสียงจากธรรมชาติ ป่าเขา เสียงลมพัดใบไม้ไหว เสียงน้ำตก เสียงฝนตก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเสียงสั้นไม่ก้อง ในระยะต่อมาได้ใช้วัสดุพื้นเมืองจากธรรมชาติมาเป่า เช่น ใบไม้ ผิวไม้ ต้นหญ้า ปล้องไม้ไผ่ ทำให้เสียงมีความพลิ้วยาวขึ้น จนในระยะที่ 3 ได้นำหนังสัตว์และเครื่องหนังมาใช้เป็นวัสดุสร้างเครื่องดนตรีที่มีความไพเราะและรูปร่างสวยงามขึ้น เช่น กรับ เกราะ ระนาด ซอ กลอง โปง โหวด ปี่ พิณ โปงกลาง แคน เป็นต้น โดยนำมาผสมผสานเป็นวงดนตรีพื้นบ้านภาคอีสานที่มีลักษณะเฉพาะตามพื้นที่ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มอีสานเหนือ และอีสานกลาง จะนิยมดนตรีหมอลำที่มีการเป่าแคนและตีพิณ

ประสานเสียงร่วมกับการขับร้อง ส่วนกลุ่มอีสานใต้จะนิยมดนตรีกันตรึม ซึ่งเป็นดนตรีบรรเลงที่ไพเราะของชาวอีสานใต้ที่มีเชื้อสายเขมร นอกจากนี้ยังมีวงพิณพาทย์และวงมโหรีด้วยชาวบ้านแต่ละกลุ่มก็จะบรรเลงดนตรีเหล่านี้กันเพื่อ ความสนุกสนานครื้นเครง ใช้ประกอบการละเล่น การแสดง และพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น ลำผีฟ้า ที่ใช้แคนเป่าในการรักษาโรค และงานศพแบบอีสานที่ใช้วงตุ่มโหม่งบรรเลง นับเป็นลักษณะเด่นของดนตรีพื้นบ้านอีสานที่แตกต่างจากภาคอื่น ๆ

เครื่องดนตรีภาคใต้

มีลักษณะเรียบง่าย มีการประดิษฐ์เครื่องดนตรีจากวัสดุใกล้ตัวซึ่งสันนิษฐานว่าดนตรีพื้นบ้านดั้งเดิมของภาคใต้น่าจะมาจากพวกเงาะซาไก ที่ใช้ไม้ไผ่ลำขนาด ต่าง ๆ กันตัดออกมาเป็นท่อนสั้นบ้างยาวบ้าง แล้วตัดปากของกระบอกไม้ไผ่ให้ตรงหรือเฉียงพร้อมกับหุ้มด้วยใบไม้หรือกาบของต้นพืช ใช้ตีประกอบการขับร้อง และเต้นรำ จากนั้นก็ได้มีการพัฒนาเป็นเครื่องดนตรีได้แก่ แตร กรับ กลองชนิดต่าง ๆ เช่น รำมะนา ที่ได้รับอิทธิพลมาจากชาวมลายู กลองชาตรีหรือกลองตุ๊ก ที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงมโนรา ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากอินเดีย ตลอดจนเครื่องเป่าเช่น ปี่นอก และเครื่องสี เช่น ซอด้วง ซออู้ รวมทั้งความเจริญทางศิลปะการแสดงและดนตรีของเมืองนครศรีธรรมราช จนได้ชื่อว่าละครในสมัยกรุงธนบุรีนั้นล้วนได้รับอิทธิพลมาจากภาคกลาง นอกจากนี้ยังมีบรรเลงดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ ประกอบการละเล่นแสดงต่างๆ เช่น ดนตรีโนรา ดนตรีหนังตะลุง ที่มีเครื่องดนตรีหลักคือ กลอง โหม่ง ฉิ่ง และเครื่องดนตรีประกอบผสมอื่น ๆ ดนตรีลิเกป่าที่ใช้เครื่องดนตรีรำมะนา โหม่ง ฉิ่ง กรับ ปี่ และดนตรีรื่องเง็ง ที่ได้รับแบบอย่างมาจากการเต้นรำของชาวสเปนหรือโปรตุเกสมาตั้งแต่สมัยอยุธยา โดยมีการบรรเลงดนตรีที่ประกอบด้วย ไวโอลิน รำมะนา ซอ หรือบางคณะก็เพิ่มกีตาร์เข้าไปด้วย ซึ่งดนตรีรื่องเง็งนี้เป็นที่นิยมในหมู่ชาวไทยมุสลิมตามจังหวัดชายแดน ไทย- มาเลเซีย ดังนั้นลักษณะเด่นของดนตรีพื้นบ้านภาคใต้จะได้รับอิทธิพลมาจากดินแดนใกล้เคียงหลายเชื้อชาติ จนเกิดการผสมผสานเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างจากภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะในเรื่องการเน้นจังหวะและลีลาที่เร่ร่อน หนักแน่น และคึกคัก เป็นต้น

ลักษณะ

ลักษณะการประสานเสียงของดนตรีไทยตามแบบโบราณนั้น ใช้หลักอาศัยสี่เสียง

(Tone color) ของเครื่องดนตรีเป็นเครื่องแยกแต่ละแนวทำนองคือให้เครื่องดนตรีแต่ละชิ้นประสานเสียงกันแบบแนวนอนคือให้เสียงลูกตกตรงกันมากกว่าประสานแบบแนวตั้งที่อาศัยคอร์ด (chord) เป็นพื้นฐานหลักตามแบบสากล

ลีลาดนตรีไทย

ลีลาดนตรีไทย หมายถึง ท่วงทำหรือท่วงทำนองที่เครื่องดนตรีต่างๆ ได้บรรเลงออกมา สำหรับลีลาของเครื่องดนตรีไทยแต่ละเครื่องที่เล่นเป็นเพลงออกมาบ่งบอกถึงคุณลักษณะและพื้นฐานอารมณ์ที่จากตัวผู้เล่นเนื่องมาจากลีลาหนทางของดนตรีไทยนั้น ไม่ได้กำหนดกฎเกณฑ์ไว้ตายตัวเหมือนกับดนตรีตะวันตก หากแต่มาจากลีลาซึ่งผู้บรรเลงคิดแต่งออกมาในขณะที่เล่นเพราะฉะนั้นในการบรรเลงแต่ละครั้งจึงอาจมีทำนองไม่ซ้ำกัน แต่ยังมีความไพเราะและความสอดคล้องกับเครื่องดนตรีอื่นๆ อยู่ ลักษณะเช่นนี้ได้อิทธิพลมาตั้งแต่สมัยโบราณ ที่มี "กฎเกณฑ์" อยู่ที่ว่า การวาง "กลอน" ลงไปใน "ทำนองหลัก" ในที่นี้หมายถึงในเพลงไทยเดิมนั้นเริ่มต้นด้วย "เนื้อเพลงแท้ๆ" อันหมายถึง "เสียงลูกตก" ก่อนที่จะปรับปรุงขึ้นเป็น "ทำนองหลัก" หรือที่เรียกว่า "เนื้อซ้อง" อีกชั้นหนึ่งซึ่งในชั้นเนื้อซ้องนี้ส่วนใหญ่จะยังคงเป็นทำนองห่างๆ ยังไม่มีความซับซ้อนมาก แต่ยังคงกำหนดลักษณะในการเล่นไว้ให้ผู้บรรเลงแต่ละคนได้บรรเลงด้วยลีลาเฉพาะของตนในกรอบนั้นๆ โดยลีลาที่กล่าวมาก็หมายถึง "กลอน" หรือ "หนทาง" ต่างๆ ที่บรรเลงไปนั่นเอง

วงดนตรีไทย

การประสมวงดนตรีไทย

การประสมวงดนตรีไทยนั้น การจะนำเอาเครื่องดนตรีมาประสมวงจะคำนึงถึงความกลมกลืนของเสียงเครื่องดนตรีที่นำมาด้วยกันเป็นเกณฑ์สำคัญ กล่าวคือ ต้องมีระดับความดัง-เบาที่ใกล้เคียงกัน เช่น นำปี่ที่มีเสียงดังมาบรรเลงร่วมกับระนาดเอกที่ดีด้วยไม้แข็ง หรือนำขลุ่ยมาบรรเลงร่วมกับซออู้เช่นนี้ เป็นต้น ในปัจจุบันนี้มีวงดนตรีไทยแบบมาตรฐานอยู่ 3 ประเภท คือ วงเครื่องสาย วงปี่พาทย์ และวงมโหรี

วงเครื่องสาย

วงเครื่องสาย เป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายเป็นหลัก และมีเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าเป็นส่วนประกอบ เครื่องดนตรีประเภทเครื่องหนังใช้โทนรำมะนาบรรเลงจังหวะหน้าทับและมีฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง ร่วมบรรเลงประกอบจังหวะ วงเครื่องสายเหมาะสำหรับการบรรเลงในอาคาร นิยมบรรเลงในงานมงคล เช่น พิธีมงคลสมรส และงานเลี้ยงสังสรรค์ เป็นต้น วงเครื่องสายแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ วงเครื่องสายไทย วงเครื่องสายผสม และวงเครื่องสายปี่ชวา

1. วงเครื่องสายไทย

วงเครื่องสายไทย เป็นวงดนตรีที่เหมาะสมสำหรับการบรรเลงในอาคารในลักษณะของการขับกล่อมที่เป็นพิธีมงคล เช่น พิธีมงคลสมรสและงานเลี้ยงสังสรรค์ เป็นต้น วงเครื่องสายไทยนี้มักจะเรียกกันสั้นๆ ว่า “วงเครื่องสาย” มีอยู่ 2 ขนาดคือ วงเครื่องสายเครื่องเดียว และวงเครื่องสายเครื่องคู่

วงเครื่องสายเครื่องเดียว ประกอบด้วย เครื่องดนตรีในตระกูลเครื่องสายและเป่าอย่างละหนึ่งเครื่อง ดังนี้

จะเข้	1	ตัว
ซอด้วง	1	คัน
ซออู้	1	คัน
ขลุ่ย	1	เลา
โทน-รำมะนา	1	คู่
ฉิ่ง	1	คู่
ฉาบ	1	คู่
กรับ	1	คู่
โหม่ง	1	ใบ

วงเครื่องสายเครื่องคู่ ประกอบด้วย เครื่องดนตรีที่อยู่ในวงเครื่องสายวงเล็กเป็นหลัก โดยเพิ่มจำนวนของเครื่องดนตรีประเภททำทำนองจากเครื่องมือละหนึ่งเป็นสองหรือคู่ จึงประกอบด้วยเครื่องดนตรีดังนี้

จะเข้	2 ตัว
ซอด้วง	2 คัน
ซออู้	2 คัน
ขลุ่ย	2 เล้า
ฉิ่ง	1 คู่
ฉาบ	1 คู่
กรับ	1 คู่
โหม่ง	1 ใบ
โทน-ร่ำมะนา	1 คู่

2. วงเครื่องสายผสม

วงเครื่องสายผสม เป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีที่สังกัดในวงเครื่องสายไทยทุกประเภท เพียงแต่นำเอาเครื่องดนตรีที่อยู่นอกเหนือจากวงเครื่องสายไทยมาผสม เช่น ไวโอลิน ออร์แกน ขิม และแคน เป็นต้น อย่างไรก็ตามเครื่องวงดนตรีที่นำมาผสมนั้นต้องคำนึงถึงคุณลักษณะของเสียงด้วยว่ามีความกลมกลืนกันน้อยเพียงใดเมื่อนำมารวมกันแล้วจะเรียกชื่อตามเครื่องดนตรีที่นำมาผสม เช่น ถ้านำขิมมาบรรเลงร่วมก็จะเรียกว่า วงเครื่องสายผสมขิม ถ้าหากนำออร์แกนมาบรรเลงร่วม ก็เรียกว่า วงเครื่องสายผสมออร์แกน เช่นนี้เป็นต้น สำหรับโอกาสในการบรรเลงนั้นมีลักษณะเช่นเดียวกับวงเครื่องสายไทยทุกประการ

3. วงเครื่องสายปี่ชวา

เป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องดนตรีในวงเครื่องสายไทยเป็นหลัก โดยนำปี่ชวา มาบรรเลงแทนขลุ่ยเพียงออคงเหลือไว้แต่เพียงขลุ่ยหลีบซึ่งมีเสียงสูง เครื่องหนังที่ซึ่งใช้ บรรเลงจังหวะหน้าทับในวงเครื่องสายทั่วไป เช่น โทน-รำมะนา ซึ่งมีเสียงเบาไม่เหมาะกับปี่ชวาซึ่งมีเสียงดังมากจึงเปลี่ยนมาใช้กลองแขกบรรเลงแทน

วงเครื่องสายปี่ชวาวงเล็กประกอบไปด้วยเครื่องดนตรี ดังนี้

ปี่ชวา	1	เลา
ขลุ่ยหลีบ	1	เลา
ซอด้วง	1	คัน
ซออู้	1	คัน
จะเข้	1	ตัว
กลองแขก	1	คู่
ฉิ่ง	1	คู่

ฉาบ กรับ โหม่ง ตามความเหมาะสม

วงปี่พาทย์

วงปี่พาทย์ เป็นรูปแบบของการประสมวงดนตรีของเครื่องดนตรีในกลุ่มเครื่องเป่า อันได้แก่ ปี่ และเครื่องดนตรีในกลุ่มเครื่องตี ได้แก่ ระนาด และฆ้อง เป็นต้น ในการบรรเลง ปี่จะทำหน้าที่เป็นประธานของวง ส่วนฆ้องวงใหญ่ทำหน้าที่บรรเลงทำนองหลักของเพลง ในขณะที่เครื่องทำทำนองอื่นๆจะทำหน้าที่แปรทำนองลูกฆ้องให้เป็นทางเฉพาะตามความเหมาะสมกับเครื่องดนตรีนั้นๆ โดยมีเครื่องทำจังหวะ เช่น กลอง ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง ร่วมบรรเลงประกอบวงดนตรีชนิดนี้นับได้ว่ามีความผูกพันกับวิถีชีวิตของชาวไทยเป็นอย่างมาก เกือบทุกขั้นตอนของชีวิต ตั้งแต่โกนจุก ทำบุญในเทศกาลต่างๆ บวชนาค พิธีศพไปตลอดจนถึงการบรรเลงประกอบการแสดงต่างๆ เช่น โขน ละคร และลิเก เป็นต้น การประสมวงปี่พาทย์ที่นิยมบรรเลงอยู่ในปัจจุบันมี 6 รูปแบบวง คือวงปี่พาทย์ชาตรี วงปี่พาทย์ไม้แข็ง วงปี่พาทย์ไม้นวม วงปี่พาทย์นางหงส์ วงปี่พาทย์ ตึกดำบรรพ์ และวงปี่พาทย์มอญ

1. วงปี่พาทย์ชาติตรี

การประสมวงดนตรีชนิดนี้เริ่มปรากฏหลักฐานตั้งแต่สมัยสุโขทัย มีชื่อเรียกกันอีกอย่างหนึ่งว่าปี่พาทย์เครื่องห้าชนิดเบา ทั้งนี้คงเนื่องมาจากการพิจารณาตามขนาดและน้ำหนักของเครื่องดนตรีที่มีขนาดเล็กและเบานั่นเอง วงดนตรีชนิดนี้นิยมใช้บรรเลงประกอบการแสดงละครชาติตรีจึงมีชื่อเรียกวงดนตรีตามรูปแบบของการแสดงละครชาติตรีวงปี่พาทย์ชาติตรีประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีดังนี้

ปี่นอก	1	เลา
โทน	1	คู่
กลองชาติตรี	1	ใบ
ฆ้องคู่	1	ชุด
ฉิ่ง	1	คู่

2. วงปี่พาทย์ไม้แข็ง

จัดเป็นวงดนตรีที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายสูงสุดในกลุ่มวงดนตรีชนิดเดียวกัน นอกจากนั้นตามทรรศนะของนักดนตรีเองต่างยอมรับกันโดยทั่วกันว่าเป็นวงดนตรีที่มีความเป็นมาตรฐานที่สูงที่สุดอีกด้วย เครื่องดนตรีที่สังกัดในวงดนตรีประเภทนี้ทุกเครื่องจะมีเสียงดัง เนื่องจากบรรเลงด้วยไม้ตีชนิดแข็ง จึงเรียกชื่อวงดนตรีชนิดนี้ว่าปี่พาทย์ไม้แข็ง ตามลักษณะของไม้ที่ใช้บรรเลง อรรถรสที่ได้จากการฟังดนตรีชนิดนี้จึงมีทั้งความหนักแน่น สง่าผ่าเผย คล่องแคล่ว และสนุกครึกครื้นวงปี่พาทย์ไม้แข็งสามารถแบ่งตามขนาดของขนาดเล็ก-ใหญ่ได้เป็น 3 ขนาด คือวงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องห้า วงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่ และวงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องใหญ่

วงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องห้า ประกอบไปด้วยเครื่องดนตรีรายการละหนึ่ง จำนวน 6 เครื่อง สาเหตุที่เรียกเครื่องห้าอาจเป็นเพราะตะโพนและกลองทัดจัดเป็นเครื่องดนตรีตระกูลเครื่องหนึ่งหรือกลองทั้งคู่ จึงนับจำนวนหน่วยเป็นหนึ่ง เครื่องดนตรีต่างๆ มีดังนี้

ปี่ใน	1	เลา
ระนาดเอก	1	ราง
ฆ้องวงใหญ่	1	วง
ตะโพน	1	ใบ
กลองทัด	1	คู่
ฉิ่ง	1	คู่

วงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่ วงปี่พาทย์ชนิดนี้เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พร้อมกับการประดิษฐ์คิดสร้างระนาดทุ้มและซ้องวงเล็กเพื่อให้คู่กับระนาดเอกและซ้องวงใหญ่ สาเหตุที่วงปี่พาทย์ไม้แข็งชนิดนี้ถูกเรียกว่าเครื่องคู่ นั้น คงเนื่องมาจากรูปแบบของการประสมวงที่กำหนดจำนวนเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงทำนองให้เป็นอย่างละสองเครื่องหรือเป็นคู่ กล่าวคือ ปี่ 1 คู่ ระนาด 1 คู่ และซ้องวง 1 คู่ เครื่องดนตรีที่ประสมอยู่ในวงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่ ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ดังนี้

ปี่ใน	1 เล้า
ปี่นอก	1 เล้า
ระนาดเอก	1 ราง
ระนาดทุ้ม	1 ราง
ซ้องวงใหญ่	1 วง
ซ้องวงเล็ก	1 วง
ตะโพน	1 ใบ
กลองทัด	1 คู่
ฉิ่ง	1 คู่

ฉาบ กรับ โหม่ง ตามความเหมาะสม

วงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องใหญ่ ประกอบด้วยเครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องคู่เป็นหลักโดย เพิ่มระนาดเอกเหล็กและระนาดทุ้มเหล็กอีก 2 ราง ระนาดเหล็กทั้งสองรางนี้นักดนตรีมักเรียกกันว่า “หัว-ท้าย” ทั้งนี้คงเนื่องจากระเบียบการจัดวงที่เครื่องดนตรีทั้งสองนี้ถูกกำหนดตำแหน่งให้อยู่ด้านหัวและท้ายของวงนั่นเอง วงปี่พาทย์ไม้แข็งเครื่องใหญ่ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ดังนี้

ปี่ใน	1 เล้า
ปี่นอก	1 เล้า
ระนาดเอก	1 ราง
ระนาดทุ้ม	1 ราง
ระนาดเอกเหล็ก	1 ราง
ระนาดทุ้มเหล็ก	1 ราง
ซ้องวงใหญ่	1 วง
ซ้องวงเล็ก	1 วง
ตะโพน	1 ใบ

กลองทัด 1 คู่
ฉิ่ง 1 คู่
ฉาบ กรับ โหม่ง ตามความเหมาะสม

วงปี่พาทย์ไม้แข็งทั้ง 2 ขนาด ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น วัตถุประสงค์หลักของการรวมวงมุ่งเน้นไปที่การบรรเลงประกอบพิธีกรรมและการแสดงโขน ละครเป็นส่วนใหญ่ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายของการบรรเลงในลักษณะของการขับกล่อม ดังนั้นในกรณีที่ต้องการบรรเลงขับกล่อมวงดนตรีชนิดนี้จึงต้องปรับเปลี่ยนเอากลองทัดและตะโพนซึ่งมีเสียงดังออกและใช้กลองสองหน้าหรือกลองแขกบรรเลงจังหวะหน้าทับแทนการประสมวงในลักษณะนี้เรียกว่า “วงปี่พาทย์เสภา” ใช้ประกอบการบรรเลงร้อง-ส่ง ประกอบด้วยเครื่องดนตรีต่างๆ ดังนี้

ปี่ใน 1 เล้า
ปี่นอก 1 เล้า
ระนาดเอก 1 ราง
ระนาดทุ้ม 1 ราง
ฆ้องวงใหญ่ 1 วง
ฆ้องวงเล็ก 1 วง
กลองสองหน้า 1 ใบ
ฉิ่ง 1 คู่

ฉาบ กรับ โหม่ง ตามความเหมาะสม

3. วงปี่พาทย์ไม้นวม

วงปี่พาทย์ไม้นวมเกิดขึ้นเพราะความต้องการวงดนตรีที่มีเสียงไม่ดังจนเกินไป มีความนุ่มนวล เพื่อสำหรับบรรเลงประกอบการแสดงละครที่พัฒนาขึ้น ในสมัยหลังจึงปรับเปลี่ยนรูปแบบของเครื่องดนตรีและการประสมวงของวงปี่พาทย์ไม้แข็งเสียใหม่ กล่าวคือ ไม้ที่ใช้สำหรับบรรเลงระนาดเอก ฆ้องวงใหญ่ และฆ้องวงเล็กที่แต่เดิมเคยใช้ไม้แข็งบรรเลงนั้นก็เปลี่ยนมาใช้ไม้นวมบรรเลงแทน เครื่องเป่าแต่เดิมที่ใช้ซึ่งมีเสียงดังมาก จึงเปลี่ยนมาใช้ขลุ่ยเพียงออซึ่งมีเสียงที่เบากว่า นอกจากนั้นยังเพิ่มขลุ่ยเข้าไปอีก 1 คัน

ทั้งนี้เพื่อให้วงมีเสียงที่นุ่มนวลและกลมกล่อมมากขึ้นกว่าเดิม วงปี่พาทย์ไม้ نرمมีอยู่ 3 ขนาด คือ เครื่องห้า เครื่องคู่ และเครื่องใหญ่ ขนาดความเล็ก-ใหญ่ของวงทั้ง 3 นั้นขึ้นอยู่กับ อัตราการเพิ่มของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีเป็นสำคัญ

4. วงปี่พาทย์นางหงส์

วงปี่พาทย์ชนิดนี้มีรูปแบบของวงคล้ายคลึงกับวงปี่พาทย์ไม้แข็ง มีการปรับเปลี่ยนเอาปี่ชวามาบรรเลงแทนปี่ในและปี่นอก ใช้กลองมลายูแทนกลองทัดและตะโพนวงปี่พาทย์นางหงส์ใช้บรรเลงเฉพาะในพิธีศพเท่านั้น ในปัจจุบันวงดนตรีชนิดนี้หาโอกาสที่จะฟังได้ยาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนนิยมจัดหาปี่พาทย์มอญมาบรรเลงแทนวงปี่พาทย์นางหงส์ แบ่งออกเป็น 3 ขนาดเช่นเดียวกับปี่พาทย์ไม้แข็ง แต่อย่างไรก็ตามวงปี่พาทย์นางหงส์ขนาดเครื่องคู่จัดเป็นขนาดที่ได้รับความนิยมสูงสุด ประกอบด้วยเครื่องดนตรีต่างๆ ดังนี้

วงปี่พาทย์นางหงส์เครื่องห้า

ปี่ชวา	1	เลา
ระนาดเอก	1	ราง
ซ้องวงใหญ่	1	วง
กลองมลายู	1	ใบ
ฉิ่ง	1	คู่
โหม่ง	1	คู่

วงปี่พาทย์นางหงส์เครื่องใหญ่

ปี่ชวา	1	เลา	ฉิ่ง	1	คู่
ระนาดเอก	1	ราง	ระนาดทุ้ม	1	ราง
ระนาดเอกเหล็ก	1	ราง	ระนาดทุ้มเหล็ก	1	ราง
ซ้องวงใหญ่	1	วง	ซ้องวงเล็ก	1	วง
กลองมลายู	1	คู่	ฉาบ	1	คู่
โหม่ง	1	ใบ	กรับ	1	คู่

วงปี่พาทย์นางหงส์เครื่องคู่

ปี่ชวา	1	เลา	ฉิ่ง	1	คู่
ระนาดเอก	1	ราง	ระนาดทุ้ม	1	ราง
ซ้องวงใหญ่	1	วง	ซ้องวงเล็ก	1	วง
กลองมลายู	1	คู่	ฉาบ	1	คู่
กรับ	1	คู่	โหม่ง	1	ใบ

5. วงปี่พาทย์ตึกคำบรรพ์

วงดนตรีชนิดนี้ใช้บรรเลงประกอบการแสดงละครตึกคำบรรพ์ ซึ่งเป็นละครที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ได้ทรงปรับปรุงให้ละครของเจ้าพระยาเทเวศร์ วงศ์วิวัฒน์ (ม.ร.ว.หลาน กุญชร) มีฉากเปลี่ยนไปตามเนื้อเรื่อง และตัวละครสามารถพูดเจรจาเองได้โดยไม่ต้องอาศัยคนพากย์ เครื่องดนตรีที่ผสมอยู่ในวงปี่พาทย์ชนิดนี้คัดเลือกเอาเฉพาะเครื่องดนตรีที่มีเสียงทุ้มต่ำนุ่มนวล ซึ่งประกอบด้วยเครื่องดนตรี ดังนี้

ระนาดเอก	1	ราง
ระนาดทุ้ม	1	ราง
ระนาดทุ้มเหล็ก	1	ราง
ฆ้องวงใหญ่	1	วง
ซอด้วง	1	คัน
ซอด้วง	1	เลา
ซอด้วงเพียงออ	1	เลา
ฆ้องหุ่ย	1	ชุด (7 ใบ)
ตะโพน	1	ใบ
กลองตะโพน	1	ใบ
กลองแขก	1	คู่
ฉิ่ง	1	คู่

6. วงปี่พาทย์มอญ

วงปี่พาทย์มอญ เป็นวงดนตรีที่ปัจจุบันนิยมใช้บรรเลงในงานศพ แต่เดิมที่เดียววงดนตรีชนิดนี้บรรเลงกันเฉพาะในหมู่ของชาวไทยรามัญเท่านั้น บรรเลงทั้งในโอกาสสมงคลและอวมงคลทั่วไป มิได้จำกัดเฉพาะพิธีศพเช่นในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าเดิมที่เดียววงดนตรีประเภทนี้จะเป็นที่นิยมแพร่หลายเฉพาะในหมู่ของชาวไทยรามัญแต่กาลเวลาอันยาวนานนั้นได้ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนผสมผสานเป็นรูปแบบที่มีเอกลักษณ์ใหม่เฉพาะตัว ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในด้านของเครื่องดนตรีการประสมวงและบทเพลงที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาล้วนเป็นภูมิปัญญาและผลผลิตของคีตาจารย์ไทยเกือบทั้งสิ้น

ลักษณะที่เด่นชัดของวงปี่พาทย์มอญจะมีระดับเสียงที่ทุ้มต่ำกังวานลึก เครื่องดนตรีที่มีลักษณะแตกต่างจากวงดนตรีชนิดอื่นอย่างเด่นชัด ได้แก่ เปิงมางคอก ปี่มอญ ตะโพนมอญ และฆ้องมอญ นอกเหนือจากนั้นล้วนมีอยู่ในวงปี่พาทย์ชนิดอื่นทั้งสิ้น วงดนตรีชนิดนี้แบ่งเป็น 3 ขนาดเช่นเดียวกับวงปี่พาทย์ไม้แข็ง อย่างไรก็ตามวงปี่พาทย์มอญเครื่องใหญ่นั้นนับได้ว่าเป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมอย่างสูงสุด เครื่องดนตรีที่สังกัดในวงปี่พาทย์มอญขนาดต่างๆ มีดังนี้

ปี่มอญ	1 เล้า	โหม่ง	3 ใบ
ระนาดเอก	1 ราง	ฉิ่ง	1 คู่
ระนาดทุ้ม	1 ราง	ฉาบเล็ก	1 คู่
ระนาดเอกเหล็ก	1 ราง	ฉาบใหญ่	1 คู่
ระนาดทุ้มเหล็ก	1 ราง	กรับ	1 คู่
ฆ้องมอญวงใหญ่	1 วง	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 วง
ตะโพนมอญ	1 ใบ	เปิงมางคอก	1 ชุด

วงมโหรี

วงมโหรี จัดเป็นวงดนตรีโบราณวงหนึ่งของไทยที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีพระราชกำหนดห้ามมิให้ผู้อื่นหัดละคร ผู้หญิง ยกเว้นละครที่เป็นของหลวงซึ่งรู้จักกันว่าละครใน ดังนั้นบรรดาเจ้านายและขุนนางบางส่วนจึงให้บริวารผู้หญิงฝึกหัดมโหรีและผู้ชายฝึกหัดปี่พาทย์ บางส่วนก็ฝึกหัดละครชาวล้วน ซึ่งรู้จักกันว่าละครนอก ในช่วงระยะเวลาที่มโหรีนิยมบรรเลงแต่เฉพาะในหมู่ผู้หญิงนั้นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีทุกชนิด เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม และฆ้องวงจะมีขนาดที่เล็กกว่าเครื่องตีในวงปี่พาทย์ที่นิยมเล่นในหมู่ผู้ชาย ทั้งนี้เพื่อปรับให้เหมาะสมกับการเคลื่อนไหวของผู้หญิงและคุณภาพของเสียงเมื่อบรรเลงร่วมกับเครื่องสายเป็นเกณฑ์สำคัญ รูปแบบของการประสมวงและจำนวนของเครื่องดนตรีก็มีลักษณะที่แตกต่างไปจากวงมโหรีในปัจจุบัน

ครั้นถึงรัชสมัยในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกพระราชกำหนดฉบับนั้นจึงยังผลให้บรรดาเจ้านายและขุนนางกลับมาฝึกหัดบวรราชหญิงให้เป็นคณะละครขึ้นมาใหม่ วงมโหรีหญิงจึงเริ่มชบเซา ในช่วงเวลาเดียวกันมีผู้ชายบางกลุ่มเริ่มสนใจเครื่องสายและนำมาบรรเลงร่วมกับเครื่องเป่าพาทย์ที่พวกตนบรรเลงอยู่ก่อนแล้วจึงเกิดเป็นรูปแบบของการประสมวงแบบใหม่ซึ่งรู้จักกันในขณะนั้นว่า “วงมโหรีเครื่องสาย” ซึ่งเป็นวงดนตรีที่ใช้เฉพาะผู้ชายบรรเลง ต่อมาภายหลังทั้งผู้หญิงและผู้ชายต่างก็เข้ามาบรรเลงร่วมกัน ปัจจุบันจึงเรียกการประสมวงชนิดนี้ในภาพรวมว่า “วงมโหรี”

ในด้านคุณลักษณะของเสียงวงมโหรีจัดเป็นการประสมวงที่มีความสมบูรณ์ในด้านเสียงสูงสุด กล่าวคือ เป็นการนำเอาเครื่องดนตรีทำนองของวงเป่าพาทย์ที่มีเครื่องดี คือ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ระนาดเอกเหล็ก ระนาดทุ้มเหล็ก ซ้องวงใหญ่ ซ้องวงเล็ก ร่วมกับเครื่องดนตรีในวงเครื่องสายที่มีเครื่องดี คือ จะเข้ เครื่องสี่ คือ ซอด้วง และซออู้ และเครื่องเป่า คือ ขลุ่ย ดังนั้นการนำเอาวงเป่าพาทย์และวงเครื่องสายมารวมกันจึงทำให้วงมโหรีเป็นการร่วมกันของเครื่องดนตรีทุกตระกูล คือ ดีด สี ตี และเป่า

วงมโหรีมีอยู่ 3 ขนาดเช่นเดียวกับการประสมวงเป่าพาทย์ คือ วงมโหรีวงเล็ก วงมโหรีเครื่องคู่ และวงมโหรีเครื่องใหญ่ เครื่องดนตรีที่ประสมอยู่ในวงมโหรีขนาดต่างๆ มีดังนี้

1.) วงมโหรีเครื่องเดี่ยว เครื่องดนตรีประกอบด้วย

ซอสามสาย	1 คัน
ขลุ่ยเพียงออ	1 เล้า
ระนาดเอก	1 รวง
ซ้องวงใหญ่	1 วง
จะเข้	1 ตัว
ซอด้วง	1 คัน
ซออู้	1 คัน
โทน-รำมะนา	1 สำหรับ
ฉิ่ง	1 คู่

2.) วงมโหรีเครื่องคู่ เครื่องดนตรีประกอบด้วย

ซอสามสาย	1	คันทัน
ซอสามสายหลีบ	1	คันทัน
ขลุ่ยเพียงออ	1	เลา
ขลุ่ยหลีบ	1	เลา
ระนาดเอก	1	ราง
ระนาดทุ้ม	1	ราง
ฆ้องวงใหญ่	1	วง
ฆ้องวงเล็ก	1	วง
จะเข้	2	ตัว
ซอด้วง	2	คันทัน
ซออู้	2	คันทัน
โหม่ง-รำมะนา	1	สำหรับ
ฉิ่ง	1	คู่
ฉาบเล็ก	1	คู่
กรับ	1	คู่
โหม่ง	1	ใบ

3.) วงมโหรีเครื่องใหญ่ เครื่องดนตรีประกอบด้วย

ซอสามสาย	1 คัน	โหม่ง	1 ใบ
ซอสามสายหลีบ	1 คัน	กรับ	1 คู่
ขลุ่ยเพียงออ	1 เล้า	ฉาบเล็ก	1 คู่
ขลุ่ยหลีบ	1 เล้า	ฉิ่ง	1 คู่
ระนาดเอกมโหรี	1 ราง	โทน-รำมะนา	1 สำรับ
ระนาดทุ้มมโหรี	1 ราง	ซอฮู้	2 คัน
ระนาดเอกเหล็กมโหรี	1 ราง	ซอด้วง	2 คัน
ระนาดทุ้มเหล็กมโหรี	1 ราง	จะเข้	2 ตัว
ฆ้องวงใหญ่	1 วง	ฆ้องวงเล็ก	1 วง

นอกจากนี้วงดนตรีทั้ง 3 ประเภทหลัก คือ วงเครื่องสาย วงปี่พาทย์ และวงมโหรี ตามที่กล่าวมาแล้วนั้นในปัจจุบันได้มีการพัฒนารูปแบบการประสมวงที่ใช้ผู้บรรเลงเป็นจำนวนมากในลักษณะที่คล้ายคลึงกับวงดุริยางค์ตะวันตก โดยเรียกการประสมวงแบบนี้ว่า “วงมหาดุริยางค์ไทย”

เครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีไทยแบ่งเป็น 4 ประเภท ตามลักษณะการบรรเลง คือ ดัด สี ตี เป่า

เครื่องดัด

ได้แก่ จะเข้, กระจับปี่

จะเข้

จะเข้เป็นเครื่องดนตรีที่วางดัดตามแนวนอน ทำด้วยไม้ท่อนซุงเป็นโพรงอยู่ภายใน นิยมใช้ไม้แก่นขนุน เพราะให้เสียงกังวานดี ด้านล่างเป็นพื้นไม้ ซึ่งมักใช้ไม้ฉำฉา เจาะรูไว้ให้เสียงออกดีขึ้น มีขาอยู่ตอนหัว 4 ขา ตอนท้าย 1 ขา มีสาย 3 สาย คือ สายเอก (เสียงสูง) สายกลาง (เสียงทุ้ม) ทั้งสองสายนี้ทำด้วยเอ็น

หรือไหมพ่นเป็นเกลียว สายที่สามเรียก สายลวด (เสียงต่ำ) ทำด้วยลวดทองเหลือง ทั้งสามสายนี้ซึ่งจากหลักตอนหัวผ่าน โตะ (กล่องทองเหลืองกลวง) ไปพาดกับ “หย่อง” แล้วสอดลงไปพันกันด้านลูกบิด (ปักทำด้วยไม้หรืองา) สายละลูก โตะนี้ทำหน้าที่ขยายเสียงของจะเข้ให้คมชัดขึ้น ระหว่างวาง ด้านบนกับสายจะเข้ จะมีชิ้นไม้เล็ก ๆ ทำเป็นสันหนาเรียกว่า “นม” 11 นม วางเรียงไปตามแนวยาว เพื่อรองรับการกดจากนิ้วมือขณะบรรเลง นมเหล่านี้มีขนาดสูงต่ำลดหลั่นกันไป ทำให้เกิดเสียงสูง-ต่ำ เวลาดีดจะใช้ไม้ดีดที่ทำด้วยงาหรือเขาสัตว์ กลิ้งเป็นท่อนกลม ปลายเรียวยแหลมมน ดีดปัดสายไปมา ไม้ดีดนี้จะพันติดกับนิ้วชี้มือขวา ส่วนมือซ้ายใช้กดนิ้วบนสายถัดจากนมไปทางซ้ายเล็กน้อย เพื่อให้เกิดเสียงสูงต่ำตามที่ต้องการ

กระจับปี่

กระจับปี่ เป็นพิณชนิดหนึ่ง มี 4 สาย กระจับปี่มีลักษณะ เป็นกล่องแบนรูปทรงสี่เหลี่ยมคางหมูมุมมนด้านหน้าทำเป็นช่อง ให้เสียงกังวาน ทวนทำเป็นก้านเรียวยาวและกลมกลิ้งปลายแบน และงอนโค้งไปด้านหลัง ตรงปลายทวนมี

ลิ้มสลักเป็นลูกบิดไม้ สำหรับขึ้นสาย 4 ลูก สายส่วนมากทำด้วยสายเอ็น หรือลวดทองเหลือง ตลอดแนวทวนด้านหน้าทำเป็น “สะพาน” หรือ นม ปักทำด้วยไม้ เขาสัตว์หรือกระดูกสัตว์ สำหรับหมุนสายมี 11 นม กระจับปี่พัฒนามาจากเครื่องดนตรีประเภทหนึ่งของอินเดีย มีต้นกำเนิดจากการดีดสายธนู ตามหลักฐานพบว่า กระจับปี่มีมาตั้งแต่ สมัยสุโขทัย

เครื่องสี

ได้แก่ ซอด้วง, ซออู้, ซอสามสาย

ซอด้วง

ซอด้วงเป็นซอสองสาย มีเสียงแหลม ก้องกังวาน คันทวนยาวประมาณ 72 เซนติเมตร คันชักยาวประมาณ 68 เซนติเมตร ใช้ขนหางม้าประมาณ 120 – 150 เส้น กะโหลกของซอด้วงนั้น แต่เดิมใช้กระบอกไม้ไผ่มาทำ ปากกระบอกของซอด้วงกว้างประมาณ 7 เซนติเมตร ตัวกระบอกยาวประมาณ 13 เซนติเมตร กะโหลกของ ซอด้วงนี้ ในปัจจุบันใช้ไม้จริง หรืออาจทำจากไม้ แต่ที่นิยมว่าเสียงดีนั้น กะโหลกซอด้วงต้องทำด้วยไม้ลำเจียกส่วนหน้าซอนิยมใช้หนังงูเหลือมซึ่ง เพราะทำให้เกิดเสียงแฉ่วเกิดความไพเราะอย่างยิ่ง ลักษณะของซอด้วง มีรูปร่างเหมือนกับซอของจีนที่เรียกว่าฮู- ฉิน (Huchin) ทุกอย่าง เหตุที่เรียกว่า ซอด้วงก็เพราะมีรูปร่างคล้ายเครื่องดักสัตว์ เพราะตัวด้วงดักสัตว์ทำด้วยกระบอกไม้ไผ่เหมือนกัน จึงได้เรียกชื่อไปตามลักษณะนั้นนั่นเอง

สายซอด้วงนั้น มีเพียงสองสาย และมีเสียงอยู่ สองเสียงคือสายเอกจะเป็นเสียง “เร” ส่วนสายทุ้มจะเป็นเสียง “ซอล” โดยใช้สายไหมพันหรือว่าสายเอ็นก็ได้ ซอด้วงใช้ในวงเครื่องสายวงมโหรีโดยทำหน้าที่เป็นผู้นำวงและเป็นหลักในการดำเนินทำนอง

ซออู้

ซออู้ เป็นซอสองสาย ตัวกะโหลกทำด้วยกะลามะพร้าวโดยตัดปาดกะลาออกเสียด้านหนึ่ง และใช้หนังลูกวัวซึ่งขึ้นหน้าซอ กว้างประมาณ 13 – 14 เซนติเมตร เจาะกะโหลกให้ทะลุตรงกลางเพื่อใส่คันทวนที่ทำด้วยไม้จริง ผ่านกะโหลกลงไป ออกทะลุตอนล่างใกล้กะโหลกคันทวน ซออู้นี้ ยาวประมาณ 79 เซนติเมตร ใช้สายซอสองสายผูกปลายทวนได้กะโหลกแล้วพาดผ่านหน้าซอขึ้นไปผูกไว้กับลูกบิดสองอัน ลูกบิดซออู้นี้ยาวประมาณ 17 – 18 เซนติเมตร โดยเจาะรูคันทวนด้านบนแล้วสอดลูกบิดให้ทะลุผ่านคันทวนออกมาและใช้เชือกผูกรั้งกับทวนตรงกลางเป็นรัดดอก เพื่อ

ให้สายซอตั้งและสำหรับเป็นที่กดสายได้รัดดอกเวลาสี ส่วนคันสีของซอผู้นั้นทำด้วยไม้จริง ยาวประมาณ 70 เซนติเมตร ใช้ขนหางม้าประมาณ 160 - 200 เส้น ตรงหน้าซอใช้ผ้า ม้วนกลมๆ เพื่อทำหน้าที่เป็นหมอนหนุน สายให้พื่นหน้าซอด้านหลังของกะโหลกซอ แกะสลักเป็นรูปลวดลายสวยงามและเป็นช่องทางให้เสียงออกด้านนี้ด้วย ซอผู้นี้รูปร่างคล้ายๆกับซอของจีนที่เรียกว่าฮู- ฮู (Hu-hu) เหตุที่เรียกว่าซอผู้นี้เพราะ เรียกตามเสียงที่ได้ยินนั่นเอง ซอด้วงและซออู้ ได้เข้ามามีบทบาทในวงดนตรีเครื่องสาย ตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ 4 โดยได้ดัดแปลงมาจาก วงกลองแขกเครื่องใหญ่ซึ่งมีเครื่องดนตรี ที่ทำลำนำประกอบด้วย ซอด้วง ซออู้ จะเข้ และปี่อ้อ ต่อมาได้เอากลองแขก ปี่อ้อ ออก และเอา ทับกับรำมะนา และขลุ่ยเข้ามาแทน เรียกววงดนตรีชนิดนี้ว่า วงมโหรีเครื่องสาย มีคนเล่นทั้งหมด 6 คน รวมทั้งฉิ่งด้วย

ซอสามสาย

ซอสามสาย เป็นเครื่องดนตรีไทยชนิดหนึ่งจำพวกเครื่องสายมีขนาดใหญ่กว่าซอด้วงหรือซออู้ และมีลักษณะพิเศษ คือมีสามสาย มีคันชักอิสระ กะโหลกซอมีขนาดใหญ่ นับเป็นเครื่องดนตรีที่มีความสง่างามชิ้นหนึ่งในวงเครื่องสาย ผู้เล่นจะอยู่ในตำแหน่งด้านหน้าของวง เป็นซอที่มีมาแต่โบราณ

ส่วนต่างๆของซอสามสายมีชื่อเรียกดังนี้

1. ทวนบน เป็นส่วนบนสุดของคันซอ คว้านด้านในให้เป็นโพรงโดยตลอด ด้านบนสุดมีรูปร่างเป็นทรงเทริด ทวนบนนี้เจาะรูด้านข้างสำหรับใส่ลูกบิด 3 ลูก ด้านหน้าตรงปลายทวนตอนล่างเจาะรูสำหรับร้อยสายซอที่สอดออกมาจากรัดดอกหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ออกซอ ทวนบนนี้ทำหน้าที่คล้ายๆ กับท่ออากาศ (Air column) ให้เสียงที่เกิดจากกะโหลกเป็นความถี่ของเสียง แล้วลอดผ่านออกมาทางทวนบนนี้ได้

2. ทวนล่าง คือส่วนของซอที่ต่อลงมาจากทวนบน ทำเป็นรูปทรงกระบอก และประดิษฐ์ลวดลายสวยงาม เช่น ลงยาตะทอง ลงถมปิด ประดับมุก หรืออย่างอื่น เป็นการเพิ่มความวิจิตรงดงาม และเรียกทวนล่างนี้ว่า ทวนเงิน ทวนทอง ทวนมุก ทวนลงยา เป็นต้น ทวนล่างนี้สวมยึดไว้กับทวนบน และเป็นที่สำหรับผูกรัดดอกเพื่อบังคับให้สายซอ

ทั้ง 3 เส้นติดอยู่กับทวน นอกจากนั้นทวนล่าง ยังทำหน้าที่เป็นตำแหน่งสำหรับกดนิ้ว ลงบนสายในตำแหน่งต่างๆ

3. พรมบน คือส่วนที่ต่อจากทวนล่างลงมา ส่วนบนกลึงเป็นลูกแก้ว ส่วนตอนล่างทำเป็นรูปปากข้างเพื่อประกบกับกะโหลกซอ

4. พรมล่าง คือส่วนที่ต่อจากกะโหลกซอลงมาข้างล่าง ส่วนที่ประกบกับกะโหลกซอทำเป็นรูปปากข้าง เช่นเดียวกับส่วนล่างของพรมบน ตรงกลางของพรมล่างเจาะรูด้านบนเพื่อใช้สำหรับเป็นที่ร้อยหวดพราหมณ์ เพื่อคล้องกับสายซอทั้งสามสายและเหนี่ยวรั้งให้ตึง ตรงส่วนปลายสุดของพรมล่างกลึงเป็น เกลียวเจดีย์ และตอนปลายสุดเลี่ยมด้วย ทองคำ หรือ ทองเหลืองเป็นยอดแหลม เพื่อที่จะปักกับพื้นได้ สะดวกยิ่งขึ้น คันซอสามสายทั้ง 4 ท่อนนี้จะมีลักษณะกลวงตลอด ยกเว้นพรมล่างตอนที่เป็นเกลียวเจดีย์เท่านั้นที่เป็นส่วนที่ตัน เพราะต้องการ ความแข็งแรง ในขณะที่ปักสีเวลาบรรเลง และคันซอทั้ง 4 ท่อนนี้ จะสวมไว้กับแกนที่สอดไว้กับ กะโหลกซอ

5. ถ่วงหน้า ถ่วงหน้าของซอสามสาย เป็นอุปกรณ์ที่สำคัญ ติดอยู่ตรงหน้าซอ เพื่อควบคุมความถี่ของเสียง ทำให้มีเสียงนุ่มนวลไพเราะน่าฟังยิ่งขึ้น

6. หย่อง ทำด้วยไม้ไผ่ แกะให้เป็นลักษณะคู้ ปลายทั้งสองของหย่องคว้านเป็นเข้าขมครกเพื่อทำให้เสียง ที่เกิดขึ้นส่งผ่านไปยังหน้าซอมีความกังวานมากยิ่งขึ้น

7. คันสี (คันชัก) คันสีของซอสามสาย ประกอบด้วยไม้และหางม้า คันสีนั้นเหลาเป็นรูปคันศร โดยมากนิยมใช้ไม้แก้ว เพราะเป็นไม้เนื้อแข็ง และมีลวดลายงดงาม

เครื่องดี

ได้แก่ ระนาดเอก, ระนาดทุ้ม, ระนาดเอกเหล็ก, ระนาดทุ้มเหล็ก, ซ้องวงใหญ่, ซ้องวงเล็ก, ซ้อง, ซ้องมโหรี, ซ้องมอญ, ซ้องหุ่ย, ซ้องโหม่ง, โหม่งสามใบ, โทน รั้วมะนา, ตะโพน, กลองทัด, กลองแขก, ฉิ่ง, ฉาบ, กรับพวง, กรับเสภา

ระนาดเอก

ระนาดเอก เป็นเครื่องดนตรีที่วิวัฒนาการมาจากกรับ โดยการนำเอากรับที่มีขนาดเล็กบ้าง ใหญ่บ้าง สั้นบ้าง ยาวบ้าง นำมารวมกันเป็นชุดจึงมีระดับเสียงที่ต่างกัันระนาดเอกนี้นักดนตรีนิยมเรียกกันสั้นๆว่า

ระนาดเอก

“ระนาด” เริ่มมีการนำเอาระนาดเอกมาประสมในวงดนตรีในสมัยกรุงศรีอยุธยา ส่วนประกอบของระนาดเอกมีอยู่ด้วยกัน 2 ส่วนใหญ่ คือ ราง และผืนระนาด หน้าที่ในการบรรเลงระนาดเอกผสมร่วมอยู่ในวงมโหรี วงเครื่องสายผสมวงปี่พาทย์ไม้นวม วงปี่พาทย์นางหงส์ วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ และวงปี่พาทย์มอญ โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำของวง

ระนาดทุ้ม

ระนาดทุ้ม

ระนาดทุ้ม กำเนิดสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์โดยประดิษฐ์ขึ้นให้เป็นเครื่องดนตรีที่มีระดับเสียงทุ้มต่ำกับระนาดเอก ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงสูง ระนาดทุ้มผสมร่วมอยู่ในวงมโหรีวงปี่พาทย์ไม้นวม วงปี่พาทย์นางหงส์ วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ และวงปี่พาทย์มอญ โดยทำหน้าที่บรรเลงทยอยคล้อยไปกับระนาดเอก เดินทำนองรองในทางของตนเองซึ่งจะมีจังหวะโยนล้อยัดที่ทำให้เกิดความไพเราะและเติมเต็มช่องว่างของเสียงอันเป็นเอกลักษณ์ของระนาดทุ้ม

ระนาดเอกเหล็ก

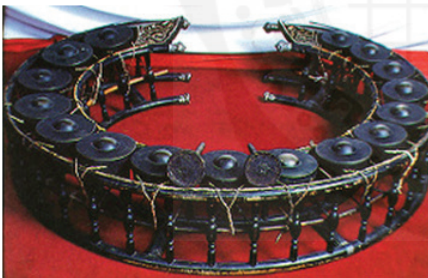
ระนาดทุ้มเหล็ก

ระนาดเอกเหล็ก เป็นเครื่องดนตรีที่ประดิษฐ์ขึ้นในรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ แต่เดิมลูกระนาดทำด้วยทองเหลือง จึงเรียกกันว่าระนาดทอง ในเวลาต่อมาได้มีการประดิษฐ์ลูกระนาดด้วยเหล็ก ระนาดเอกเหล็กมีจำนวน 20 หรือ 21 ลูก โดยวางไว้บนรางที่มีไม้ระกำวางพาดไปตามของราง หากไม่มีไม้ระกำ ก็อาจใช้ผ้าพันไม้แล้วนำมารองลูกระนาดก็ได้ ลูกต้น ของระนาดเอกเหล็กมีขนาด 23.5 เซนติเมตร กว้างประมาณ 5 เซนติเมตร ลดหลั่นขึ้นไปจนถึงลูกยอดที่มีขนาด 19 เซนติเมตร กว้างประมาณ 4 เซนติเมตร รางของระนาดเอกเหล็กนั้น ทำเป็นรูปสี่เหลี่ยม มีเท้ารองรับไว้ทั้ง 4 ด้านหรือ

อาจใส่ลูกล้อเพื่อสะดวกในการขนย้ายก็ได้ ระนาดเอกเหล็กบรรเลงเหมือนระนาดเอกทุกประการ เพียงแต่ไม่ได้ทำหน้าที่ผู้นำ

ระนาดทุ้มเหล็ก เป็นเครื่องดนตรีที่พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 4 มีพระราชดำริให้สร้างขึ้น ลูกระนาดทำอย่างเดียวกับระนาดเอกเหล็ก ระนาดทุ้มเหล็กมีจำนวน 16 หรือ 17 ลูก ลูกต้นยาวประมาณ 35 เซนติเมตร กว้างประมาณ 6 เซนติเมตร และลดหลั่นลงไปจนถึงลูกยอดซึ่งยาวประมาณ 29 เซนติเมตร กว้างประมาณ 5.5 เซนติเมตร ตัวรางระนาดยาวประมาณ 1 เมตร ปากรางกว้างประมาณ 20 เซนติเมตร มีขานยื่นออกไปสองข้างราง ถ้านับส่วนกว้างรวมทั้งขานทั้งสองข้างด้วยรางระนาดทุ้มเหล็กจะกว้าง ประมาณ 36 เซนติเมตร มีเท้ารองติดลูกล้อ 4 เท้า เพื่อให้เคลื่อนที่ไปมาได้สะดวก ตัวรางสูงจากพื้นถึงขอบบนประมาณ 26 เซนติเมตร ระนาดทุกชนิดที่กล่าวมานั้น จะใช้ไม้ตี 2 อัน ระนาดทุ้มเหล็กทำหน้าที่เดินทำนองคล้ายฆ้องวงใหญ่เพียงแต่เดินทำนองห่างกว่า

ฆ้องวงใหญ่

ความเป็นมาของฆ้องวงใหญ่ ฆ้องจัดได้ว่าเป็นเครื่องดนตรีที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนานชนิดหนึ่งในบรรดาเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงกันในปัจจุบัน และเป็นเครื่องดนตรีที่มีความสำคัญมาตั้งแต่โบราณ เป็นเครื่องดนตรีหลักของวงดนตรีไทย ทั้งในวงมโหรี และวงปี่พาทย์ โดยฆ้อง

ได้มีหลักฐานการค้นพบ โดยมุ่งไปที่กลองมโหระทึก กลองมโหระทึกถูกค้นพบครั้งแรกที่บริเวณตอนใต้ของประเทศจีนแถบมณฑลยูนนานและมณฑลไค่เคียงต่อเนื่องลงมาถึงเวียดนาม กัมพูชา ลาว พม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย (สมชาย รัตมี 2541 : 12) สิ่งที่ชี้ให้เห็นว่ากลองมโหระทึกเป็นต้นกำเนิดของฆ้องก็เพราะโลหะที่ใช้ในการสร้างนั่นเอง โลหะที่ใช้ในการสร้างกลองมโหระทึกเป็นโลหะผสมแบบเดียวกับฆ้องที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน นอกจากลักษณะของเนื้อโลหะผสมแล้วเส้นทางวิวัฒนาการของกลองมโหระทึกก็ยังผ่านการพัฒนาเป็นเครื่องดนตรีในตระกูลเดียวกันแต่เปลี่ยนแปลงรูปร่างที่

มีทิศทางมาใกล้ห้องมาขึ้นนั้นคือการค้นพบ “กังสดาร” ซึ่งสร้างด้วยโลหะผสมแบบเดียวกันแต่รูปร่างเป็นแผ่นกลมขนาดใหญ่มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 เมตร พบที่วัดพระธาตุหริภุญไชย ในจังหวัดลำพูน คาดว่าน่าจะอยู่ราวศตวรรษที่ 13 (อภิชาติ ภูระหงษ์, 2540: 16) ซึ่งสุจิตต์ วงษ์เทศ ได้กล่าวถึงต้นกำเนิดของห้องว่า (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2530 : 94)

“นักภาษาศาสตร์และนักนิรุกติศาสตร์บางท่านกล่าวว่าชื่อ “ห้อง” มาจาก “ระห้อง” และเป็นคำเดียวกับคำว่า “ระฆัง” แต่ยังไม่มีความหลักฐานแหล่งที่มาของคำคุณี้ พระยาอนุমানราชธนเคยมีหนังสือกราบทูลสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ (เมื่อ พ.ศ.2485 ในหนังสือบันทึกความรู้เรื่องต่าง ๆ) ถึงชื่อ “ห้อง” หรือ “ระห้อง” โดยไม่แน่ใจว่าจะมาจากคำมลายูว่า ragomg หรือไม่และภาษาอังกฤษเองก็ยืมคำว่า song จากคำว่า “ห้อง” ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปใช้เพราะตำนานเรื่องห้องและระฆังของยุโรปมักระบุว่าไม่ใช่เครื่องมือของตะวันตกมาก่อน แต่ชาวตะวันตกรับแบบแผนไปจากตะวันออกจึงรับเรียกชื่อเรียกไปด้วย” ซึ่งหลักฐานที่มาของห้องได้มีปรากฏดังต่อไปนี้คือ ภาพจำหลักหิน พบที่ปราสาทหินนครวัด เป็นรูปขบวนแห่ มีห้องเป็นเครื่องดนตรีชนิดหนึ่งที่อยู่ร่วมกับขบวนแห่นั้นด้วย (อภิชาติ ภูระหงษ์, 2540: 18)

1. ศิลจารีกวัดพระยีน มีความว่า (จำปา เยื้องเจริญ ,2522 :79)

“วันท่านเจ้าจกเถิง วันนั้น ตนท่านพระยารธรรมิกราชบริพารด้วยฝูงราชโยธา มหาชนพล ลูกขุนมนตรีทั้งหลาย ยายกัน ให้ถือกระทงข้างตอก ดอกไม้ ได้ เทียนตีพาทย์ ดังพิณห้อง กลอง ปี่สรโน พิสนญชัย ทะเทียด กาทล แตรสังข์ มรทงค์ ดงเดียด เสียงเลิศเสียงก้อง อีกทั้งคนโห้อ้อดาสะทันท้ทั้งนครหริภุญไชย”

2.จารึกหินซอน พบที่บ้านหินซอน อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา จารึกลงบนเสาสี่เหลี่ยม กว้าง 32 เซนติเมตร ยาว 21 เซนติเมตร สูง 80 เซนติเมตร ภาษาสันสกฤตและเขมร มีข้อความกล่าวถึงการสร้างสิ่งของต่างๆถวายไว้กับวัดเพื่อให้ผลบุญนำไปสู่พุทธภูมิ บรรทัดที่ 12-13 ระบุว่ามีห้องสัมฤทธิ์ 3 ใบ (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2532: 96)

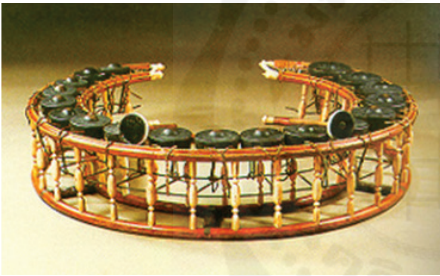
3. จดหมายเหตุของ มองซิเอร์เดอ ลา ลูแบร์ บันทึกไว้เมื่อ พ.ศ.2231 โดยได้กล่าวถึงห้อง ไว้ว่า (สุจิตต์ วงษ์เทศ , 2532 : 126)

“ลูกห้องนั้นล้วนผูกไว้ต่อ ๆ กันกับไม้สั้น ๆ ติดตั้งในทางราบอยู่บนขอนไม้รูปครึ่งวงกลมคล้ายกับกงล้อรถม้า ผู้เล่นเครื่องดนตรีชนิดนี้นั่งขัดสมาธิอยู่ตรงศูนย์กลางหรือตรงที่ตั้งค่อมล้อ แล้วตีลูกห้องนั้นด้วยไม้สองอัน ข้าพเจ้าเหมือนว่าเครื่องดนตรีชนิดนี้จะมียิ่ง

ห้าระดับเสียงเป็นคู่กันไปเท่านั้น”

สรุปได้ว่า ซ็องได้มีต้นกำเนิดมาจากกลองมโหระทึก เพราะโลหะที่ใช้ในการสร้างนั่นเอง โลหะที่ใช้ในการสร้างกลองมโหระทึกเป็นโลหะผสมแบบเดียวกับซ็องที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน นอกจากลักษณะของเนื้อโลหะผสมแล้วเส้นทางการวิวัฒนาการของกลองมโหระทึกยังผ่านการพัฒนาเป็นเครื่องดนตรีในตระกูลเดียวกัน แต่เปลี่ยนแปลงรูปร่างที่มีทิศทางมาใกล้ซ็องมากขึ้นโดยลูกซ็องนั้นล้วนผูกไว้ต่อกันกับไม้สั้นๆ ติดตั้งในทางราบอยู่บนขอนไม้รูปครึ่งวงกลมคล้ายกับกงล้อรถม้า อีกทั้งชื่อ “ซ็อง” ได้สันนิษฐานว่าน่าจะมาจากคำว่า “ระซ็อง” ซึ่งเป็นคำเดียวกับคำว่า “ระซัง” แต่ยังไม่มีความหลักฐานแหล่งที่มาของคำคู่นี้เพียงแต่มีหลักฐานว่ามีซ็องเกิดขึ้นเพียงเท่านั้น

ซ็องวงเล็ก

ซ็องวงเล็ก เป็นเครื่องดนตรีไทยสร้างในสมัยรัชกาลที่ 3 มีลักษณะเหมือนกับซ็องวงใหญ่ แต่ลูกซ็องมีขนาดเล็กกว่า มีลูกซ็อง 18 ลูก บรรเลงทำนองคล้ายระนาดเอก ตีเก็บถี่ๆ

ซ็องวงเล็กใช้ในวงปี่พาทย์ไม้แข็ง วงปี่พาทย์ไม้นวม วงปี่พาทย์นางหงส์ และวงมโหรี

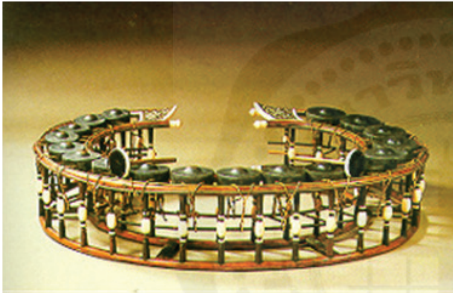
ซ็อง

ซ็อง ตัวซ็องทำด้วยโลหะแผ่นรูปวงกลม ตรงกลางทำเป็นปุ่มนูน เพื่อใช้รองรับการตีให้เกิดเสียงเรียกว่าปุ่มซ็อง ต่อจากปุ่มเป็นฐานแผ่ออกไป แล้วอ้อมลงมาโดยรอบเรียกว่า “ฉัตร” ส่วนที่เป็นพื้นราบรอบปุ่มเรียกว่า “หลังฉัตร” หรือ “ขานฉัตร” ส่วนที่งอเป็นขอบเรียกว่า “ใบฉัตร” ที่ใบฉัตรนี้จะมีรูเจาะสำหรับร้อยเชือกหรือหนังเพื่อแขวนซ็อง ถ้าแขวนตีทางตั้งจะ

เจาะสองรู ถ้าแขวนตีทางนอนจะเจาะสี่รู

การบรรเลง ซ้องใช้ในการบรรเลงได้สองลักษณะคือ ใช้ตีกำกับจังหวะ และใช้ตีดำเนินทำนอง ซ้องที่ใช้ตีกำกับจังหวะได้แก่ ซ้องหุ่ย หรือซ้องชัย ซ้องโหม่ง ซ้องเหม่ง ซ้องระเบ็ง และซ้องคู่

ซ้องที่ใช้ตีดำเนินทำนอง ได้แก่ ซ้องราง ซ้องวงใหญ่ ซ้องวงเล็ก ซ้องมโหรี ซ้องมอญ ซ้องกะแต และซ้องหุ่ย หรือซ้องชัย ซ้องกะแต ใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์มอญ ลูกซ้องมีขนาดเล็ก จำนวน 11 ลูก

ซ้องมโหรี

ซ้องมโหรี เป็นซ้องวงที่ใช้บรรเลงในวงมโหรีโดยเฉพาะ มีอยู่สองขนาด คือซ้องวงใหญ่มโหรีและซ้องวงเล็กมโหรี ซ้องวงใหญ่มโหรีเดิมมีลูกซ้อง 17 ลูก เรียกว่า “ซ้องกลาง” หรือ “ซ้องมโหรี” เพราะมีขนาดเล็กกว่า

ซ้องวงใหญ่ในวงปี่พาทย์ แต่ใหญ่กว่าซ้องวงเล็ก ต่อมานิยมใช้ 18 ลูก ลูกทวน (ลูกที่ 1) ซึ่งมีเสียงต่ำสุด ขนาดกว้างประมาณ 13 เซนติเมตร เทียบเสียงตรงกับเสียง โด (C) ลูกยอด (ลูกที่ 18) ขนาดกว้างประมาณ 9 เซนติเมตร เทียบเสียงตรงกับเสียง ฟา(F) ซ้องวงเล็กในปี่พาทย์ มี 18 ลูก ลูกทวนซึ่งมีเสียงต่ำสุด ขนาดกว้างประมาณ 12 เซนติเมตร เทียบเสียงตรงกับเสียง โด (C) ลูกยอดขนาดกว้าง ประมาณ 8 เซนติเมตร เทียบเสียงตรงกับเสียง ฟา (F)

ซ้องมอญ

ซ้องมอญ เป็นซ้องวงที่ตั้งโค้งขึ้นไปทั้งสองข้าง ไม่วางราบเหมือนซ้องไทย รางซ้องมอญมักประดิษฐ์ตกแต่งอย่างสวยงาม เช่น แกะสลักเป็นลวดลาย ปิดทองประดับกระจก รางซ้องมอญโบราณทางหัวโค้งด้านซ้ายของผู้ตีนิยมแกะเป็นรูป

ตัวกิณร เรียกว่า “หน้าพระ” ทางปลายโค้งด้านขวาทำเป็นพู่ ปลายหางของกิณร ตอนกลางโค้งเกาะเป็นกระหนกไบเทศ ปิดทองประดับกระจก มีเท้า (ฐาน) รองตรงกลาง โค้งอย่างเท้าระนาดเอก และเกาะรูปกิณรตัวเล็กหน้าอัดไว้ตรงขาขวาของกิณรตัวใหญ่ ทางซ้ายมีรูปร่างหนึ่ง ปัจจุบันแบบอย่างได้เปลี่ยนแปลงไปบ้างแล้ว มีลูกซ้อง 15 ลูก ใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์มอญ ตัวรางประดิษฐ์ตกแต่งงดงาม

ฆ้องหุ่ย

ฆ้องหุ่ย ใช้ตีกำกับจังหวะ เป็นฆ้องที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ในวงดนตรีไทย มีอีกชื่อว่า ฆ้องชัย อาจเป็นเพราะสมัยโบราณ อาจใช้ฆ้องชนิดนี้ตีเป็นสัญญาณในกองทัพ ปัจจุบันใช้ตีในงานพิธี งานมงคลต่างๆ ฆ้องหุ่ยหรือฆ้องชัยที่ใช้ตีดำเนินทำนองในวงปี่พาทย์ ตีกด้าบรรพ์ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงปรับปรุงวงปี่พาทย์เพื่อใช้บรรเลงในการแสดงละคร ณ “โรงละครตีกด้าบรรพ์” ของเจ้าฟ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ (ม.ร.ว. หลาน กุญชร) ได้ทรงนำเอาฆ้องหุ่ยหรือฆ้องชัย 7 ลูก มาปรับเสียง ให้เรียงลำดับกัน 7 เสียง แล้วทำที่แขวนเรียงรอบตัวผู้ตี สำหรับตีเป็นทำนองเพลงต่างๆ ในวงปี่พาทย์สำหรับละครโรงนั้น คนทั้งหลายจึงเรียกละครอย่างที่แสดง ณ โรงละครนั้นว่า “ละครตีกด้าบรรพ์” และเรียกวงปี่พาทย์ที่ทรงปรับปรุงขึ้นสำหรับละครนั้นว่า “วงปี่พาทย์ตีกด้าบรรพ์” ไปด้วย จึงเกิดมีวงฆ้องชัยขึ้นอีกอย่างหนึ่งด้วยเหตุนี้

ฆ้องโหม่ง

ฆ้องโหม่ง ใช้ตีกำกับจังหวะ มีขนาดใหญ่ รองลงมาจากฆ้องหุ่ย กว้างประมาณ 30-45 เซนติเมตร ส่วนที่เป็นหลังฉัตรมีลักษณะโค้งเข้าเจาะรูร้อยเชือกที่ใบฉัตร 2 รู แขวงห้อยทางตั้งกับขาหยั่งหรือคานไม้ (เช่นเดียว กับ ฆ้องกระแต) ไม้ตีมีด้ามสำหรับถือ ตรงหัวไม้พันด้วยผ้ากับเชือกให้เป็นปมโต อ่อนนุ่มพอประมาณ เมื่อตีจะมีเสียงดัง “โหม่ง-โหม่ง” จึงเรียกว่า “ฆ้อง

โหม่ง” ได้ชื่อนี้ตามเสียงที่เกิดจากการตี

ฆ้องโหม่งมีเสียงกังวานยาว เมื่อนำมาผสมดนตรีจึงใช้ตีห่าง ๆ เป็นเครื่องกำกับจังหวะในวงดนตรีที่บรรเลงเป็นทำนองได้ทุกชนิด ทั้งปี่พาทย์ เครื่องสาย มโหรี ตามปกติ มักจะตี 2 จังหวะฉิ่ง คือ ตี “ฉิ่ง-ฉับ” 2 ครั้ง ตีโหม่ง 1 ครั้ง แต่ถ้าผสมกับวงกลองยาว (เถิดเทิง) จะตีพร้อมจังหวะลง “ฉับ” ทุกครั้ง ในวงกลองแขกปี่ชวา สมัยโบราณใช้ฆ้องโหม่งเป็นเครื่องกำกับจังหวะ ภายหลังจึงเปลี่ยนแปลงเป็นใช้ฉิ่งแทนมาจนปัจจุบันนี้ แต่ในประเทศมาเลเซียยังคงใช้ฆ้องโหม่งอยู่

โหม่งสามใบ

โหม่งสามใบ คือ การนำฆ้องโหม่งสามขนาดลดหลั่นกันและมีเสียงที่คู่เสียงที่เหมาะสมตรงกับเสียงหลักในวงปี่พาทย์มอญนำมาเรียงห้อยไว้กับโครงไม้ ซึ่งเรียกว่ากระจิงโหม่ง โดยให้โหม่งใบเล็กสองใบอยู่ด้านบน ส่วนโหม่งลูกใหญ่ที่สุดซึ่งมีเสียงต่ำอยู่ด้านล่าง กระจิงโหม่งทำจากไม้เนื้อแข็ง มักจะนิยมแกะสลักลงรักปิดทองให้เข้าชุดกับเครื่องปี่พาทย์ ซึ่งได้แก่วงปี่พาทย์มอญ ผู้บรรเลงจะใช้ไม้ตี 2 ขนาดต่างกันโดยใช้ไม้ที่มีขนาดเล็กกว่าตีโหม่งลูกเล็ก 2 ใบ แล้วใช้ไม้ขนาด

ใหญ่ตีโหม่งขนาดใหญ่ นอกจากในวงปี่พาทย์มอญแล้วโหม่งสามใบยังนิยมใช้ตีกำกับจังหวะในวงอังกะลุงอีกด้วย

โทน

โทน เป็นชื่อของเครื่องหนัง ที่ซึ่งหนังหน้าเดียว มีสายโยงเร่งเสียงจากขอบหนังถึงคอ มีหางยื่นออกไปและบานปลาย มีชื่อเรียกกันว่าโทนทับโดยลักษณะรูปร่างนั้น โทนมีชื่อเรียกกันได้ตามรูปร่างที่ปรากฏ 2 ชนิด คือ โทนชาตรี และ โทนมโหรี โทนชาตรีนั้น ตัวโทนทำด้วยไม้ขนุนไม้สักหรือ ไม้กะท้อนมีขนาดปาก

กว้าง 17 เซนติเมตร ยาวประมาณ 34 เซนติเมตร มีสายโยงเร่งเสียงใช้หนังเรียดตีด้วยมือ

ข้างหนึ่ง ส่วนอีกมือหนึ่งคอยปิดเปิด ปลายหางที่เป็นปากลำโพงช่วยให้เกิดเสียงต่างๆ ใช้สำหรับบรรเลงประกอบการแสดงละครชาตรีและหนังตะลุงและตีประกอบจังหวะในวงปี่พาทย์หรือวงเครื่องสายหรือวงมโหรีที่เล่นเพลงภาษาเขมร หรือ ตะลุง

ส่วนโพนมโหรีนั้น ตัวโพนทำด้วยดินเผา หรือไม้ขนุน หรือไม้ชิงชัน ด้านที่ซิงหนังโตกว่า โพนชาตรี ขนาดหน้ากว้างประมาณ 22 เซนติเมตร ยาวประมาณ 38 เซนติเมตร สายโยงเร่งเสียงใช้หวายผ่าเหลาเป็นเส้นเล็กหรือใช้ไหมพันเป็นเกลียว ขึ้นหนังด้วยหนังลูกวัว หนังแพะ หนังงูเหลือม หรือหนังงู งวงข้างใช้สำหรับบรรเลงคู่กับรำมะนาโดยตีซัดสอดสลับกัน ตามจังหวะหน้าทับ

รำมะนา

รำมะนา เป็นกลองที่ซิงหนังหน้าเดียว หน้ากลองที่ซิงหนังผายออก ตัวกลองสั้นรูปร่างคล้ายขามกะละมัง มีอยู่ 2 ชนิด คือ “รำมะนามโหรี” และ “รำมะนาลำตัด”

รำมะนามโหรี มีขนาดเล็ก หน้ากว้างประมาณ 26 เซนติเมตร ตัวรำมะนายาวประมาณ 7 เซนติเมตร หนังที่ขึ้นหน้าตึงด้วยหมุดโดยรอบจะเร่งหรือลดเสียงให้สูงต่ำไม่ได้ แต่มีเชือกเส้นหนึ่งที่เรียกว่าสนับสำหรับหนุนข้างในโดยรอบ ช่วยทำให้เสียงสูงได้ บรรเลงใช้ตีด้วยฝ่ามือคู่กับโพนมโหรี

ส่วนรำมะนาลำตัดมีขนาดใหญ่ หน้ากว้างประมาณ 48 เซนติเมตร ตัวรำมะนายาวประมาณ 13 เซนติเมตร ขึ้นหนังหน้าเดียว โดยใช้เส้นหวายผ่าซีกโยงระหว่างขอบหน้ากับวงเหล็กซึ่งรองกันใช้เป็นขอบของตัวรำมะนาและใช้ลิ้มหลายๆ อันตอกเร่งเสียงระหว่างวงเหล็กกับกัน รำมะนารำมะนาชนิดนี้เข้าใจว่าได้แบบอย่างมาจากชวาและเข้ามาแพร่หลายในสมัยรัชกาลที่ 5 ใช้ประกอบการเล่นลำตัดและลิเกลำตัด ในการประกอบการเล่นลำตัดนั้นจะใช้รำมะนาก็ลูกก็ได้ โดยให้คนตีนั่งล้อมวงและเป็นลูกคู่ร้องไปด้วย

ตะโพน

ตะโพน เป็นเครื่องดนตรีที่ซึ่งด้วยหนัง ตัวตะโพนทำด้วยไม้สักหรือไม้ขนุนเรียกว่า หุ่น ขุดแต่งให้เป็นโพรงภายใน ขึ้นหนัง 2 หน้าตึงด้วยสายหนังโยงเรียงเสียงเรียกว่า หนังเรียด หน้าใหญ่มีความกว้างประมาณ 25 เซนติเมตร เรียกว่า หน้าเท่ง ติดหน้าด้วยข้าวสุกบดผสมกับขี้เถ้าเพื่อถ่วงเสียงอีกหน้า

หนึ่งเล็กกว่ามีขนาดประมาณ 22 เซนติเมตร เรียกว่า หน้ามัด ตัวกลองยาวประมาณ 48 เซนติเมตร รอบๆขอบหนังที่ขึ้นหน้า ถักด้วยหนังที่ตีเกลียวเป็นเส้นเล็กๆเรียกว่า ไล่ละมาน แล้วจึงเอาหนังเรียดร้อยในช่วงของไล่ละมานทั้งสองข้างโยงเรียงไปโดยรอบจนมองไม่เห็นไม้หุ่น มีหนังพันตรงกลางเรียกว่า รัตอก ข้างบนรัตอกทำเป็นหูหิ้วและมีเท้ารองให้ ตัวตะโพนวางนอนอยู่บนเท้าใช้ฝ่ามือซ้ายขวาตีได้ทั้งสองหน้า ใช้สำหรับบรรเลงผสมอยู่ในวงปี่พาทย์ทำหน้าที่กำกับจังหวะหน้าทับต่าง ๆ

ตะโพนนี้ ถือเป็นบรมครูทางดุริยางคศิลป์ นับว่าพระประโคนธรรพเป็นครูตะโพน เมื่อจะเริ่มการบรรเลง จะต้องนำดอกไม้ธูปเทียนบูชาตะโพนก่อนทุกครั้ง และถือเป็นประเพณีสืบต่อกันมาเหตุที่ต้องกราบไหว้บูชาก็เพราะ ตะโพนเป็นเครื่องดนตรีที่บรรเลงร่วมกับสังข์บัณเฑาะว์และมีโหระทึกซึ่งเป็นเครื่องดนตรีประจำองค์ของเทพเจ้าและสมมุติเทพ ดังนี้คือสังข์ประจำพระองค์พระนารายณ์ และพระอินทร์ บัณเฑาะว์ประจำองค์พระอิศวรมโหระทึก เป็นเครื่องดนตรีบรรเลงประกอบพระอิศริยยศองค์พระมหากษัตริย์ซึ่งถือเป็นสมมุติเทพส่วนตะโพนนั้นเป็นกลองที่พระคเณศได้เป็นผู้ตีเป็นคนแรก ดังนั้น ตะโพนเมื่อนำมาร่วมบรรเลงในวงปี่พาทย์ จึงถือเป็นบรมครูและทำหน้าที่กำกับหน้าทับต่างๆทั้งหมด

กลองทัด

กลองทัด เป็นกลองสองหน้าขนาดใหญ่ ขึ้นหน้าทั้งสองข้างด้วยหนังวัวหรือหนังควายตึงด้วยหมุด หุ่นกลองทำจากไม้เนื้อแข็ง กลึงคว้านข้างในจนเป็นโพรง ป่องตรงกลางนิดหน่อยหมุดที่ตึง หนังเรียกว่า แส้ ทำด้วยไม้หรืองาหรือกระดูกสัตว์ตรงกลางหุ่น

กลองมีห่วงสำหรับแขวน เรียกว่าหุระวิงกลองทัดมีขนาดหน้ากว้างเท่ากันทั้งสองข้าง วัดเส้นผ่าศูนย์กลางได้ประมาณ 46 เซนติเมตร ตัวกลองยาวประมาณ 41 เซนติเมตร กลองทัดมี 2 ลูก ลูกที่มีเสียงสูง ดังตุมเรียกว่าตัวผู้และ ลูกที่มีเสียงต่ำตืดต้อมเรียกว่าตัวเมียใช้ไม้ตี 1 คู่ มีขนาดยาวประมาณ 54 เซนติเมตรกลองทัดนั้นมีบทบาทหน้าที่สำคัญบรรเลงคู่กับตะโพนในวงปี่พาทย์มาแต่โบราณประกอบการแสดง โขน ละคร หนังใหญ่ เป็นต้น

กลองแขก

กลองแขก เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีที่มีรูปร่างยาวเป็นรูปทรงกระบอก ขึ้นหนังสองข้างด้วยหนังลูกวัวหรือหนังแพะ หน้าใหญ่ กว้างประมาณ 20 เซนติเมตร เรียกว่าหน้ารุ่มหรือ “หน้ามัด” ส่วนหน้าเล็ก กว้างประมาณ 15 เซนติเมตร เรียกว่าหน้าตาดหรือ “หน้าตาด” ตัวกลองหรือหุ่นกลองสามารถทำขึ้นได้จากไม้หลายชนิด แต่โดยมากจะนิยมใช้ไม้เนื้อแข็งมาทำเป็นหุ่นกลอง เช่น ไม้ชิงชัน ไม้มะริด ไม้พยูง กระพี้เขาควาย ขนุน สะเดา มะค่า มะพร้าว ตาล ก้ามปู เป็นต้น ขอบกลองทำมาจากหวายผ่าซีกโยงเรียงเป็นขอบกลองแล้วม้วนด้วยหนังจะได้ขอบกลองพร้อมกับหน้ากลอง และถูกซึงให้ตึงด้วยหนังเส้นเล็กเรียกว่าหนังเรียดเพื่อใช้ในการเร่งเสียงให้หน้ากลองแต่ละหน้าได้เสียงที่เหมาะสมตามความพอใจ กลองแขกสำหรับหนึ่งมี 2 ลูก ลูกเสียงสูงเรียกตัวผู้ ลูกเสียงต่ำเรียกตัวเมีย ตีด้วยฝ่ามือทั้งสองข้างให้สอดสลับกันทั้งสองลูก

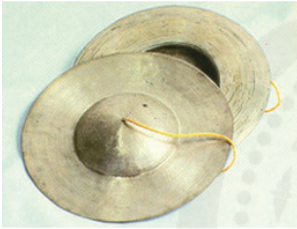
ลักษณะเสียงกลองแขกตัวผู้มีเสียงที่สูงกว่ากลองแขกตัวเมียโดย เสียง “ตึง” ในหน้ามัด และเสียงโง๊ะในหน้าตาด กลองแขกตัวเมียมีเสียงที่ต่ำกว่ากลองแขกตัวผู้ โดยเสียงท้มในหน้ามัด และเสียงจ๊ะในหน้าตาด

วิธีการบรรเลงการบรรเลงนั้นจะใช้มือตีไปทั้งสองหน้าตามแต่จังหวะหรือหน้าทับที่กำหนดไว้ ในหน้าเล็กหรือหน้าตาดจะใช้นิ้วชี้หรือนิ้วนางในการตีเพื่อให้เกิดเสียงที่เล็กแหลม ในหน้ามัดหรือหน้าใหญ่จะใช้ฝ่ามือตีลงไปเพื่อให้เกิดเสียงที่หนักและแน่นซึ่งมีวิธีการบรรเลงที่ละเอียดอ่อนลงไปอีกตามแต่กลวิธีที่ครูอาจารย์แต่ละท่านจะชี้แนะแนวทางการปฏิบัติ

ฉิ่ง

ฉิ่ง เป็นเครื่องตีกำกับจังหวะ ทำด้วยโลหะ หล่อหนา รูปร่างกลม เว้ากลาง ปากผาย คล้ายฝาขนมครกไม่มีจุก สำหรับหนึ่งมีสองฝาเจาะรูตรงกลางที่เว้า สำหรับร้อยเชือกโยงฝาทั้งสอง เพื่อสะดวกในการถือตี ฉิ่งมีสองขนาด ขนาดใหญ่ใช้ประกอบวงปี่พาทย์ ขนาดเล็กใช้กับวงเครื่องสายและมโหรี

ฉาบ

ฉาบ เป็นเครื่องตีกำกับจังหวะ ทำด้วยโลหะ รูปร่างคล้ายฉิ่ง แต่มีขนาดใหญ่กว่าและหล่อบางกว่า มีสองขนาด ขนาดใหญ่กว่าเรียกว่า ฉาบใหญ่ ขนาดเล็กกว่าเรียกว่า ฉาบเล็ก การตีจะตีแบบประกบ และตีแบบเปิด ให้เสียงต่างกัน

กรับพวง

กรับพวง ทำด้วยไม้หรือโลหะ ลักษณะเป็นแผ่นบาง หลายแผ่นร้อยเข้าด้วยกัน ใช้ไม้หนาสองชิ้นประกบไว้ วิธีตี ใช้มือหนึ่งถือกรับแล้วตีกรับลงไปในอีกมือหนึ่งที่รองรับ ทำให้เกิดเสียงกระทบจากแผ่นไม้หรือแผ่นโลหะดังกล่าว ใช้ตีในการบรรเลงมโหรีโบราณ

เล่นเพลงเรือ และโขนละคร

กรับเสภา

กรับเสภา ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง ลักษณะเป็นแท่งสี่เหลี่ยม มีสันมน วิธีตี การตีใช้ขยับมือที่ละคู่ การขับเสภาใช้กรับสองคู่ ถือมือละคู่ ผู้ขับเสภาจะขยับกรับสองคู่นี้ตามท่วงทำนองที่เรียกเป็นไม้ต่าง ๆ เช่น ไม้กรอ ไม้หนึ่ง ไม้รบ หรือไม้สี่

เครื่องเป่า

ขลุ่ย ได้แก่ ขลุ่ยหลีบ, ขลุ่ยเพียงออ, ขลุ่ยอู้
 เป้ ได้แก่ เป้ใน, เป้นอก, เป้ฉวน, เป้ชวา, เป้มอญ

ขลุ่ยหลีบ, ขลุ่ยเพียงออ, ขลุ่ยอู้

ขลุ่ยหลีบ เป็นขลุ่ยขนาดเล็ก มีเสียงสูงแหลมเล็ก ระดับเสียงต่ำสุดสูงกว่า เสียงต่ำสุดของขลุ่ยเพียงออขึ้นมา 3 เสียง ใช้เป่าคู่กับขลุ่ยเพียงออ หรือขลุ่ยกรวด มีอยู่สองชนิด คือ ขลุ่ยหลีบ เพียงออ และขลุ่ยหลีบกรวด

ขลุ่ยเพียงออ เป็นเครื่องดนตรีไทย ประเภทเครื่องเป่าชนิดไม่มีลิ้น ทำจากไม้รวกปล้องยาวๆ ด้านหน้าเจาะรูเรียงกันสำหรับปิดเปิดเพื่อเปลี่ยนเสียง ตรงที่เป่าไม่มีลิ้นแต่มีดากซึ่งทำด้วยไม้ขุดเหลาเป็นท่อนกลมๆ ยาวประมาณ 2 นิ้วสอดลงไปอุดที่ปากของขลุ่ย แล้ว

บากด้านหนึ่งของดากเป็นช่องสี่เหลี่ยมเล็กๆ เราเรียกว่า ปากนกแก้ว เพื่อให้ลมส่วนหนึ่งผ่านเข้าออกทำให้เกิดเสียงขลุ่ยลมอีกส่วนจะวิ่งเข้าไปปลายขลุ่ยประกอบกับนิ้วที่ปิดเปิดบังคับเสียงเกิดเป็นเสียงสูงต่ำตามต้องการได้ปากนกแก้วลงมาเจาะ 1 รู เรียกว่า รูนิ้วค้ำ เวลาเป่าต้องใช้หัวแม่มือค้ำปิดเปิดที่รูนี้ บางเลาด้านขวาเจาะเป็นรูเยื่อปลายเลาขลุ่ยมีรู 4 รู เจาะตรงกันข้ามแต่เหลื่อมกันเล็กน้อยใช้สำหรับร้อยเชือกแขวนเก็บหรือคล้องมือจึงเรียกว่า รูร้อยเชือก รวมขลุ่ยเลาหนึ่งมี 14 รูด้วยกัน

ขลุ่ยใช้เป่าในวงเครื่องสายไทยวงมโหรีและในวงปี่พาทย์ไม้นวม วงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ การเทียบเสียงขลุ่ยเพียงออกับระดับเสียงดนตรีสากล เสียงโดของขลุ่ยเพียงออ เทียบได้เท่ากับ เสียง Bb ในระดับเสียงทางสากล ปัจจุบันได้มีการทำขลุ่ยเพียงออที่มีระดับเสียงเท่ากับระดับเสียงสากลเรียกว่าขลุ่ยเพียงออออร์แกนบ้าง หรือขลุ่ยกรวดบ้าง แต่ในทางดนตรีสากลจะเรียกเป็นขลุ่ยไทยหมด จะเอาระดับเสียงมาเป็นตัวแยกขนาด เช่น ขลุ่ยคีย์ C, ขลุ่ยคีย์ D, ขลุ่ยคีย์ Bb, ขลุ่ยคีย์ G เป็นต้น

ขลุ่ยอู้ เป็นขลุ่ยขนาดใหญ่เสียงต่ำกว่าขลุ่ยเพียงออสามเสียงใช้ในวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ซึ่งต้องการ

เครื่องดนตรีที่มีเสียงต่ำเป็นพื้น นอกจากนี้ในอดีตยังใช้ในวงมโหรีเครื่องใหญ่ ปัจจุบันไม่ได้ใช้เนื่องจากหาคนเป่าที่มีความชำนาญได้ยาก ขลุ่ยอู้ของโบราณจะมีเจ็ดรู (รวมรูนิ้วค้ำ) แต่ในปัจจุบันมีผู้คิดทำเพิ่มขึ้นเป็นแปดรู โดยเพิ่มรูที่ใช้นิ้วก้อยล่างขึ้นอีกรูหนึ่ง ขลุ่ยอู้ปัจจุบันนี้หายากเนื่องจากต้องใช้ไม้ที่ไม่ใช่ไม้ขนาดใหญ่ ขลุ่ยอู้เป็นขลุ่ยที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดาขลุ่ยทั้งหลาย และเป็นขลุ่ยที่มีเสียงต่ำที่สุดคือต่ำกว่าเสียงโดต่ำของขลุ่ยเพียงออ 2-3 เสียง ขลุ่ยอู้ทำมาจากไม้รวกปล้องใหญ่ยาวประมาณ 60 เซนติเมตร กว้าง 4 เซนติเมตร ขลุ่ยอู้ใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์

ปี่นอก

ปี่นอกมีส่วนประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ

1. เล่าปี่ ทำจากไม้เนื้อแข็ง ชนิดต่างๆ เช่น พยอม ชิงชัน มะเกลือ หรือแม่แตงข้าง และหินอ่อน โดยกลึงขึ้นรูปให้มีลักษณะบานที่หัวท้ายตอนกลางป่อง ตรงกลางกลวงตลอด ด้านหัวท้ายมีแป้นไม้หรือกระดุกสัตว์ งาช้าง กลึงเป็นแผ่นบางขนาดเท่าความกว้างของเล่า

ปี่ ติดประกบ เรียกว่า ทวนบนและทวนล่างในอดีตนั้นทวนล่างสามารถถอดออกได้ เพื่อปรับเสียงปี่ให้สูงขึ้นตัวเล่าปี่เจาะรู 6 รู เป็นตำแหน่งของนิ้ว โดยตอนบนเจาะเรียง 4 รูแล้วเว้นช่วงไว้ ตอนล่าง เจาะอีก 2 รูซึ่งแตกต่างกับเครื่องเป่าประเภทขลุ่ย รอบเล่าปี่กลึงเป็นเกลียวควั่นเพื่อความกระชับในการจับป้องกันการไหลลื่นเมื่อถือบรรเลงเล่าปี่นอกนั้นมีความยาวประมาณ 31 เซนติเมตร กว้าง ประมาณ 3.5 เซนติเมตร

2. ลีนปี่ ทำจากใบตาลแห้ง ตัดบางซ้อนกัน 4 ชั้นแล้วผูกติดกับแท่งโลหะเล็กๆ (เรียกว่าการผูกแบบตะกรุดเบ็ด) ซึ่งทำจาก นาคทองเหลือง หรือเงิน เรียกว่า กำพวด แล้วจึงนำปลายด้านหนึ่งของกำพวดเสียบเข้ากับรูบริเวณทวนบนของเล่าปี่

แม้ปี่จะมีรูนิ้วเพียง 6 รู แต่ก็สามารถประดิษฐ์เสียงได้มากกว่า 20 เสียงทั้งยังสามารถทำเสียงเลียนเสียงร้องของนักร้องได้อย่างสนิทสนม

ปี่มีบทบาทสำคัญมากในวงปี่พาทย์ไทย บรรเลงประกอบการแสดงโขน ละคร นอกซึ่งผู้บรรเลงเป็นชายภายหลังเมื่อมีการปรับปรุงการแสดงการแสดงละครที่ผู้แสดง

เป็นผู้หญิงจึงปรับระดับเสียงของปี่ให้นุ่มนวลขึ้น จึงเรียกปี่ชนิดที่เกิดขึ้นใหม่ว่าปี่ใน ส่วนปี่ที่ใช้อยู่เดิมจึงเรียกว่าปี่นอก ส่วนปี่กลางนั้นใช้บรรเลงประกอบการแสดงหนังใหญ่

ปี่ใน

ปี่ใน เป็นปี่สองท่อน ถอดออกจากกันได้ ท่อนบนเรียวยาวปลายผายออกเล็กน้อยเรียกว่า “เลापี่” ท่อนล่างปลายบานเรียกว่า “ลำโพง” ทำด้วยไม้หรืองาช้าง ปี่ชนิดนี้เข้าใจว่าได้แบบอย่างมาจากเครื่องดนตรีของอินเดีย ซึ่งเป็นเครื่องเป่าที่ทำด้วยไม้ไทยใช้ปี่ชนิดนี้มา

ตั้งแต่สมัยสุโขทัย ปัจจุบันใช้ในขบวนแห่คู่กับปี่ชวาจำปี่ใช้เป่านำกลองชนะในกระบวนพยุหยาตรา

ปี่ชวา

ปี่ชวา เป็นเครื่องเป่าที่ทำเน็ดเสียงจากการสั่นสะเทือนของลิ้นปี่สันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลและดัดแปลงมาจากปี่ในของอินเดียโดยเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับพระราชพิธีสำคัญต่างๆแต่ครั้งอยุธยาตอนต้น เช่น กระบวนพยุหยาตรา การร้ออาวุธ กระบี่กระบอง รำกริช

หรือเข้าไปประสมในวงปี่พาทย์นางหงส์ วงปี่ชวา กลองแขก (วงบัวลอย) ซึ่งใช้เฉพาะพิธีศพ เป็นต้น

ปี่ชวานั้นมีส่วนประกอบที่สำคัญคือ

1. เลापี่ ทำจากไม้เนื้อแข็งหรือ งาช้าง ยาวประมาณ 27 เซนติเมตร เหลากลิ้งได้รูปเจาะรูเป่า 7 รู โดยเรียงตำแหน่งนิ้วคล้ายขลุ่ย (ต่างจาก ปี่ใน ปี่นอก ปี่กลาง)

2. ลำโพงปี่ ทำจากไม้เนื้อแข็งหรืองาช้าง นิยมใช้เป็นวัสดุเดียวกันกับเลापี่สามารถถอดแยกออกจากเลापี่ได้เป็นอิสระ ตอนปลายของลำโพงบางออกเล็กน้อยเพื่อกระจายเสียง

3. ลี้นปีทำจากใบตาลแห้ง ตัดบางซ้อนกัน 4 ชั้น แล้วผูกติดกับแท่งโลหะเล็กๆ (เรียกว่าการผูกแบบตะกรุดเบ็ด) ซึ่งทำจาก นาค ทองเหลือง หรือเงิน เรียกว่ากำพวด แล้วจึงนำปลายด้านหนึ่งของกำพวดเสียบเข้ากับรูบริเวณทวนบนของเลาปี ลี้นปีของปีชวานั้นจะมีขนาดที่ยาวกว่าปีเอนเล็กน้อย

ปี่มอญ

ปี่มอญ เป็นเครื่องเป่าอีกประเภทหนึ่งที่มีลี้น ไทยเราได้แบบอย่างมาจากมอญ ปัจจุบันยังใช้เป่าอยู่ในวงปี่พาทย์มอญมีเสียงดังกังวานมาก เสียงของปี่ เป็นเสียงที่ไพเราะเยือกเย็น ระคนเศร้า

ลักษณะ ตัวเลา แบ่งเป็น 2 ท่อนๆหนึ่งเรียกว่า “ตัวเลา” ทำด้วยไม้จริง กลึงให้กลมเรียวยาว ภายใน โปรงตลอดตอนปลายกลึงผายออกเล็กน้อย ถัดลงมากลึงเป็นลูกแก้วคั่น สำหรับผูกพันเชือกโยงกับตัว ลำโพงที่ตัวเลาด้านหน้าเจาะรู 7 รู เรียงตามลำดับเพื่อปิดเปิดนิ้วบังคับเสียง ด้านหลังตอนบนเจาะอีก 1 รู เป็น “รูนิ้วค้ำ”

อีกท่อนหนึ่งเรียกว่า “ลำโพง” ทำด้วยโลหะทองเหลืองลักษณะคล้ายดอกลำโพงแต่ใหญ่กว่า ปลายผายบานงุ่มขึ้นตอนกลางและตอนปลายตีเป็นลูกแก้ว ตัวเลาปี จะสอดใส่เข้าไปในลำโพง โดยมีเชือกเคียนเป็นทักษิณาวรรตในเงื่อน “สับปลาช่อน” ยึดระหว่างลูกแก้วลำโพงกับลูกแก้วตอนบนของเลา ปีลี้นปีทำด้วยใบตาลแก่ และแกร่ง มีกำพวดเชือกกระบังลม ลักษณะเช่นเดียวกับลี้นปีชวา แต่มีขนาด ใหญ่กว่า

ดุริยกวีที่มีชื่อเสียง

- พระประดิษฐไพเราะ หรือครูมีแขก
- หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)
- พระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์)
- พระเพลงไพเราะ (โสม สุวาทิต)
- พระยาเสนาะดุริยางค์
- สมเด็จเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต

- จางวางท้าว พาทย์โกศล
- ครูมนตรี ตราโมท
- ครูช้อย สุนทรวาทีน
- ศ. ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์
- ครูบุญยงค์ เกตุคง
- ครูบุญยัง เกตุคง

บทที่ 2

ดนตรีอินโดนีเซีย

ธงประจำชาติ

ตราแผ่นดิน

อินโดนีเซีย (Indonesia)

ชื่อทางการ : สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (Republic of Indonesia)

เมืองหลวง : จาการ์ตา (Jakarta)

ที่ตั้ง : อยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยตั้งอยู่บนเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดียและเป็นสะพานเชื่อมระหว่างทวีปเอเชียกับออสเตรเลียทำให้อินโดนีเซียสามารถควบคุมเส้นทางการติดต่อระหว่างมหาสมุทรทั้งสองผ่านช่องแคบที่สำคัญต่างๆ เช่น ช่องแคบมะละกา ช่องแคบซุนดา และช่องแคบลีอมบอกซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งน้ำมันจากตะวันออกกลางมายังประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออก

ภาษา : ภาษาราชการและภาษาประจำชาติ ได้แก่ ภาษาอินโดนีเซีย (Indonesian Language)

ศาสนา : อิสลามร้อยละ 85.2 คริสต์นิกายโปรเตสแตนท์ร้อยละ 8.9 คริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ร้อยละ 3 ฮินดู ร้อยละ 1.8 พุทธ ร้อยละ 0.8 และศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 0.3

ดนตรี : วัฒนธรรมทางด้านดนตรีนั้นจะมีความเด่นอยู่ที่ ชาว บาหลี และสุมาตรา ดนตรีของอินโดนีเซียที่เป็นที่รู้จัก คือ ดนตรีกาเมลัน (Gamelan Music) ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 3 กลุ่ม คือ กาเมลันชวา (Javanese Gamelan) กาเมลันบาหลี (Balinese Gamelan) และกาเมลันซุนดา (Sundanese Gamelan) ดนตรีกาเมลันเป็นวงดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องที่ทำด้วยโลหะชนิดต่าง ๆ ทั้งเหล็ก ทองเหลือง และสำริด เป็นหลัก เครื่องตีในวงกาเมลันส่วนหนึ่งมีรูปร่างคล้ายฆ้องวงของไทย แต่มีขนาดใหญ่กว่ามีชื่อเรียกต่างกันไป อีกส่วนหนึ่งก็คล้ายกับระนาดเหล็กของไทย แตกต่างกันในจำนวนของลูกระนาดและลักษณะของรางที่นำมาใช้วางลูกระนาด การเล่นดนตรีการเมลันเป็นส่วนหนึ่งของสังคมความเป็นอยู่ของชาวอินโดนีเซีย เสียงดนตรีกาเมลันจะได้ยินทั้งในโรงเรียน ในวัด ในวัง และสถานีวิทยุกระจายเสียง โอกาสที่จะบรรเลงก็แตกต่างกันไป มีทั้งบรรเลงในพิธี ศักดิ์สิทธิ์ บรรเลงในงานรื่นเริง บรรเลงรับและส่งเจ้านาย บรรเลงประกอบการแสดง ซึ่งนอกจากเป็นดนตรีประจำราชสำนักต่างๆ บนเกาะชวาแล้ว ดนตรีดังกล่าวยังทำหน้าที่เผยแพร่ศาสนาอิสลามด้วย แต่ปัจจุบันวงดนตรีกาเมลันได้กลายเป็นวงดนตรีสำหรับการฟ้อนรำ การแสดงนาฏศิลป์ และการแสดงหนังตะลุง นอกจากนี้อินโดนีเซียยังมีวงดนตรีอังกะลุงของชาวซุนดาบนเกาะชวาในเขตชวาตะวันตกอีกด้วย

ในการบรรเลงดนตรีของวงกาเมลันนั้น 1 วง จะมีเครื่องดนตรีตั้งแต่ 9-14 ชนิด เช่น ระนาดโลหะ (Saron) ฆ้องราง (Bonang) ฆ้องที่ห้อยอยู่บนราว (Kempul) และเกอนอง

(Kenong) ซึ่งรูปร่างเหมือนผอบโลหะที่มีฝาปิดวางอยู่บนแท่น เป็นต้น ลักษณะของวงกาเมลัน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือแบบหนัก ได้แก่ ระนาดโลหะ ซ็องวง ซ็องซุด ซึ่งเหมาะกับการบรรเลงนอกอาคารเพราะมีเสียงดังกังวานพิเศษ และอีกประเภทคือ แบบนุ่ม ซึ่งจะมีพวกเครื่องไม้เครื่องเป่าไม้และพิณ มาผสม เช่น ระนาดไม้ (Gambang) พิณ และซูลูย์ไม้ไผ่ (Suling) เป็นต้น ซึ่งเครื่องดนตรีเหล่านี้จะให้เสียงที่ทุ้มต่ำและแว่วหวาน เหมาะที่จะใช้บรรเลงภายในอาคาร การบรรเลงดนตรีกาเมลันก็ยังสามารถครองหัวใจผู้คนชาวอินโดนีเซียไว้ได้อีกทั้งยังเป็นที่ยู่อักไปทั่วโลกเพราะการเห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของชาวอินโดนีเซีย ทำให้กาเมลันยังสามารถดำรงอยู่และจะยังคงสืบต่อไปชั่วลูกหลานของพวกเขา

ระบบเสียงของดนตรีอินโดนีเซีย

ระบบเสียงในดนตรีอินโดนีเซียมีทั้งแบบ 5 เสียง และ 7 เสียง การแบ่งออกช่วง 1 อ็อกเตฟเป็น 5 เสียง เรียกว่า SLENDRO แต่ละเสียงห่างเกือบเท่า ๆ กัน การแบ่งช่วง อ็อกเตฟเป็น 7 เสียงเรียกว่า PELOG แต่ละเสียงห่างไม่เท่ากัน ระบบ 5 เสียงมีการนำไปใช้มากกว่าระดับเสียงของวงกาเมลันแต่ละวงจะตั้งไม่เท่ากัน เสียงแต่ละวงจะเป็นของตัวเอง ในแต่ละวงจะมีเครื่องดนตรี 2 ชุด ชุดหนึ่งจะตั้งเสียงเป็น SLENDRO อีกชุดหนึ่งตั้งเป็น PELOG วงกาเมลันที่ตั้งระดับเสียงเครื่องดนตรีเป็นแบบใดแบบหนึ่งก็มีเช่นกัน

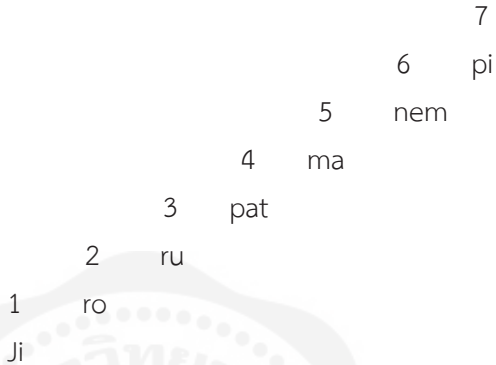
Gamelan

Gamelan เป็นชื่อเรียกวงดนตรีของประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งมีทั้งหมด 3 ประเภท คือ °Gamelan Sunda °Gamelan Java °Gamelan Bali

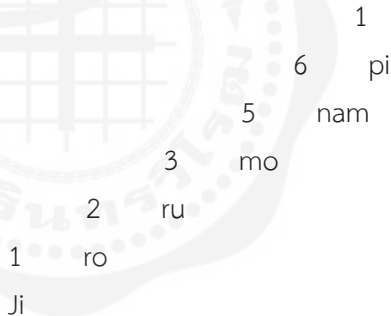
ซึ่งในแต่ละประเภทการเทียบเสียง (Tuning System) ก็แตกต่างกันและเครื่องดนตรีในวงก็มีลักษณะแตกต่างกัน แต่ละประเภทจะมีระบบการเทียบเสียงอยู่ 2 ระบบ คือ Pelog และ Slendro ดังที่จะแสดงให้เห็นได้ดังนี้

1.ระบบ Pelog

2.ระบบ Slendro

บทเพลงที่บรรเลงในวง Gamelan ก็มีชื่อเรียกประเภทของบทเพลงที่บรรเลงแตกต่างกันออกไป เช่นเดียวกับดนตรีไทยที่มีบทเพลงประเภทต่างๆ เช่นกัน

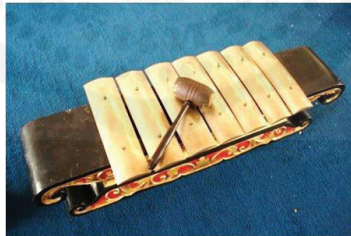
โดยสามารถแบ่งออกได้ทั้งหมด 3 ประเภทหลัก คือ

- 1.บทเพลงพิธี Upacara
- 2.บทเพลงประกอบนาฏศิลป์ Mengiringi PertunjukanTari
- 3.บทเพลงประกอบการแสดงหุ่น Mengiri Pertunjukan Wayang

และในแต่ละประเภทก็มีการแบ่งประเภทของเพลงอีกว่าเป็นเพลงประเภทบรรเลงอย่างเดียวไม่มีร้อง หรือเพลงประเภทบรรเลงคลอร้อง เป็นต้น ซึ่งเพลงบรรเลงจะไม่มีร้อง จะไม่มีบันไดเสียง เนื่องจากจะกำหนดตายตัวอยู่แล้วว่าเพลงนี้จะต้องบรรเลงด้วยโน้ตนี้แล้วเพลงนี้จะต้องบรรเลงด้วยโน้ตนี้เท่านั้น ไม่มีการเปลี่ยนเสียงในการบรรเลงแต่ถ้าในเพลงนั้นเป็นเพลงประเภทที่มีการบรรเลงคลอร้อง จะมีบันไดเสียงและสามารถเปลี่ยนโน้ตในการบรรเลงได้ เช่น เพลง Ilir – Ilir และเป็นที่น่าสังเกตอีกว่าในการบรรเลง Gamelan นั้น ก็มีการแปรทำนองเช่นเดียวกันกับดนตรีไทยและดนตรีสากล โดยเครื่องดนตรีที่จะยกตัวอย่างคือ โบนัง (Bonang) ซึ่งเป็นฆ้องประเภทหนึ่ง โดยการแปรทำนองของโบนังนั้นจะแปรทำนองมาจากทำนองหลัก ซึ่งส่วนมากก็คือเครื่องดนตรีพวก ซารอน (Saron) การแปรทำนองของโบนังนั้น ภาษาอินโดนีเซียเรียกว่า อิมบาล (Imbal) ก็คือโหมคนั่นเอง

เครื่องดนตรีอินโดนีเซีย

กาเมลันซาวซารอน (SARON) มี 3 ขนาด

ซารอนเปอกิง (Saron Peking) หรือ ซารอนเปอเนอร์ส(Saron Penerus)

ซารอน (Saron)

ซารอนเดอมุง (Saron Demung)

ซารอน (Saron) เป็นระนาดโลหะ ส่วนใหญ่ทำจากสำริด เป็นเครื่องดนตรีประเภท
 ดำเนินทำนอง คนอินโดนีเซียเรียกว่าเครื่องดนตรีประเภทบาลุงัน (Balungan) มีลูก
 ระนาดจำนวน 7 ลูก เทียบเสียงแตกต่างกันไปตามแต่ละระบบเสียง มีขนาดที่แตกต่างกัน
 ไป 3 ขนาด คือ ซารอนขนาดเล็กเรียกว่า ซารอนเปอกิง (Saron Peking) หรือ ซารอน
 เปอเนอร์ส (Saron Penerus) ซารอนขนาดกลางเรียกว่า ซารอน (Saron) ซารอน
 ขนาดใหญ่เรียกว่า ซารอนเดอมุง (Saron Demung) ไม้ตีทำด้วยเขาสัตว์ และไม้เนื้อ
 แข็ง

โบนัง (Bonang) มี 2 ขนาด

ภาพบนโบนังเปอเนอร์ส (Bonang Penerus) ภาพล่าง โบนังบาร์ง (Bonang Barung)

ภาพบนโบนังเปอเนอร์ส (Bonang Penerus) ภาพล่างโบนังบาร์ง (Bonang Barung)

BONANG

โบนัง (Bonang) เป็นฆ้องรางขนาดใหญ่ มีจำนวน 12 และ 14 ลูก ตามประเภทของเครื่องดนตรีกัมโบันโดนีเซีย ทำหน้าที่เป็นผู้นำวง ควบคุมจังหวะ เริ่มต้นบทเพลง รวมทั้งทำหน้าที่แปรทำนองเพื่อให้เกิดการสอดทำนอง และความหลากหลายไปพร้อมกันโบนังมี 2 ขนาด คือ ขนาดใหญ่เรียกว่า โบนังบารุง (Bonang Barung) ขนาดเล็กเรียกว่า โบนังเปอเนอรัส (Bonang Penerus)

KEMPUL

เกิมปูล (Kempul) เป็นฆ้องแขวนขนาดกลาง ลักษณะคล้ายฆ้องหุ่ยในวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ของไทย ทำหน้าที่บรรเลงในจังหวะลูกตกตามเสียงต่างๆในทำนองเพลง อัตราจังหวะในการตีขึ้นอยู่กับประเภทของบทเพลง เช่น บางเพลง 4 จังหวะ 1 ครั้ง บางเพลง 8 จังหวะ 1 ครั้ง

GONG AGENG

ฆ้อง อาเกิง (Gong Ageng) เป็นฆ้องขนาดใหญ่ ทำด้วยโลหะแขวนไว้บนคาน ใช้ตีในจังหวะตกที่สำคัญ เช่น จบประโยคเพลง จบท่อนเพลง หรือจบเพลง เครื่องดนตรีนี้มี

จำนวนครั้งในการตีแต่ละเพลงมีไม่มากนัก แต่มีความสำคัญมากในเรื่องของการแบ่งประโยคเพลงให้ชัดเจนมากขึ้น ไม่ใช่เฉพาะระหว่างผู้บรรเลงเท่านั้น ยังช่วยทำให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจในรูปแบบของเพลงมากขึ้น ผ่านการกำหนดจังหวะ และเสียงอันแสดงถึงความมีอำนาจของ ช้อง อาเก็ง

KENONG

เกอน็อง (Kenong) เป็นฆ้องสำริดขนาดกลางปุ่มสูงผู้บรรเลงนั่งบรรเลงไปตามจังหวะตกของห้องที่ 4 และห้องที่ 8 เป็นหลัก

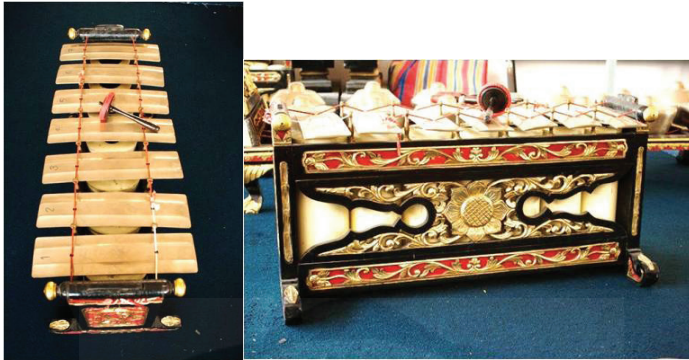
KETUK

เกอตุ้ (Ketuk) เป็นฆ้องสำริดมีสองใบเรียกว่า เกอตุ และ เกิมเปียง ใช้ตีให้จังหวะยก ทำหน้าที่ขีดจังหวะกับเครื่องดนตรีที่บรรเลงจังหวะตก คือ เกิมปูลและเกอน็อง

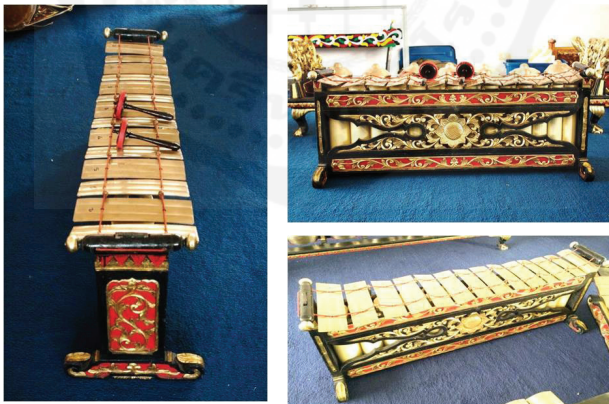
KENDANG

เก็นดัง (Kendang) เป็นกลองขนาดต่างๆที่อยู่ในวงกาเมลันชวา โดยปกติจะมี 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่เรียกว่า เก็นดังเบิม (Kendang Bem) ขนาดกลางเรียกว่า เก็นดัง บาดังัน (Kendang Batangan) ขนาดเล็กเรียกว่า เก็นดัง เกอติปุง (Kendang Ketipung) ทั้งสามขนาดเป็นกลองที่ทำจากไม้ขุดขึ้นเป็นหุ่นกลอง และใช้หนังสัตว์ เช่น หนังควาย หรือ หนังวัว ซึ่งเป็นหน้ากลอง สายรัด หรือ หนังเรียด ทำจากหนังสัตว์ หรือ หวาย หรือ ลวด ขนาดใหญ่ตามความนิยมของแต่ละท้องถิ่น เก็นดังมีหน้าที่บรรเลงร่วมไปกับทำนองเพลงสร้างความสนุกสนานไปพร้อมกับควบคุมจังหวะ และการเปลี่ยนทำนองขึ้นลงของเพลงไปด้วย และยังมีส่วนสำคัญมากเมื่อมีการรำรำ เพราะเก็นดังจะบรรเลงล้อรับกับท่ารำ และยังคงคุมจังหวะและท่ารำไปในตัวด้วย สำหรับวงดนตรีอื่นที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น วงกาเมลันสำหรับการแสดงวាយังกุลิต การแสดงเรย็อก ก็จะมีกลองที่มีลักษณะตามไปด้วย บางครั้งเรียกชื่อตามการแสดง เช่น เก็นดังววายังกุลิต (Kendang WayangKulit) หรือ เก็นดังเรย็อก (Kendang Reyog) เป็นต้น

SLENTHEM

สะเล็นเต็ม (Slenthem) เป็นระนาดสำริดที่มีลูกขนาดใหญ่กว่าชนิดอื่น มีจำนวนลูก 7 ลูก ใช้บรรเลงในวงแกมลันชวา โดยบรรเลงเป็นจังหวะห่างๆ โดยเน้นไปที่จังหวะลูกตก สำหรับเพลงที่มีจังหวะช้าและทำนองห่าง สะเล็นเต็มจะบรรเลงทุกตัวโน้ต แต่สำหรับเพลงที่มีจังหวะเร็วและทำนองค่อนข้างละเอียด จะบรรเลงเฉพาะ

GENDER

เก็นแดร์ (Gender) หรือ เกินแดร์ เป็นระนาดสำริดที่มีลูกเล็กกว่าสะเล็นเต็ม มีจำนวนลูก 14 ลูก เป็นเครื่องดนตรีชวาที่ดำเนินทำนองโดยตีสองมือ มีการแปรทำนองจากทำนองหลักให้เป็นการดำเนินทำนองแบบเก็นแดร์โดยเฉพาะ เก็นแดร์เล่นแบบต้นสด มีวิธีการตีที่หลากหลายขึ้นอยู่กับความสามารถและวิถีคิดของผู้บรรเลง

GAMBANG

กัมบัง (Gambang) เป็นระนาดไม้ใช้สองมือบรรเลงโดยผู้บรรเลงจะบรรเลงทำนองแปรแบบละเอียด การแปรทำนองให้เป็นทำนองเก็บ ให้ละเอียดกว่าเครื่องมือนี่อื่น

วงดนตรีอินโดนีเซีย

1. กาเมลัน (Gamelan) คือวงดนตรีที่เป็นของดั้งเดิมของชาวอินโดนีเซีย เครื่องดนตรีที่นำมาประสมว่าเกิดจากภูมิปัญญาของชาวอินโดนีเซียเอง วงกาเมลันคือส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชาวอินโดนีเซีย ใช้บรรเลงในพิธีต่าง ๆ และเพื่อความบันเทิงทั่วไป

2. Popular Band คือวงดนตรีที่เกิดขึ้นจากอิทธิพลวัฒนธรรมดนตรีของชาวต่างชาติเช่น อินเดีย อาหรับ โปรตุเกส เป็นต้น วงดนตรีป๊อปของอินโดนีเซียที่สำคัญมี 3 วง คือ

2.1 Malay Orchestra โครงสร้างทำนองมาจากอินเดียและอาหรับ จังหวะคล้ายอาหรับ เครื่องดนตรีใช้หลายประเภทมาผสมกัน รวมทั้งเครื่องดนตรีของชาติตะวันตกด้วย ภาษาที่ร้องจะใช้ภาษาถิ่น

ภาพOrchestra ที่มา :<http://instrumentasean.wordpress.com/>
สืบค้นเมื่อวันที่6เมษายน2557

2.2 Keroncong เครื่องดนตรีส่วนใหญ่ที่นำมาประสมวงเป็นเครื่องดนตรีตะวันตก เช่น ไวโอลิน กีตาร์ เซลโล แมนโดลินฟลูท เบส และนักร้อง วงดนตรีชนิดนี้นิยมบรรเลงในสมัยโปรตุเกสเข้ามายึดครองในศตวรรษที่ 16

ภาพKerocongที่มา :<http://instrumentasean.wordpress.com/>
สืบค้นเมื่อวันที่6เมษายน2557

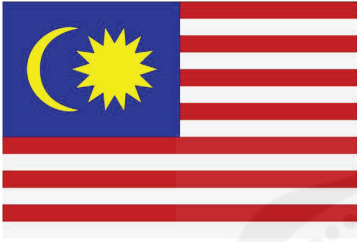
2.3 Lagu Indonesia คือวงป๊อบแบบดนตรีตะวันตก แต่นักร้องเป็น ภาษา อินโดนีเซีย

ภาพวงดนตรี ที่มา :<http://instrumentasean.wordpress.com/>
สืบค้นเมื่อวันที่6เมษายน2557

บทที่ 3

ดนตรีมาเลเซีย

ธงประจำชาติ

ตราแผ่นดิน

มาเลเซีย (Malaysia)

ชื่อทางการ : มาเลเซีย (Malaysia)

ชื่อภาษาท้องถิ่น : เปร์เซกูตัน มาเลเซีย

เมืองหลวง : กรุงกัวลาลัมเปอร์ (Kuala Lumpur)

ภาพแผนที่ ที่มา : <http://instrumentasean.wordpress.com/> สืบค้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2557

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ในเขตเส้นศูนย์สูตรประกอบด้วยดินแดนสองส่วน โดยมีทะเลจีนใต้กั้นส่วนแรก คือ มาเลเซียตะวันตกตั้งอยู่บนคาบสมุทรมาลายู มีพรมแดนทิศเหนือติดประเทศไทยและทิศใต้ติดกับสิงคโปร์ ประกอบด้วย 11 รัฐ คือ ปะหัง, สลังงอร์, เนกรีเซมบิลัน, มะละกา, ยะโฮร์, เปร๊ะ, กลันตัน, ตรังกานู, ปีนัง, เกดะห์ และปะลิส ส่วนที่สอง คือ มาเลเซียตะวันออก ตั้งอยู่ทางเหนือของเกาะบอร์เนียว (กาลิมันตัน) มีพรมแดนทิศใต้ติดอินโดนีเซีย และมีพรมแดนล้อมรอบประเทศบรูไนประกอบด้วย 2 รัฐ คือ ซาบาห์ และซาราวัก

นอกจากนี้ยังมีเขตการปกครองภายใต้สหพันธรัฐอีก 3 เขต คือ กรุงกัวลาลัมเปอร์ (เมืองหลวง) เมืองปุตราจายา (เมืองราชการ) และเกาะลาบวน

ภาษา : มาเลย์ (Bahasa Malaysia เป็นภาษาราชการ) อังกฤษ จีน ทมิฬ

ศาสนา : อิสลาม (ศาสนาประจำชาติ ร้อยละ 60.4) พุทธ (ร้อยละ 19.2) คริสต์ (ร้อยละ 11.6) ฮินดู (ร้อยละ 6.3) อื่น ๆ (ร้อยละ 2.5)

ดนตรี : ประเทศมาเลเซียเนื่องจากเคยตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษมาเป็นเวลานาน และทั้งยังเป็นดินแดนที่ประกอบด้วยชนเผ่าต่างๆหลายเผ่า ได้แก่ มาเลย์ จีน และอินเดียเป็นหลักนั้น จึงส่งผลให้ดนตรีมาเลเซียครอบคลุมดนตรีของวัฒนธรรมต่างๆเหล่านั้นทั้งหมด ดนตรีบางชนิด เช่น รองเง็ง (Ronggeng) ซึ่งมีเสียงออกไปทางตะวันตก ดนตรีบางชนิดบ้างก็ฟังเป็นจีนแท้ๆ บ้างก็หยิบยืมมาจากดนตรีชนนิยมาจากเอเชียตะวันตก

อย่างไรก็ตามดนตรีมาเลเซียมีส่วนประสมของดนตรีเหล่านั้น และแสดงให้เห็นชัดว่ามีการผสมผสานระหว่างเอเชียอาคเนย์กับเอเชียตะวันตก ดนตรีมาเลเซียมิได้มีส่วนประสมของตะวันตกมากนัก นอกจากการนำเอาเครื่องดนตรีมาใช้ แต่ส่วนประสมที่ชัดเจนมากที่สุดเห็นจะเป็นดนตรีอาหรับกับดนตรีจากแถบหมู่เกาะและแผ่นดินใหญ่ของมาเลเซียเองมากกว่าและยังมีส่วนประสมเล็กๆน้อยๆจากอินเดียอีกด้วย และด้วยเหตุผลข้างต้นที่กล่าวมานั้นจึงทำให้เมื่อเราได้ยินการบรรเลงดนตรีของมาเลเซียเป็นครั้งแรก เช่น ดนตรีในพระราชพิธีราชาภิเษกของสุลต่าน ที่ใช้ปี่ลั่นคู่ หรือ ดนตรีประกอบการแสดง มะย่ง (Mayong) ที่บรรเลงด้วย ซอริบบ์ ก็ตาม บางคนอาจจะสับสนว่าเป็นดนตรีจากตะวันออกกลางหรืออาหรับท่วงทำนองที่เลื่อนไหลอย่างต่อเนื่อง ใช้ช่วงเสียงแคบๆ ขึ้นคู่เสียงแคบๆ และวลีสั้นๆ หรือไม่ก็อาจจะรู้ได้ว่ากระสวนของจังหวะที่แตก

ต่างไปจากดนตรีเอเชียตะวันตก แม้จะมีความคล้ายคลึงกันก็ตาม แต่สิ่งที่แสดงถึงความ เป็นเอเชียอาคเนย์ก็คือเสียงฆ้องเดี่ยวซึ่งแขวนไว้แล้วตีกำหนดจังหวะเป็นชุดๆ

เมื่อศาสนาอิสลามเข้ามามีอิทธิพลดนตรีมาเลเซียก็ได้รับการผสมผสานเกิดรูปแบบใหม่ๆทางดนตรีด้านจังหวะ สำหรับแนวทำนองหลัก (Themes) ของเพลงร้องและ เนื้อเพลง โดยปกติเป็นการสวดขอพรต่อพระองค์อัลลอหุ (Holy Prophet) ที่เป็นแบบ เฉพาะของดนตรีศาสนาทางตะวันออกซึ่งเรียกว่า ซิกิร (Zikir) หรืออาจมีชื่อต่างๆจากนี้ ได้อีก ดนตรีเหล่านี้ยังคงเล่นในงานแต่งงานและพิธีทางศาสนา

ดนตรีประจำชาติมีรูปแบบต่างๆสำหรับงานรื่นเริง มีลักษณะง่ายๆและมีสีสัน รูปแบบการเต้นรำที่แพร่หลายในงานพื้นบ้านและพิธีกรรมต่างๆ

วงดนตรีมาเลเซีย

วงดนตรีมาเลเซียมีวงดนตรีพื้นเมืองสองชนิดได้แก่ วงกาเมลัน และวงโนบัต วงกาเมลันมีต้นกำเนิดมาจากประเทศมาเลเซีย โดยเป็นวงดนตรีแบบดั้งเดิมซึ่งเล่นดนตรี จังหวะเบาๆ เครื่องดนตรีที่ใช้ได้แก่ ฆ้องและเครื่องสาย ส่วนโนบัตคือวงดนตรีในราช สำนักซึ่งเล่นเพลงทางศาสนาที่เคร่งขรึมมากกว่าโดยเล่นให้แก่ราชสำนักเป็นหลัก เครื่อง ดนตรีที่ใช้ได้แก่ ปี่เซรุโน และปี่นาฟิรี

เครื่องดนตรีมาเลเซีย

ภาพ Serunai ที่มา:<http://www.rickshriver.net/aerofons.htm> สืบค้นเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2557

เซอรูโน (Serunai) ปี่มีลิ้นคล้าย โอโบ เป็นเครื่องเป่าดั้งเดิมของชาวมลายู เป็นเครื่อง ดนตรีที่มีนานและเล่นโดยชุมชนชาวมลายูในรัฐกลันตันชายฝั่งทะเลตะวันออกของ

มาเลเซีย เซอรูโน มีรูที่ใช้นิ้วปิดข้างหน้า 7 รู ข้างหลัง 1 รู จะสร้างเสียงผ่านรูต่าง ๆ เป่าไปพร้อม ๆ กับการแสดงวายัง กุลิด (การเล่นหนังตะลุง) หรือวงมโหรีหลวง

ภาพ Rebab ที่มา:<http://ecole.donazaharre.free.fr/Document/Primaire/ProjetCulture/2006/Irissary/cordophones.html> สืบค้นเมื่อวันที่1 เมษายน2557

เรอบับ (Rebab) เป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองของชาวมาเลย์ประเภทเครื่องดีดสามสาย ส่วนโค้งของตัวเครื่องที่ยื่นออกไปเป็นไม้เนื้อแข็งรูปสามเหลี่ยมมักจะทำจากไม้ของต้นขนุน ด้านหน้าตัวเครื่องปิดด้วยแผ่นกระเพาะด้านในของวัว ใช้ก้อนขี้ผึ้งเล็ก ๆ ยึดกับส่วนตัวเครื่องด้านบนทางซ้ายมือเพื่อชิงหน้าให้ตั้ง

ภาพ Sape ที่มา:<http://borneoempire.blogspot.com/2009/01/orang-ulu-sape-traditional-guitar.html> สืบค้นเมื่อวันที่6 เมษายน2557

ซาเป้ (Sape) เป็นเครื่องดนตรีที่มีลักษณะคล้ายกีตาร์ ซาเป้ถูกทำให้โค้งงอด้วยลำไม้ เครื่องดนตรีสมัยใหม่จำนวนมากมักจะมีควายาวเป็นเมตร ซาเป้เป็นเครื่องดนตรีแบบ

ที่เรียบง่าย เส้นแต่ละเส้นจะเป็นหนึ่งเสียง ส่วนเส้นที่เสริมเข้ามาจะถูกตีตเพื่อให้เกิดเสียงต่ำ ดนตรี ซาเป้มักจะได้รับแรงบันดาลใจจากความฝัน

Kulintang ที่มา: <http://thewandererschuckandkate.blogspot.com/2014/01/a-day-at-mim-3.html> สืบค้นเมื่อวันที่9มิถุนายน2557

กุลินตัง (Kulintang) เป็นเครื่องดนตรีที่นำเข้ามาทางตะวันตกของซาบาห์โดยชาวบรูไน แต่เป็นเครื่องดนตรีโบราณของชาว Bajaus ชาว Dusun และชาว Kadazan มักใช้เล่นในวันงานเทศกาล เช่น งานแต่งงาน และพิธีกรรมทางศาสนา จะใช้เล่นร่วมกับฆ้อง (gong) ฟันเมืองชนิดอื่น ๆ กุลินตัง ประกอบด้วยฆ้องเล็กๆ 8-9 ลูกวางเรียงต่อกันตามระดับทำนอง ผู้เล่นจะนั่งบนพื้นหน้าเครื่องดนตรีและตีด้วยไม้ที่ถูกหุ้มด้วยผ้าเล็กๆ

ภาพ Rebana Ubi ที่มา: <http://ms.wikipedia.org/wiki/Rebana#mediaviewer/File:YosriRebana.jpg> สืบค้นเมื่อวันที่9มิถุนายน2557

เรอบานา อุบิ (Rebana Ubi) เป็นเครื่องดนตรีประเภทกลอง รำมะนาขนาดใหญ่ ขึ้นหน้าด้วยหวายโยงเสียง ตัวกลองและหน้ากลองวาดเส้นลงสีลวดลายสวยงาม ในสมัยอาณาจักรมาเลเซียโบราณ ชาวมาเลเซียใช้เสียงดังก้องของกลองเรอบานา อุบิ ขนาดใหญ่เป็นสัญญาณต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสัญญาณเตือนอันตรายไปจนถึงการประกาศให้ทราบว่ามีงานแต่งงานต่อมาก็กลายมาเป็นเครื่องดนตรีสำหรับใช้ในงานแสดงต่างๆ การตีใช้ไม้ตีสลับสองคนต่อบุ

กอมปัง (Kampung)

กอมปัง (Kampung) คือเครื่องดนตรีดั้งเดิมของมาเลเซียที่ได้รับความนิยมมากที่สุดมักใช้กันอย่างแพร่หลายในงานรื่นเริงต่างๆ เช่น ในขบวนพาเหรดงานวันชาติงานเลี้ยงที่เป็นทางการ และงานแต่งงาน กอมปังมีลักษณะคล้ายกับกลองแทมโบรีน (Tambourine) แต่ไม่มีแผ่นโลหะสำหรับให้เสียงโลหะกระทบ พบได้บ่อยที่สุดในการแสดงของวงดนตรีขนาดใหญ่ ซึ่งจำเป็นต้องมีสร้างจังหวะที่แตกต่างกันเป็นจำนวนมากเพื่อสร้างเสียงและจังหวะหลายๆ ชั้น

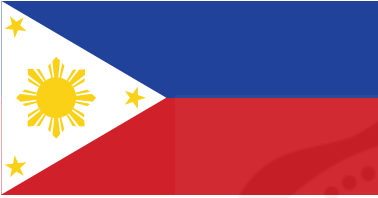
ภาพ Kampung ที่มา: <http://instrumentasean.wordpress.com/สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2557>

พิณกัมบุส (Gambus)

ผู้นำพิณกัมบุส (Gambus) เข้ามาในประเทศมาเลเซียคือชาวเปอร์เซียและพ่อค้าจากตะวันออกกลาง พิณกัมบัส หรือพิณอาร์เบีย นี้สามารถเล่นเพลงพื้นเมืองของมาเลเซียได้หลายแบบ ส่วนใหญ่จะใช้เป็นเครื่องดนตรีที่ให้เสียงนำในวงกาซัล การผลิตพิณกัมบุสนั้นต้องอาศัยความละเอียดปราณีตเนื่องจากเครื่องดนตรีชนิดนี้ทำจากไม้หลายชนิดให้เสียงที่นุ่มนวลคล้ายกับเสียงจากฮาร์ปซิคอร์ด (Harpsichord)

บทที่ 4

ดนตรีฟิลิปปินส์

ธงประจำชาติ

ตราแผ่นดิน

ฟิลิปปินส์ (The Philippines)

ชื่อทางการ : สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Republic of the Philippines)

เมืองหลวง : มะนิลา (Manila)

ที่ตั้ง : เป็นประเทศหมู่เกาะที่ประกอบด้วยเกาะจำนวนทั้งสิ้น 7,107 เกาะตั้งอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก ห่างจากเอเชียแผ่นดินใหญ่ทางตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 100 กิโลเมตร และมีลักษณะพิเศษ คือเป็นประเทศเพียงหนึ่งเดียวที่มีพรมแดนทางทะเลที่ติดต่อกันยาวมากที่สุดในโลกทิศตะวันตกและทิศเหนือติดกับทะเลจีนใต้ทิศตะวันออกและทิศใต้ติดกับมหาสมุทรแปซิฟิกอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 1,800 กิโลเมตร

ฟิลิปปินส์ (The Philippines) หรือชื่อทางการคือ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Republic of the Philippines) (ภาษาตากาล็อก: Repúblikáng Pilipinas) เป็นประเทศที่ประกอบด้วยเกาะจำนวน 7,107 เกาะ ตั้งอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก ห่างจากเอเชียแผ่นดินใหญ่ทางตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ 100 กิโลเมตร และมีลักษณะพิเศษคือเป็นประเทศเพียงหนึ่งเดียวที่มีพรมแดนทางทะเลที่ติดต่อกันยาวมากที่สุดในโลก นิวสเปน (พ.ศ.2064-2441) และสหรัฐอเมริกา (พ.ศ.2441-2489) ได้ครองฟิลิปปินส์เป็นอาณานิคมเป็นเวลา 4 ศตวรรษ และเป็นสองอิทธิพลใหญ่ที่สุดต่อวัฒนธรรมของฟิลิปปินส์

ฟิลิปปินส์เป็นชาติเดียวในเอเชีย ที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ และเป็นหนึ่งในชาติที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกมากที่สุด เป็นการผสมผสานกันระหว่างตะวันตกและตะวันออก ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ อาร์โนลด์โจเซฟทอยน์บี (Arnold Joseph Toynbee) นักประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษ ได้กล่าวไว้ในงานของเขาว่า ประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศลาตินอเมริกาที่ถูกพัดพาไปยังตะวันออก โดยคลื่นทะเลยักษ์

วัฒนธรรม : ฟิลิปปินส์เป็นประเทศเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของตะวันตกก่อนจะได้มีโอกาสพัฒนาวัฒนธรรมของตัวเอง วัฒนธรรมฟิลิปปินส์จะมีส่วนคล้ายกับประเทศในละตินอเมริกา ประชาชนแบ่งออกเป็นชุมชนชนทางเชื้อชาติและภาษาที่แตกต่างกัน

ภาษา : มีการใช้ภาษามากกว่า 170 ภาษา โดยส่วนมากเกือบทั้งหมดนั้นเป็นตระกูลภาษาย่อยมาลาโย-โปลินีเซียนตะวันตก แต่ในปี พ.ศ. 2530 รัฐธรรมนูญได้ระบุให้ภาษาฟิลิปปินและภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆ ที่ใช้กันมากในประเทศฟิลิปปินส์มีทั้งหมด 8 ภาษา ได้แก่ ภาษาสเปน ภาษาจีนฮกเกี้ยน ภาษาจีนแต้จิ๋ว ภาษาอินโดนีเซีย ภาษาซินด์ ภาษาปัญจาบ ภาษาเกาหลี และภาษาอาหรับโดยฟิลิปปินส์นั้น มีภาษาประจำชาติคือ ภาษาตากาล็อก

หมายเหตุ : จากการพูดคุยกับชาวฟิลิปปินส์โน (รวมถึงนั่งดูรายการทีวีและฟังจากสถานีวิทยุ) ทราบว่า ปัจจุบัน ชาวฟิลิปปินส์ มีการใช้ภาษาที่เรียกว่า ทากริส (Tagalog + English) คือพูดตากาล็อกคำอังกฤษคำ ผสมกันไปในประโยคสนทนา แต่เป็นที่เข้าใจกันในหมู่ของประชาชน แม้แต่ในรายการทีวีและรายการวิทยุ

ศาสนา : ฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีประชากรนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกอันดับ 4 ของโลก นิกายโปรเตสแตนต์อันดับ 13 ของโลก ศาสนาอิสลามอันดับที่ 40 ของโลก ศาสนาฮินดูอันดับที่ 7 ของโลก และพระพุทธศาสนาอันดับที่ 17 ของโลก ร้อยละ 92 ของชาวฟิลิปปินส์ทั้งหมดนับถือศาสนาคริสต์โดยร้อยละ 83 นับถือนิกายโรมันคาทอลิก และร้อยละ 9 เป็นนิกายโปรเตสแตนต์

ดนตรี : ชาวฟิลิปปินส์ได้รับอิทธิพลจากทั้งสองวัฒนธรรมที่มีการย้ายไปยังประเทศนี้คือ วัฒนธรรมใต้หวันจะอยู่ทางตอนเหนือและตอนใต้ของประเทศ และวัฒนธรรมจากสเปนและอเมริกาสเกล ที่ใช้เป็น pentatonic scale และ diatonic scale

อิทธิพลจากวัฒนธรรมไต้หวัน

ภาพDebakan ที่มา :<http://instrumentasean.wordpress.com/>สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2557

ตีเบกาน (Debakan) หรือ แดเบกาน (Dabakan) เป็นเครื่องดนตรีที่ดัดแปลงมาจากทางตะวันออกเฉียงกลาง Debakan มาจากคำว่า Debak ซึ่งแปลว่า ตี Debakan จึงหมายถึง ที่ใช้ตี Debakan มีรูปร่างคล้ายกับนาฬิกาทรายหรือกรวย โดยทั่วไปแล้ว Debakan จะมีความยาวมากกว่า 2 ฟุต และมีเส้นผ่าศูนย์กลางวัดถึงส่วนที่กว้างที่สุดชั้นนอกมากกว่าหนึ่งฟุต ชั้นนอกสุดของกลองมีลักษณะโค้งเว้าทำด้วยไม้หรือลำต้นของต้นมะพร้าวหน้ากลองถูกขึงจนตึงทำจากหนังแกะ หนังควาย หนังงวงหรือหนังงู

ภาพKulintang ที่มา :<http://instrumentasean.wordpress.com/>สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 255

กูลินตัง (Kulintang) พบได้โดยทั่วไปในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กูลินตัง (Kulintang) เป็นชื่อของวงดนตรี และยังเป็นชื่อของเครื่องดนตรีนำอีกด้วย กูลินตังเป็นเครื่องส่งสัญญาณในสมัยดั้งเดิมของชนพื้นเมือง ประกอบด้วยฆ้องประมาณ 8 อันจะวางอยู่บนฐานที่ประดับลวดลาย ฆ้องแต่ละลูกจะให้เสียงดนตรีที่แตกต่างกัน มักจะเล่นโดยผู้เล่นคนเดียวพร้อมกับไม้ขนาดเล็ก 2 อัน

ภาพ Chimes ที่มา :<http://instrumentasean.wordpress.com/สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2557>

ชาร์มส์ (Chimes) กระจดิ่งเป็นเครื่องที่ทำให้เกิดเสียงอย่างง่าย เป็นเครื่องเคาะ มักจะมีรูเปิดด้านหนึ่งปิดด้านหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดเสียงก้อง เมื่อเคาะ ลักษณะเด่นเพิ่มเติมคือ มีลูกกระจดิ่งห้อยอยู่ในตัว ส่วนใหญ่กระจดิ่งมักจะทำโดยโลหะแต่กระจดิ่งเล็ก ๆ สามารถใช้เซรามิกหรือแก้วทำก็ได้ มีขนาดตามแต่การใช้งาน

ภาพGandingan ที่มา :<http://instrumentasean.wordpress.com/สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2557>

กานดิงัน (Gandingan) เป็นชุดของฆ้องแขวนขนาดใหญ่ 4 อัน ใช้เล่นเป็นส่วนหนึ่งของวงดนตรีกูลินตัง (Kulintang) เมื่อรวมเข้ากับฆ้องแล้วกานดิงัน จะมีหน้าที่เป็นเครื่องดนตรีชิ้นที่สองเล่นหลังจากเครื่องดนตรีทำนองหลักเมื่อเล่น กานดิงัน เดี่ยวๆ จะเป็นสัญญาณสื่อสารโดยส่งข้อความหรือคำเตือนในระยะไกล

ภาพKudyapi ที่มา :<http://instrumentasean.wordpress.com/สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2557>

กูดยาปี (Kudyapi) เป็นพิณรูปคล้ายเรือ อยู่ในตระกูลเดียวกับซาเป้ (Sape) ที่พบที่บอร์เนียวและอินโดนีเซีย ถูกจัดให้อยู่ในตระกูล “เครื่องดนตรีคล้ายกีตาร์ที่มีรูปร่างเรือ” บางครั้ง กูดยาปีจะมีความยาวประมาณ 4 ฟุตถึง 6 ฟุต

ภาพGangsa ที่มา :<http://instrumentasean.wordpress.com/สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2557>

กังซา (Gangsa) เป็นเครื่องดนตรีประกอบการเต้นแบบพื้นเมือง และใช้ในการขอพรจากพระเจ้าเพื่อให้โชคดี มีวิธีการเล่นกังซาหลายวิธีในฟิลิปปินส์โดยเฉพาะชาว Cordillera และชนเผ่าอื่น ๆ ต่าง

วัฒนธรรมจากอเมริกาและสเปน

วัฒนธรรมจากอเมริกาและสเปนมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาของฟิลิปปินส์ วัฒนธรรมเหล่านี้ได้นำรูปแบบส่วนดนตรี Harana Kundiman และ Rondalla รูปแบบการพัฒนาเป็นเพลงเม็กซิกันและของชนเผ่า ระหว่างดนตรีและฟิวชั่นและรูป

แบบดั้งเดิมสเปน ปัจจุบันอิทธิพลของสเปนและยังคงอยู่ในเพลงฟิลิปปินส์

รอนดัลลา (Rondalla)

เป็นวงเครื่องสายจากสเปนเครื่องดนตรีก็จะหลากหลายเช่น กีตาร์ แมนดาลิน ไวโอลิน เซลโล ซลุ่ม เป็นต้น

ภาพวงRondalla ที่มา :<http://instrumentasean.wordpress.com/>สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2557

บทที่ 5

ดนตรีสิงคโปร์

ธงประจำชาติ

ตราแผ่นดิน

สิงคโปร์ (Singapore)

ชื่อทางการ : สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore)

เมืองหลวง : สิงคโปร์

ที่ตั้ง : เป็นนครรัฐที่ตั้งอยู่บนเกาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ละติจูด $1^{\circ}17'35''$ เหนือ ลองจิจูด $103^{\circ}51'20''$ ตะวันออก ตั้งอยู่ทางใต้สุดของคาบสมุทรมมาเลย์อยู่ทางใต้ของรัฐยะโฮร์ (Johor Bahru) ของประเทศมาเลเซียและอยู่ทางเหนือของเกาะเรียว (Riau) ของประเทศอินโดนีเซีย

ภาษา : ภาษาทางราชการ คือ ภาษามมาเลย์ (ภาษาประจำชาติ) จีนกลาง (แมนดาริน) ทมิฬ และอังกฤษ สิงคโปร์ ส่งเสริมให้ประชาชนพูด 2 ภาษาโดยเฉพาะจีนกลาง ในขณะที่ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อกันและในชีวิตประจำวัน

ศาสนา : พุทธ 42.5% อิสลาม 14.9% คริสต์ 14.5% ฮินดู 4% ไม่นับถือศาสนา 25%

ดนตรี : เนื่องจากประเทศสิงคโปร์มีประชากรที่หลากหลายและเป็นชาวจีนโดยส่วนใหญ่ จึงทำให้ทั้งวัฒนธรรมและรวมถึงดนตรีก็มาจากประเทศจีนเช่นกันทั้งเครื่องดนตรีและลักษณะของดนตรีเอง

เครื่องดนตรี

ดีซู่ (Dizi) ขลุ่ย เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าที่ได้รับความนิยมในจีนและแพร่เข้าสู่ประเทศสิงคโปร์ ขลุ่ยชนิดนี้เนื่องจากทำด้วยไม้ไผ่ธรรมชาติจึงได้ชื่อว่า “ขลุ่ยไม้ไผ่” แม้ว่าขลุ่ยมีขนาดเล็กและง่าย ๆ แต่มีประวัติยาวนานถึงเจ็ดพันปี ประมาณสี่พันห้าร้อยกว่าปีก่อนขลุ่ยเริ่มทำด้วยไม้ไผ่แทนกระดูก สมัยฮั่นอยู่ตั้งเมื่อปลายศตวรรษที่หนึ่งก่อนคริสกาลขลุ่ยชื่อว่า “เหิงซู่” แปลว่า เป่าตามขวาง มีบทบาทสำคัญมากในเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าสมัยนั้น นับตั้งแต่ศตวรรษที่เจ็ดเป็นต้นมา ขลุ่ยมีการปรับปรุงอย่างมากได้เพิ่มรูเพื่อทำให้การแสดงออกของขลุ่ยได้รับการพัฒนาอย่างมากฝีมือการเป่าขลุ่ยก็พัฒนาไปถึงระดับที่สูงมากจนถึงศตวรรษที่สิบพร้อมๆกับทกวิซังและกลองจั่วสมัยหยวน ขลุ่ยได้กลายเป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญในการบรรเลงประกอบเสียงในจิวพื้นเมืองและวงจิวแห่งชาติส่วนน้อยต่างๆ ขลุ่ยก็เป็นเครื่องดนตรีที่ขาดไม่ได้

เอ๋อหู หรือ ซอฮู้ (Erhu) เป็นเครื่องดนตรีจีนประเภทสีที่มีชื่อเสียงเริ่มมีตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถัง (คริสต์ศตวรรษที่ 7 - คริสต์ศตวรรษที่ 10) เวลานั้นเอ๋อหู (Erhu) เป็นเครื่องดนตรีที่นิยมเล่นในหมู่ชนชาติส่วนน้อยที่พำนักอยู่ในเขตพื้นที่ภาคตะวันตกเฉียงเหนือของจีน ในประวัติศาสตร์วิวัฒนาการนานกว่า 1,000 ปีนั้นซอสองสายเป็นเครื่องดนตรีบรรเลงประกอบในวงจ๊วโดยตลอด ซอสองสายมีโครงสร้างง่ายมาก มีคันซอที่ทำด้วยไม้ดำมเล็ก ๆ ยาวประมาณ 80 เซนติเมตร บนคันซอมีสายซอ 2 สาย ใต้คันมีกระบอกเสียงของซอรูปร่างแบนด้วยน้ำชา นอกจากนี้ยังมีคันซอกที่ทำด้วยหางม้า เวลาบรรเลงผู้บรรเลงจะใช้ทำนังมือซ้ายถือตัวซอ มือขวาถือคันซอก ระดับเสียงของซอสองสายจะกว้างถึง 3 ช่องเสียงของซอสองสายสามารถแสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกได้เต็มเปี่ยม ซอสองสายมีเสียงคล้ายเสียงคน จึงเป็นเครื่องดนตรีที่มีลักษณะเหมือนการร้องเพลง บางคนขนานนามว่าเป็น “ไวโอลินจีน” เนื่องจากเสียงซอมีความเศร้าในตัวจึงมักเอามาบรรเลงเพลงที่เน้นอารมณ์ซาบซึ้ง หลังปี ค.ศ. 1949 การผลิต ปรับปรุงและเทคนิคการบรรเลงซอ ได้รับการพัฒนาอย่างมาก ซอสองสายสามารถบรรเลงเดี่ยว และยังสามารถบรรเลงประกอบเพลงระบำจ๊วและเพลงปกิกณะ ในวงดนตรีประเภทปี่และซอของจีน ซอสองสายเป็นเครื่องดนตรีหลัก เท่ากับเครื่องไวโอลินในวงดนตรีตะวันตกเนื่องจากวิธีการผลิตซอสองสายง่าย เร็วเป็นเร็วและฝึกง่ายทั้งมีเสียงใสไพเราะ จึงได้รับความนิยมชมชอบจากชาวจีนทั่วไปและแพร่หลายมาในประเทศสิงคโปร์

เก๋าทู (Gaohu) เป็นเครื่องดนตรีหลักของเพลงกวางตุ้งและเพลงอุปรากรจีน เก๋าทู (Gaohu) มีลักษณะคล้ายกับ เอ้อหู (Erhu) แต่มีกล่องเสียงที่มีน้ำหนักเบากว่า โดยทั่วไปกล่องเสียงจะเป็นวงกลม และมีระดับเสียงที่สูงกว่าคือ 5 ระดับด้วยกัน และมีเสียงที่กังวานกว่าเมื่อเทียบกับเอ้อหู

วีนา (Veena) เป็นเครื่องดีดที่ส่วนใหญ่แล้วจะใช้ในดนตรีคานาดาติก (Carnatic) (ดนตรีที่เล่นกันทางตอนใต้ของอินเดีย) รูปแบบของวีนา มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปผู้ที่เล่นวีนาเราจะเรียกเขาว่าไวนิกา (Vainika)

ซ่งหรวน (Zhongruan) เป็นเครื่องดีดของจีนที่อาจจะใช้นิ้วหรือปิ๊กดีดก็ได้ มีลักษณะคล้ายกับ เปียโน (pipa) มีคอตั้งตรง มีกล่องเสียงเป็นวงกลมและมีลวดลายสลัก

กู่เจิง (Gu - ZhingหรือGuzheng) เป็นเครื่องสายดีดโบราณของจีนซึ่งมีประวัติยาวนานประมาณ 2500 ปีโดยเริ่มแรกจากสมัยจ้านกั๋วเป็นเครื่องดนตรีเมืองฉิน (ปัจจุบันคือเมืองส่านซี)ชื่อกู่เจิงมาจากเสียงของเครื่องดนตรีที่เวลาดีดจะมีเสียง “zheng-zheng” ในสมัยก่อนเรียกว่า เจิ้น คำว่า กู่ หมายถึงประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและสะท้อนวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวจีนโบราณ เมื่อ 2500 ปีก่อนทำจากไม้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องถึงสมัยฮั่นเป็น 12 สาย สมัยถังและซ่งเป็น 13 สาย สมัยชิงเป็น 16สายจนถึง ค.ศ. 1960 ได้พัฒนาเป็น 18, 21, 23 และ 26 แต่ส่วนมากปัจจุบันนิยมใช้ 21

หยางฉิน (Yangqin) เป็นเครื่องดนตรีรูปทรงคล้ายซิมของประเทศไทย แต่เดิมแล้วมาจากประเทศแถบตะวันออกกลาง มีรูปแบบแตกต่างกันไป เป็นที่นิยมไม่เพียงแต่เฉพาะในประเทศจีน แต่ยังมีในยุโรปกลาง ตะวันออกกลาง อินเดียและปากีสถานอีกด้วย หยางฉิน ใช้เล่นอยู่ในวงหรือเล่นเดี่ยวก็ได้

คังโหว (Konghou) ลักษณะเด่นที่คังโหว (Konghou) ต่างจากพิณคอนเสิร์ตในตะวันตกคือ สายของ คังโหว จะถูกพับเพื่อทำให้เกิดแฉวงสองแฉวง ซึ่งทำให้ผู้เล่นสามารถใช้เทคนิคการเล่นขั้นสูงได้ สายที่มีสองแฉวงนั้นยังเหมาะกับการเล่นจังหวะเร็วและเสียงประกอบด้วย

พิณ (Pipa) เป็นเครื่องดนตรีประเภทดีด ที่มีความเป็นมายาวนานมากเป็นตัวแทนของเครื่องสายดีดทุกประเภทซึ่งได้สะท้อนถึงวัฒนธรรมอันยาวนานของจีน ลักษณะของพิณมีการพัฒนามาโดยตลอด ในสมัยโบราณลักษณะของพิณพระจันทร์หลิวฉิน เยี่ยฉินและพิณสามสายทั้งหมดดูเรียกว่า พิณ หลังจากที่มีการพัฒนามากขึ้นก็ได้มีการกำหนดชื่อของแต่ละรูปร่างของพิณอย่างชัดเจน ซึ่งพิณที่เห็นในรูปนี้ก็คือ พิณ ในปัจจุบัน ส่วนหลิวฉินและพิณพระจันทร์ได้ถูกเรียกตามชื่อของแต่ละเครื่องแตกต่างกันไป พิณได้รับการพัฒนาต่อมาให้สามารถเล่นเสียงที่มีระยะห่างครึ่งเสียงเท่ากับช่วงเสียงแบบโครมาติกของดนตรีสากลได้ พิณมีความโดดเด่นในการบรรเลงเพลงเดี่ยว เป็นเครื่องดนตรีสำคัญที่ขาดไม่ได้ในวงดนตรีจีนในปัจจุบัน เป็นเครื่องดนตรีที่มีชื่อเสียงระดับโลก

บทที่ 6

ดนตรีบรูไนดารุสซาลาม

ธงประจำชาติ

ตราแผ่นดิน

บรูไน ดารุสซาลาม (Brunei Darussalam)

ชื่อทางการ : เนการา บรูไน ดารุสซาลาม (Negara Brunei Darussalam แปลว่า ดินแดนแห่งความสงบสุข)

เมืองหลวง : บันดาร์ เสรี เบกาวัน (Bandar Seri Begawan)

ที่ตั้ง : ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะบอร์เนียว (ละติจูดที่ 5 เหนือเส้นศูนย์สูตร) แบ่งเป็นสี่เขต คือ เขต Brunei-Muara เขต Belait เขต Temburong และเขต Tutong

ภาษา : ภาษามลายู (Malay หรือ Bahasa Malaya) เป็นภาษาราชการ รองลงมาเป็น อังกฤษและจีน

ศาสนา : ศาสนาประจำชาติ คือ อิสลาม 67%, พุทธ 13%, คริสต์ 10% และฮินดู 10%

ดนตรี: ดนตรีของบรูไนได้รับอิทธิพลจากจีนและอินเดียเนื่องจากมีการค้าขายและเปลี่ยนแปลงมาตั้งแต่สมัยประวัติศาสตร์ บรูไนมีวัตถุโบราณ และเครื่องดนตรีโบราณที่แสดงให้เห็นหลายอย่างเช่น กลองโลหะ ฆ้องมีปุม กับ ฆ้องหน้าเรียบ ระฆัง และ ฉาบ

เครื่องดนตรีบรูไนแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม เครื่องดนตรีที่ทำด้วยไม้ (Wood) เครื่องดนตรีที่ทำด้วยไม้ไผ่ (Bamboo) และเครื่องดนตรีที่ทำด้วยโลหะ ตัวอย่างเช่น กุลินตางัน (Gulintangan) ใช้บรรเลงในพิธีตอนเริ่มต้นและตอนจบของการตัดหัวศัตรู (Head hunting) หรือในงานฉลองการเก็บเกี่ยว หรือแต่งงาน ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลอย่างมากในดนตรีของบรูไนเพราะประชาชนส่วนใหญ่เป็นอิสลาม

เครื่องดนตรี

ตาวะค้ ตาวะค้ (TawakTawak) เป็นเครื่องดนตรีผลิตจากทองเหลือง พบที่ซาราวักับบนเกาะบอร์เนียว เครื่องดนตรีที่ทำจากทองเหลืองของบรูไน ดารุสซาลาม และที่อื่นๆ บนเกาะบอร์เนียวในสมัยก่อนนั้นโดยมากมักจะได้รับอิทธิพลจากประเทศจีน เห็นได้จากการที่มีลวดลายด้านหน้าเป็นรูปมังกรและสัตว์ทะเล ปูและปลา ขอบด้านข้างเป็นรูปจระเข้และปลา ครั้งหนึ่ง ตาวะค้ ตาวะค้ใช้เป็นสัญญาณเรียกคนให้มารวมตัวกันไม่ได้ใช้เป็นส่วนหนึ่งของวงมโหรีกาเมลัน (Gamelan) เหมือนเช่นในอินโดนีเซีย

กัมบัส (Gambus) เป็นเครื่องดนตรีที่มีลักษณะคล้ายกีตาร์ มีสายทั้งหมด 12 เส้น ดัดด้วยปิ๊กไม่เหมือนกับเครื่องดนตรีตะวันตก เช่น แมนโดลิน ตรงที่ กัมบัสไม่มีลายสลักการปรับเสียงและรูปแบบการเล่นของกัมบัสนั้นมีส่วนคล้ายคลึงกับเครื่องดนตรีของชาวอาหรับ

กันดัง (Gandang) เป็นคำทั่วไปที่ใช้แสดงความหมายถึงกลองทุกชนิด ตัวกลองมีขนาดยาว ผิวหน้าของกลองมีสองด้าน ซึ่งมีขนาดต่างกัน ทำมาจากหนังแกะหรือหนังวัว หนังกลองแนบชิดไปกับตัวกลองด้วยเส้นหวาย กันดัง จะพบได้ที่กลุ่มของกาเมลัน (Gamelan) ของชาวชวาในรัฐยะโฮร์ กันดังกลายเป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญในการแสดงดนตรีในโรงมหรสพ เช่นเดียวกับกาเมลัน (Gamelan)

บทที่ 7

ดนตรีเวียดนาม

ธงประจำชาติ

ตราแผ่นดิน

เวียดนาม (Vietnam)

ชื่อทางการ : สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Socialist Republic of Vietnam)

เมืองหลวง : กรุงฮานอย (Hanoi)

ที่ตั้ง : เป็นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีพรมแดนติดกับประเทศจีน ทางทิศเหนือติดประเทศลาว และประเทศกัมพูชาทางทิศตะวันตก และอ่าวตังเกี๋ยทะเลจีนใต้ทางทิศตะวันออก

ภาษา : ภาษาเวียดนาม (Vietnamese) เป็นภาษาราชการซึ่งเมื่อปี พ.ศ. 2463 วงการวิชาการเวียดนามได้ลงประชามติที่จะใช้ตัวอักษรโรมัน (Quocngũ) แทนตัวอักษรจีน (Chu Nom) ในการเขียนภาษาเวียดนาม

ดนตรี : ดนตรีเวียดนามมีประวัติที่ยาวนานและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ดังมีการพบหินแกะสลักที่เป็นภาพเครื่องดนตรีทำด้วยหิน 2-3 ชุด ที่บริเวณส่วนกลางของประเทศซึ่งน่าจะมีอายุหลายพันปีมาแล้ว เครื่องดนตรีที่สำคัญคือ กลองบรอนซ์ พบในเวียดนามเหนือบางที่อาจพัฒนาจากเครื่องดนตรีสมัยประมาณ 2500 ปีมาแล้ว เครื่องดนตรีอื่นๆที่ใช้ในปัจจุบันมีลักษณะคล้ายกับดนตรีเพื่อนบ้านชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ระนาดไม้ไฟ, ออร์แกนปาก, และวงฆ้อง (Gong) เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้กันทั่วไปทุกพื้นที่ ความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นระหว่างเวียดนามกับจีน ทำให้เกิดราชสำนัก (Court Music) ดนตรีประกอบละคร ดนตรีคลาสสิก ทฤษฎีดนตรี และโน้ต นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลจากศาสนาพุทธซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับอินเดีย และชาติต่างๆที่นับถือพุทธศาสนาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เริ่มต้นในราชวงศ์เลอ ได้มีการประพันธ์ทำนอง แบบของชาวจามด้วยในสมัยราชวงศ์องไค ได้มีการศึกษาดุริยางคศาสตร์ของจีนด้วย ดนตรีประจำชาติของเวียดนามแต่โบราณ ได้รับอิทธิพลจากจีน คำร้องและลีลาของเพลง ได้จากธรรมชาติและความรัก คุณค่า ทัศนคติ ความเชื่อ ของชาวเวียดนามจนกลายเป็นสิ่งสะท้อนวัฒนธรรมที่มีมาช้านานดนตรีในแต่ละพื้นที่ของเวียดนามทั้ง เว้ ดานังฮอยอัน ล้วนปรากฏเครื่องดนตรีที่เหมือนกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเครื่องดนตรีเหล่านี้เป็นเครื่องดนตรีประจำชาติของเวียดนาม วงดนตรีของเวียดนามนั้นโดยส่วนใหญ่แล้วจะประกอบด้วยเครื่องดนตรี 5 ชิ้น คือ nhi , tranh , nguyet , ty และ tam เรียกว่าการรวมตัวของเครื่องดนตรี 5 ชิ้น ที่สมบูรณ์แบบ เครื่องดนตรีเหล่านี้อาจจะดูเป็นองค์ประกอบที่ธรรมดาแต่กลับสามารถถ่ายทอดอารมณ์ได้อย่างจับใจผู้ฟัง

ดนตรีเวียดนามทั้งหมดใช้บันไดเสียงแบบ 5 เสียง (Pentatonic Scale) โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ Bac Scale ให้ความรู้สึกร่าเริง Nam scale ให้ความรู้สึกเศร้า จังหวะของเพลงเวียดนามมักอยู่ในอัตราจังหวะ 2/4

วงดนตรีในประเทศเวียดนาม

สามารถแบ่งได้เป็น 4 ช่วง เริ่มจากราชวงศ์คินห์ (ค.ศ.968-980) ในช่วงนี้ไม่มีการบันทึกหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับดนตรีที่เชื่อถือได้

1. The First Period

(ศตวรรษที่ 10-14) เริ่มได้รับอิทธิพลจากแคว้นจำปาของอินเดียบกับจีน

2. The Second Period

(ศตวรรษที่ 15-18) อิทธิพลของดนตรีจีนแผ่ขยายมาก ในขณะที่มีคนพยายามอนุรักษ์ของดั้งเดิม

3 The Third Period

(ศตวรรษที่ 19 ถึงสงครามโลกครั้งที่ 2) มีการอนุรักษ์ของดั้งเดิมเพิ่มมากขึ้นและได้รับอิทธิพลจากดนตรีตะวันตก

4. The Fourth Period

(ตั้งแต่ ค.ศ. 1945) มีการฟื้นฟูดนตรีดั้งเดิมให้กลับมาอีกครั้งมีการพัฒนารูปแบบของดนตรีให้ตามอย่างดนตรีตะวันตก

เครื่องดนตรี

ภาพDan bauที่มา :<http://instrumentasean.wordpress.com/>
สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2557

ดำนเบา (Dan bau) เป็นดนตรีที่ได้รับความนิยมมากในเวียดนามเป็นเครื่อง ดัดแบนนอน (Zither) พิณน้ำเต้ามีสายเดี่ยวแบบโบราณคือมีสายเดี่ยว ยาวประมาณ 80-100 เซนติเมตร และกว้าง 9-12 เซนติเมตร ประกอบด้วยก้านไม้ไผ่ทำให้โยกได้ มีน้ำ เต้าหรือกะลามะพร้าวเป็นกล่องเสียง (Resonator) ก้านไม้ไผ่ผูกติดกับปลายข้างหนึ่ง ของกล่องเสียง มีสายเหล็กอยู่ที่ปลาย อีกข้างหนึ่งผูกติดกับก้านไม้ไผ่ ผู้เล่นจะถือก้าน ไม้ไผ่และโยกที่ปุ่ม Vibration nodes ที่มีสายผูกอยู่ ขณะเดียวกันก็ใช้หลังนิ้วแตะสาย ซึ่งจะให้ระดับเสียงต่างๆเครื่องดนตรีนี้เป็นลักษณะของการใช้ Harmonics และ Varia- tion จากการตั้งของสาย

เสียงของ ดำนเบานี้มีเสน่ห์มากจนกระทั่งมีคำกล่าวที่ว่า ให้ผู้หญิงระวังผู้ชายที่ เล่น ดำนเบาให้ดีเพราะมิเช่นนั้นแล้วอาจจะตกหลุมรักนักดนตรีโดยไม่รู้ตัว

ภาพdànnguyêtที่มา:<http://instrumentasean.wordpress.com/>
สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2557

คิม (Kim) หรือ ด่านจืด(dànnguyêt) เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย (เครื่องดีด) ด่านจืด พิณเวียดนาม คอยาว กล้องเสียงกลมบางที่เรียกว่าพิณพระจันทร์ (ด่าน แปลว่าพิณหรือเครื่องสาย, จืดแปลว่าพระจันทร์) มีวิธีการจับเหมือนกีตาร์ ประกอบด้วยสาย 2 สาย มีเสียงที่นุ่มนวล สายทำจากไหม (ปัจจุบันนิยม ไนลอนแทน)ระบบการเทียบเสียงเป็นคู่สี่หรือคู่ห้าโดยไม่จำเป็นต้องมีมาตรฐาน เนื่องจากความสะดวกของผู้ขับร้องเป็นสำคัญใช้เทคนิคการดีดเข้าออกและกดบนตำแหน่งสายที่คั่นด้วยนมที่ตั้งสูงโดยใช้นิ้วหัวแม่มือกดสายที่เน้นเสียงเอื้อน (bending tone) ที่เป็นลักษณะเฉพาะของเวียดนาม นิยมเล่นทั่วไป พบทั้งเวียดนามเหนือและใต้

ภาพDannhiที่มา :<http://instrumentasean.wordpress.com/>
สืบค้นเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2557

นี่ (Nhi) หรือ ด่านนี่ (Dannhi) เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย (เครื่องสี) เป็นเครื่องดนตรีที่มีลักษณะคล้ายเครื่องดนตรีจีนคือเอ้อฮู (Erhu) และคล้ายซอด้วงของไทยมีเสียงสูงต่ำที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะและมีเสียงที่มีความชัดเจน นี่ (Nhi) ประกอบด้วยสาย 2 สาย ซึ่งบนกล่องเสียงที่มีลักษณะยาว สาย 2 สายนี้ทำมาจากไหมถัก และที่หุ้มกล่องเสียงนั้นทำมาจากหนังงู แต่ในปัจจุบันนั้นเครื่องสายแบบนี้จะทำมาจากลวดและกล่องเสียงไม้ เวลาเล่นจะวางไว้บนเข่าของนักดนตรี

ภาพDantranhที่มา :<http://instrumentasean.wordpress.com/>
 สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2557

दानตราน (Dantranh) หรือพิณเวียดนาม เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย (เครื่องดีด) เป็นพิณในตระกูลดนตรี plucked zither ร่วมเครือญาติกับกู่เจิง guzheng ของจีน, โคโตะkotoของญี่ปุ่น, คายากิมkayagumของเกาหลี และยัตกา Yatga ของมองโกเลีย พินदानตรานพัฒนาขึ้นในเวียดนามช่วงศตวรรษที่ 14 นักประวัติศาสตร์ดนตรีเชื่อว่ามันมีที่มาจากพิณกระบอกไม้ไผ่ยาวและมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของตัวเครื่องและจำนวนสายจนมาเป็นรูปแบบที่ลงตัวในปัจจุบัน มีสาย 17 สาย มักจะเทียบเสียงเป็นเพนตาโทนิค (5 เสียง) นมของพิณสามารถปรับเลื่อนได้ตามโหมดเพลงที่บรรเลงพินदानตรานมีความยาวประมาณ 104-120 เซนติเมตร ผู้บรรเลงจะใช้เล็บปลอมหรือปิ๊กสวมที่นิ้ว มีหลายระบบ เช่น นิ้วโป้ง-นิ้วชี้, นิ้วโป้ง-ชี้-กลาง ซึ่งเป็นระบบการสวมนิ้วมาตรฐาน ส่วนมือซ้ายทำหน้าที่กดสายให้เลื่อนไหลตามลักษณะสุนทรีย์ของเวียดนาม พินदानตรานสามารถเล่นเดี่ยวและเล่นเป็นวงได้

ในปัจจุบันदानตรานเป็นเครื่องดนตรีที่นิยมกันอย่างแพร่หลายและเป็นเครื่องดนตรีที่นักเรียนหญิงชาวเวียดนามเลือกเรียน

ภาพ sáo trúc ที่มา : <http://instrumentasean.wordpress.com/>
สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2557

ชาวตู่ก๊ก (sáo trúc) หรือเรียกย่อๆว่า **ชาว** ขลุ่ยไม้ไผ่ของเวียดนามพบได้ทั่วไปทั้งประเทศ ลักษณะเป็นขลุ่ยเป่าข้าง (transverse flute) คล้ายการเป่าฟลูตเจาะรูเสียงที่เป็นนิ้วบังคับ 6 รู ส่วนใหญ่ไม่เจาะรูนิ้วค้ำแต่ก็มีปรากฏบ้างในบางพื้นที่ ชาวตู่ก๊กมีความยาวประมาณ 70 เซนติเมตร ให้เสียงแหลมเล็กนุ่มนวล ชาวตู่ก๊กยังสามารถทำเลียนเสียงของนกได้ด้วยใช้บรรเลงเดี่ยวและเข้าวงดนตรีต่างๆ ทั้งวงดนตรีราชสำนักวงดนตรีประกอบการแสดงละครเดี่ยว (คล้ายจิ้ง)

ภาพที่มา Dan Trung: <http://www.dmc.tv/images/00-iimage/570617-aec15.jpg>
สืบค้นเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2557

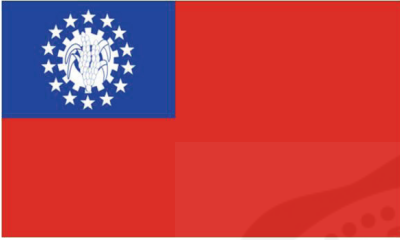
ด้นตริง Dan Trung โป่งกลางไม้ไผ่ที่ทำาเนิดจากแถบที่ราบสูงตอนกลางของเวียดนามประกอบด้วยท่อไม้ไผ่ขนาดต่างกันผูกโยงเรียงลำดับจากขนาดเล็กไปขนาด

ใหญ่ รูปแบบการเทียบเสียงแตกต่างกันออกไป ปัจจุบันนิยมเทียบเสียงในระบบโครมาติก
ไม้ตีทำมาจากไม้ไผ่เหลาลักษณะเดียวกับไม้ซิมแต่หนากว่าและมีสองหัวหุ้มปลายไม้ด้วย
แผ่นยางรัดหรือผ้าหนาๆ ตีลงไปบนท่อนไม้ไผ่ด้วยเทคนิคต่างๆเช่นสลับมือกัน ตีรัว ตี
สะบัด ด่านตริงสามารถบรรเลงได้ทั้งเดี่ยวและเข้าวงดุริยางค์ของเวียดนาม

บทที่ 8

ดนตรีพม่า

ธงประจำชาติ

ตราแผ่นดิน

สหภาพพม่า (Union of Myanmar)

ชื่อทางการ : สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ (The Republic of the Union of Myanmar)

เมืองหลวง : นครเนปีดอว์ (Nay Pyi Taw) (มีความหมายว่ามหาธานี) เป็นเมืองหลวงและเมืองศูนย์กลางการบริหารของสหภาพพม่าที่ได้ย้ายมาจากย่างกุ้ง ตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ตั้งอยู่ในหมู่บ้านจัดปเว (Kyatpyae) ทางทิศตะวันตกของตัวเมืองเปียนมานา (Pyinmana) ในเขตมณฑลพะเลย์ สภพภูมิประเทศเป็นภูเขาโดยรอบเมืองนี้เป็นเมืองเดียวของประเทศพม่าที่สามารถใช้ไฟฟ้าได้ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งในขณะที่เมืองหลวงแก่อย่างกุ้งจะไฟฟ้าดับอย่างน้อย 6 ชั่วโมง เมืองนี้อยู่ห่างย่างกุ้งไปทางเหนือประมาณ 320 กิโลเมตร ไม่มีสัญญาณโทรศัพท์ ซึ่งทางการพม่านั้นต้องการเมืองนี้เริ่มมีการสร้างสิ่งต่าง ๆ บ้างแล้ว เช่น อพาร์ทเมนต์ ซึ่งคนพม่ามีเงินที่จะมาซื้ออยู่อาศัยเริ่มมีประชาชนอพยพมาอาศัยอยู่หลายหมื่นคน แต่เมืองหลวงแห่งนี้ยังไม่มีโรงเรียน โรงพยาบาล เปรียบเสมือนเมืองทหาร ซึ่งกำลังก่อสร้างต่อไป

ภาพแผนที่ ที่มา :<http://instrumentasean.wordpress.com/> สืบค้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2557

ที่ตั้ง : ตั้งอยู่ที่ละติจูดที่ 28 องศา 30 ลิปดา ถึง 10 องศา 20 ลิปดาเหนือภูมิประเทศตั้งอยู่ตามแนวอ่าวเบงกอลและทะเลอันดามันทำให้มีชายฝั่งทะเลยาวถึง 2,000 ไมล์ ทิศเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือติดกับจีน (2,185 กิโลเมตร) ทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดกับลาว (235 กิโลเมตร) และไทย (2,401 กิโลเมตร) ทิศตะวันตกติดกับอินเดีย (1,463 กิโลเมตร) และบังกลาเทศ (193 กิโลเมตร) ทิศใต้ติดกับทะเลอันดามันและอ่าวเบงกอล

ดนตรีพม่า :

ประวัติความเป็นมาดนตรีพม่า

เอกสารที่มีการบันทึกเรื่องราวของดนตรีพม่า คือพงศาวดารจีนสมัยราชวงศ์ถัง บันทึกว่า ราชสำนักพยูได้ส่งนักดนตรีและการแสดงไปแสดงในราชสำนักจีนในปี ค.ศ. 800 (พ.ศ. 1343) ในการแสดง นั้นมีเครื่องดนตรีถึง 14 ชนิด ลักษณะของเครื่องดนตรี

ที่บันทึกสอดคล้องกับลักษณะของเครื่องดนตรีในปัจจุบัน พงศาวดารดังกล่าวระบุชื่อพิณ 2 ชนิด ชนิดหนึ่งน่าจะเป็น มียอง จะเข้ที่มีหัวคล้ายจระเข้จริงๆ ไม่มีเครื่องดนตรีอื่นในบันทึกที่แสดงว่าคล้ายกับเครื่องดนตรีสำหรับบรรเลงนอกอาคารอย่างในปัจจุบัน เหตุที่เป็นเช่นนี้มีความเป็นไปได้ 2 กรณี คือ สมัยนั้นไม่มีเครื่องดนตรีแบบปัจจุบันหรือไม่ก็มีแล้วแต่ราชสำนักไม่เห็นสมควรที่จะส่งไปแสดง (Becker 1967, 1980)

เครื่องดนตรีที่มีในอดีตแต่ปัจจุบันแทบไม่มีใครรู้จักได้แก่ ตะยอ (ซอมอญ) ซึ่งในปัจจุบันถูกแทนที่ด้วยไวโอลิน แคนทีเรียกว่า ฮยีน (Hnayin) ที่ไม่มีใครรู้จัก เครื่องดนตรีอีกชนิดหนึ่งที่สูงุญไปแล้วคือ สันตะยา (Santaya) ที่ปัจจุบันใช้เรียกเปียโน ส่วนมียอง (Mijaun) ก็ไม่มีใช้ในดนตรีพม่าแล้ว แต่ชาวรามัญในพม่ายังใช้กันอยู่ (Garfias 1985)

ดนตรีของพม่าไม่มีหลักฐานชัดเจนจนกระทั่งปี ค.ศ. 1700 ในสมัยราชวงศ์ Kaunbaun ทางราชสำนักได้ให้การอุปถัมภ์ดนตรีอย่างดี ทำให้ดนตรีเจริญรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่น ราชสำนัก ให้การอุปถัมภ์ดนตรี 2 ชนิดคือ อันยีน ตีวาย (Anyeintiwain) ดนตรีประกอบการเต้นรำและ ขับร้องของสตรีในราชสำนัก และ ฮเว โตมูซี ตีวาย (Htwe to mui ci tiwain) ดนตรีพิธีกรรม ในราชสำนัก และดนตรีสำหรับกระบวนแห่

ในสมัยราชวงศ์ Kuanbuan มีหลักฐานแน่นอนว่าศิลปินที่ชื่อ “ เมียวดี มินซี อู สะ ” (Myawa di Minci U Sa) หรือเรียกกันสั้นว่า วุนซีอูสะ (Wunci U Sa) ซึ่งถือกำเนิดทางภาคเหนือในปี 1766 มีความสำคัญมากด้านการรับเอาศิลปะไทยเข้าไว้แล้วปรับปรุงให้เป็นแบบพม่า โดยการประสมประสานกิจกรรมดนตรีเข้ากับการทวารในการประพันธ์เพลงแบบฉบับ เขาได้รับพระราชานุญาตให้เรียนดนตรีกับครูดนตรีชาวไทยที่ถูกจับเป็นเชลยอยู่ก่อนแล้ว รวมทั้งศึกษาวรรณคดีและ ละครเรื่องต่างๆ เช่น รามเกียรติ์ และอิเหนา ซึ่งเป็นเรื่องราวอันเป็นที่ชื่นชอบของราชสำนักพม่า ทั้งยังได้แต่งเพลงและดนตรีประกอบการแสดงเพื่อให้ในราชสำนักอีกด้วย และโดยการเคลื่อนไหวทางทหารทำให้โชคชะตาของเขาผันผวนอย่างน่าอัศจรรย์ทั้งทางดีและทางร้าย ตราบจนบั้นปลายของชีวิตจึงได้รับการยกย่องอย่างสมเกียรติจากพระเจ้ามินดอง (Mindon) ในปี ค.ศ. 1853 (Williamson 1979)

ประเภทของเครื่องดนตรี

ความแตกต่างของดนตรีในอาคารและภายนอกอาคารของพม่าอยู่ที่ เสียงอันดังตื่นเต้นเร้าใจ กับเสียงอันอ่อนหวานนุ่มนวลนั่นเอง “ดนตรีนอกอาคาร” มีชื่อเรียกกันหลายชื่อ แต่ละชื่อมักมาจากชนิดของกลองที่ใช้เป็นเครื่องดนตรีหลัก โดยมี วงชายวาย (sainwaing) เป็นวงดนตรีหลัก และแพร่หลายที่สุด วงดนตรีประกอบด้วยฆ้อง กลอง และปี่เป็นหลัก “วงดนตรีในอาคาร” ใช้เครื่องดนตรีเพียง 2 – 3 ชิ้นเท่านั้น บางคราวก็มีเพียงนักร้องคนหนึ่ง กับเครื่องดนตรีชิ้นหนึ่งเช่น พิณ – ซ้องก๊อก หรือระนาด – ปัดตลา เพียงอย่างเดียว ประกอบกับฉิ่ง หรือกรับ ที่นักร้องเป็นผู้ตี เครื่องดนตรี ดังกล่าวนี้อาจมีทั้งเครื่องดนตรีเสียงตายตัวและเครื่องดนตรีที่ปรับเสียงได้ ปัจจุบันมีการนำเอาไวโอลินและเปียโนไปประสมกับดนตรีดั้งเดิมของพม่ามากขึ้น

ชายวาย หรือที่คนไทยเรียกว่าวงปี่พาทย์ของพม่า (MyanmarSainwaing)

คำว่า ชายวาย ใช้เรียกทั้งเครื่องดนตรีและวงดนตรี วงดนตรีเป็นดนตรีประกอบการแสดงที่สำคัญของพม่า ใช้บรรเลงประกอบการแสดงบนเวที ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ตลอดจนใช้ในงานเทศกาลและพิธีการอย่างหลากหลาย เช่น การต้อนรับแขกบ้าน แขกเมือง เครื่องดนตรีในวงชายวาย สามารถปรับเปลี่ยนไปได้ตามความเหมาะสมกับ สถานการณ์ เครื่องดนตรีหลัก อันได้แก่ ปัดวาย หรือ พาทวาย (Pat – Wain) . มองชาย (Maungzaing), เน่ (Hne), ซ็อค ลอน บัด (Chauklon bat) และมีเครื่องประกอบจังหวะอื่นๆ

ภาพปัตวาย(Patwaing)ที่มา:<http://thewandererschuckandkate.blogspot.com/2014/01/a-day-at-mim-3.html> สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2557

ปัตวาย, พาทวาย (Patwaing) คือ กลองวงที่ปรับเสียงเรียงลำดับสูงต่ำตามบันไดเสียงที่เหมาะสม ประกอบด้วยกลองสองหน้าขนาดต่างๆ กันจำนวน 21 ลูก แขนงไว้ครอบราว รูปโค้งคล้ายร้านเปิงมางคอกของมอญ กรอบนั้นทำด้วยไม้แกะสลักลวดลายงดงาม ตัวกลอง ทำด้วยไม้ชิงหนิงสองหน้า มีขนาดยาวตั้งแต่ 12 – 40 เซนติเมตร ทำให้เสียงได้มากกว่า 3 ช่วงทบ ตัวคอกที่แขวนกลองสูงประมาณ 1 เมตร ประดับกระจกลายทอง ผู้เล่นจะนั่งบนเก้าอี้สูง ภายในคอกมองเห็นแต่ส่วนบนของลำตัวและตีกลองด้วย นิ้วมือแต่ไม้ได้จังหวะแบบกลองทั่วไป หากเป็นทำนองเพลง ซึ่งเป็นคุณสมบัติเฉพาะของปัตตวาย (เช่นเดียวกับเปิงมางคอกของมอญและใช้เป็นเครื่องดนตรีนำวง)

ภาพกีวาย(Kyiwaiing)ที่มา:http://www.fwfamily.com/departments-family/online/image_9394a999-11ec-51c4-82d6-0f67006bf71c.html สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2557

จิวาย (Kyiwaing) จิวาย เป็นเครื่องดนตรีประเภทเดียวกับฆ้องวงของไทย เพียงแต่ร้านฆ้อง ทำด้วยไม้ปิดทองประดับกระจกเช่นเดียวกับ มอญวง จิวายชุดหนึ่งมี 21 ลูก ใช้บรรเลงทำนองเพลง ฆ้องวงพม่าเรียงลูกฆ้องตามแนวนอนเช่นเดียวกับฆ้องไทย แต่ฆ้องมอญเรียงตามแนวนอนและตั้งขึ้นทั้งสองข้างคล้ายตัว U ภาษาท้องถิ่นเรียกจิวาย ว่า จินอง ก็มี

ภาพมอญชาย(MuangZaing)ที่มา:<http://myanmargamelan.wordpress.com/instruments/>
สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2557

มอญซาย (Maung zaing) มอญซาย คือฆ้องรางชุด เป็นเครื่องดนตรีที่ประกอบด้วยฆ้องปทุมขนาดต่างๆ กัน แขนงไว้ รางที่เป็นกรอบไม้ตรงๆรูปสี่เหลี่ยมไม่มีการประดับตกแต่งอย่างจิวาย หรือ มอญซาย มีลูกฆ้องทั้งสิ้น 18-19 ลูก เรียงกันเป็น 5 แถว ลูกฆ้องของมอญซาย มีขนาดใหญ่กว่า จิวาย รางฆ้องจะวางราบกับพื้น ยกเว้นกรอบที่บรรจุฆ้องลูกใหญ่ชุดที่เสียงต่ำที่สุดจะวางพิงไว้กับ จิวาย เมื่อออกแสดง มอญซายเป็นเครื่องดนตรีที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ในราวปี 1920 - 1930

ภาพเน(Hne)ที่มา:<http://myanmargamelan.wordpress.com/instruments/>
สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2557

หเน, เน (Hne)เน เป็นเครื่องดนตรีประเภท Double reed Aerophones หรือปี่ลั่นคู่ ทรงกรวยปากผาย มีลำโพงโลหะครอบต่อจากส่วนปลาย เช่นเดียวกับปี่มอญ เพียงแต่ปากลำโพงไม่บานกว้างอย่างปี่มอญ

เครื่องประกอบจังหวะในวงชาวยวาย ที่สำคัญได้แก่ ซ็อก ลอน บัต (Shauklon but) หรือกลองสอง-หน้าที่จัดไว้เป็นชุด ชุดหนึ่งมีกลอง 6 ลูก ใช้ตีเป็นรูปแบบหรือกระสวนจังหวะ ตามทำนองเพลง แต่ละชุดประกอบด้วยกลองทรงถึง 4 ลูก โดยวางหน้ากลองด้านหนึ่งลงบนพื้น มีกลองคล้ายกับตะโพนไทย เรียกว่า ซาห์กุน (Sahkun) มีกลองใหญ่แขวนบนราว เรียกว่า ปัตมา, พาตมา (Patma) 1 ลูก ทั้งชุดใช้ผู้บรรเลงคนเดียว

เครื่องจังหวะอื่นๆได้แก่ ปี้ออก (Byauk) เกราะไม้, วาเล็ท ก็อก (wallet kok) กรับไม้ยาว 150 เซนติเมตร ยักวิน (Yakwin) ฉาบใหญ่เส้นผ่าศูนย์กลาง 30 เซนติเมตร ซี (Si) ฉิ่ง, มง (Mong) ช้องหุ่ย นอกจากนี้ ยังมีกลองขนาดต่างๆ กัน ที่ตีประกอบบทเพลงเฉพาะกรณีอีกด้วย

ชาวยวายใช้บรรเลงประกอบละคร และการแสดงต่างๆเกือบทุกประเภท รวมทั้งประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับวิญญาณ และพิธีทางพุทธศาสนาด้วย การบรรเลงประกอบละครวงชาวยวายอาจจะบรรเลงเพลงพิเศษขนาดเล็กที่เหมาะสมกับเหตุการณ์หรือเฉพาะตัวละคร นอกจากนั้น ยังมีเพลงที่ใช้ในพิธีกรรมทางวิญญาณ ที่เรียกว่า นัตพเว (Nat pwe) ซึ่งมีเพลงทั้งชุดรวม 37 เพลง แต่ละเพลงสำหรับเทพแต่ละองค์ ฝี่แต่ละตน บทเพลงเหล่านี้เป็นที่เข้าใจและรู้ความหมายกันดีในหมู่ชาวมม่า บทเพลงอีกชนิดหนึ่งที่เป็นวัฒนธรรมของมม่าก็คือ นารา ไล กา (Nara lei hka) ที่รวบรวมขึ้นในศตวรรษที่ 17 ประกอบด้วยเพลงพิธีกรรมทางศาสนา 37 เพลง และเพลงสำหรับดวงวิญญาณมม่า (นัต - Nat) ที่เกี่ยวข้องกัน อีก 37 เพลง

วงดนตรีและเครื่องดนตรีอื่นๆ

แม้ว่าวงชาวยวายจะเป็นวงดนตรีที่ใหญ่ที่สุดและสำคัญที่สุดของมม่าก็ตาม แต่ยังมีวงอื่นๆ อีก วงดนตรีดังกล่าวนี้เรียกชื่อตามชนิดของกลองที่นำมาใช้ เพราะกลองแต่ละชนิดจะทำหน้าที่ เฉพาะที่ เหมาะสมกับกาลเทศะ ได้แก่ วงสิดอ (Si daw) วงบองจี (Bon gyi) วงโอซี (O-zi) วงโดบัต (Do-bat) และ วงบยอ (Byaw) เป็นต้น

สี่ ดอ เป็นกลองสองหน้าคู่หนึ่ง ขนาดหน้ากว้าง 60 เซนติเมตร ตัวกลองยาว 120 เซนติเมตร รู้จักกันในนามกลองหลวง (Royal drum) ใช้บรรเลงในงานพระราชพิธีต่างๆ ในอดีต ก่อนที่อังกฤษจะเข้ามายึดพม่าเป็นเมืองขึ้น ในราวกลางศตวรรษที่ 19 ปัจจุบันใช้บรรเลงในพิธีฉลองที่สำคัญเท่านั้นโดยบรรเลงร่วมกับ เน่ ขนาดใหญ่ ที่เป่าดำเนินทำนอง มองชาย และ ยักวิน

บอง จี เป็นกลองสองหน้า ยาวประมาณ 1 เมตร คล้องคอผู้เล่นวางไว้กับกลองใช้มือตี ที่หน้ากลองทั้งสองข้าง ตามปกติจะใช้เป็นคู่ เพื่อตีในเทศกาลการปลูกข้าว หรือฉลองพระเจดีย์ เครื่องดนตรีประกอบอื่นๆ ได้แก่ เน่ ยักวิน วาเล็กก๊อก หรือ ชายวายทั้งวงก็ได้

โอ ซี้ กลองยาว ใช้แขวนเฉวียงบ่าผู้บรรเลงโดยให้กลองอยู่ข้างลำตัว ตามปกติใช้หลายลูกพร้อมกัน และมักจะใช้ ซลู่ย - พาเล (Palwei) หรือ เน่ เป่าประกอบ ใช้ในกระบวนแห่ฉลองพระเจดีย์

โด บัต เป็นกลองสองหน้าขนาดเล็ก มีหลายขนาด ใช้คล้องคอให้กลองอยู่ด้านหน้า ตีด้วยมือทั้งสองข้าง วงโดบัตเป็นวงดนตรีชนบท พบทั่วไปทั้งประเทศ เช่นในกระบวนแห่ เพื่อบอกบุญ หรือในโอกาสเฉลิมฉลอง ในเทศกาลต่างๆ เครื่องดนตรีประกอบ ได้แก่ เน่ ยักวิน และวาเล็กก๊อก

บยอ เป็นกลองสองหน้าขนาดใหญ่ ตีด้วยไม้ (คล้ายกลองเพล) ใช้เป็นสัญญาณเมื่อมีการแจกทาน หรือลงแขกดำนา บยอ นิยมบรรเลงร่วมกับ เน่ ยักวิน วาเล็กก๊อก และ จีวาย

ปัตตลา ปัตตลาเป็นระนาดที่มีเสียง 7 เสียง เช่นเดียวกับจีวาย และชายวาย ในการบรรเลงจึงใช้วิธีการเดียวกันกับซอกก๊อก ซึ่งสามารถเล่นได้ทั้งเดี่ยวและประกอบการขับร้องซอกก๊อก สามารถปรับเสียงใหม่ให้เข้ากับทุกมาตราเสียงเช่นเดียวกับ ปัตตวายเป็นแตกต่างกันตรงที่ ซอกก๊อก ไม่ถูกขัดขวางจากเครื่องดนตรีเสียงตายอื่นๆ ในปัจจุบันซอกก๊อกได้รับอิทธิพลการปรับเสียงจากดนตรีตะวันตก มากกว่าจะได้จาก ชายวาย โดยใช้หลักของวงฉิ่ง 5 เสียงรวมกัน

เสียงที่ 7 เพื่อให้ครบช่วงทบ ผู้เล่นซอกก๊อกใช้กลุ่มเสียงเพียงแค่ 4 กลุ่มแรก เป็นส่วนมาก เพราะเพลงแบบฉบับส่วนมาใช้เสียงกลุ่มนี้ แต่บางคนก็เล่นทั้ง 7 บันไดเสียง

ชาวพม่ามีความคิดว่า ปัตตลา เป็นเครื่องดนตรีสำหรับฝึกหัดก่อนที่จะไปเล่น ซายวายได้ดีเท่าๆ กับการใช้ปัตตลา ประสมในวงดนตรีขนาดเล็ก เมื่อใช้ในวง ซายวาย จะตั้งเสียงหลัก than-hman C หรือ C# เช่นเดียวกับวงซายวาย แต่ในดนตรีเล็กนักดนตรีจะปรับเสียง ขึ้นไปอีก 1 เสียง ดังการเปรียบเทียบที่แสดงไว้ในตารางที่ 6 ซึ่งตามทฤษฎีแล้วทั้ง 7 เสียงของปัตตลาสามารถใช้เป็นเสียงตัน (tonic) ได้ทั้งหมด แต่ในทางปฏิบัติแล้วนักดนตรีปัตตลาจะใช้เพียงระดับเสียง than-hman, และ nga-bauk เป็นเสียงหลักเสียส่วนมาก เพราะโครงสร้างของเสียงในบันไดเสียงอื่นๆ ท่างไกลความเป็นจริงเกินไป และแม้ว่าเสียงร้องจะมีความสำคัญอย่างมากสำหรับดนตรีพม่า แต่ดนตรีบรรเลงก็ถือเป็นเครื่องมือบูรณาการดนตรีดั้งเดิมของพม่าด้วย แม้ว่าการฝึกหัดจะใช้เสียงตรงตามทฤษฎีก็ตาม แต่ก็ไม่ยากที่จะปรับแต่งเสียงของทำนองเพลงให้เข้ากันกับเสียงร้อง ถ้านักดนตรีมีฝีมือพอ

Saung

พิณพม่า ซองก๊อก (SaungGauk) เครื่องดนตรีประเภทนี้จัดอยู่ในประเภท bowed harp ในประเทศพม่ามี 2 ชนิดใหญ่ๆ คือ ชนิดที่เกิดจากภูมิปัญญาของชนเผ่ามอญ และกะเหรี่ยง ซึ่งอาศัยอยู่ทางชายแดนไทยพม่า ส่วนอีกชนิดหนึ่งเป็นชนิดที่พัฒนาไปจนมีความงามวิจิตรพิสดาร เป็นเครื่องดนตรีในราชสำนักพิณชนิดแรกเป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองมีสายระหว่าง 5 – 7 สายขึ้น สายด้วยลูกบิด เครื่องดนตรีชนิดนี้ชาวกะเหรี่ยงแถบตะนาวศรีในประเทศไทยเรียกว่า นาเดย ส่วนกระเหรี่ยงทางแม่ฮ่องสอนชาวปกากะยอ เรียกว่า เตหน้า / เตหน้าฮาร์พชนิดเดียวกันนี้ ชาวกะตุ๋นในลาว

ตอนใต้ เรียกว่า ตะลือ เครื่องดนตรีชนิดนี้ผู้เขียนเชื่อว่าเป็นต้นแบบให้เกิด ซองก๊อกในราชสำนักพม่า ส่วนอีกชนิดหนึ่งเป็นชนิดที่พัฒนาแล้ว ใช้วิธีขึ้นสายด้วยการผูกเชือกเป็นเงื่อนปมอันชาญฉลาด และมีสายถึง 14 สาย ฮาร์พชนิดนี้แต่เดิมเรียกว่า คอน (Con) แต่ในปัจจุบันเรียกว่า ซองก๊อก นักวิชาการบางท่านอ้างว่าพิณชนิดนี้มีความสัมพันธ์กับฮาร์พ ของชาวเมโสโปเตเมียโบราณ ซึ่งต่อมาได้มีการนำไปใช้ในราชสำนักกษัตริย์ชาวพุทธแห่งอินเดียโบราณ แต่ที่ขาดหลักฐานสนับสนุน นอกจากนั้น คำว่า “วีณา vina” ที่เป็นภาษาสันสกฤตก็ไม่มีใช้ในภาษาพม่าด้วย (Grove p.470) มีการพบพิณฮาร์พแบบนี้เป็นสภาพสลักนูนต่ำที่ศรีเกษตรา (Sri ksetra) ที่พม่าเรียกว่าทายีคิตตยา (Thayei-hkittaya) ซึ่งสร้างขึ้นในราวศตวรรษที่ 7 ประมาณ ปี พ.ศ. 1,500 และเป็นภาพวงดนตรีที่อาจเป็นไปได้ว่า เป็นวงดนตรีที่ส่งไปบรรเลงในราชสำนักจีน ที่เมืองฉางอัน ในปี ค.ศ. 801-802 ซึ่งน่าจะเป็นวงประสมระหว่าง “พยู” พม่าตอนเหนือ กับ “มอญ” พม่าตอนใต้ก็เป็นได้ วงดนตรีดังกล่าวนี้ใช้พิณฮาร์พที่มีลูกบิดทำด้วยไม้

นอกจากนั้นพงศาวดารพม่ายังได้กล่าวถึงพิณฮาร์พที่เมืองพุกาม (Pagan) ซึ่งตั้งอยู่บนที่ราบกลางของประเทศว่า มีวงดนตรีสำหรับเฉลิมฉลอง มีนักดนตรีสตรีบรรเลงพิณฮาร์พ ในราชสำนัก มีภาพสลักที่พระเจดีย์ในเมือง เป็ต-เล็ยก(Hpet-leik) ทางตะวันตกของประเทศ แสดงให้เห็นว่า รูปพิณฮาร์พที่ปรากฏนั้นเป็นวงโค้งอย่างงดงาม ด้วยฝีมือช่างมอญทางตอนใต้ อย่างไรก็ตามมีหลักฐานว่ามีอิทธิพลอินเดียเข้ามาสู่เมืองพุกามบ้างแล้ว ในศตวรรษที่ 11-12

พิณพม่าชนิดที่ปรับปรุงอย่างงดงามแล้ว ปรากฏในราชวงศ์พม่าที่เมือง อวา (Ava) ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของระหว่างปี 1,364 - 1,555 แต่พงศาวดารฉบับม้วนที่เขียนด้วยมือสมัย ราชวงศ์กอน - บอง (Kon-bauna) ระหว่างปี 1,752 - 1,885 ที่ปรากฏภาพพิณพม่าทรงเพรียว อ่อนช้อย ขึ้น เสียงด้วยปมเชือก และกล่องเสียงเป็นรูปเรือ มีห้วงเล็ก ๆ อยู่ใต้คันทวนด้วย เป็นไปได้ว่าพิณชนิดนี้ประดิษฐ์ขึ้นโดย “เมียวดีมินคยี อู สะ” (Myo-wadi Min-gyi U Sa) ซึ่งมีชีวิตอยู่ระหว่างปี 1855-1933 โดยเพิ่มสายที่ 14 ซึ่งเป็นสาย สั้นที่สุดเข้าไป ต่อมากระทรวง วัฒนธรรมได้อนุญาตให้เพิ่มสายเข้าไปอีก 2 สาย จนทำให้ซองก๊อกมีสาย ถึง 16 สายในปัจจุบัน

คันทวนอันอ่อนช้อยของซองก๊อก ทำด้วยรากไม้ทรงโค้งที่พม่าเรียกว่า ก๊อก

(gauk) โดยทำมาจากรากของต้น ชา-Sha (ชื่อพฤกษศาสตร์ Acacia catechu ต้นสีเขียว) ขัดแต่งจนได้เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2.8 เซนติเมตร ตอนปลายทำให้ฝายออกเป็นรูปใบโพธิ์ ตามคติพุทธ (แต่ในทางปฏิบัติใช้สำหรับแนบหูเพื่อฟังเสียงเวลาตั้งสาย – Kit Young) ตัวกล่องเสียงทำด้วยไม้ ปาดอก (Padauk ชื่อพฤกษศาสตร์ Pterocarpus macrocarpus ต้นประดู่) ที่มีคุณภาพดี บาง เบา เป็นรูปโค้งคล้ายเรือ ส่วนหัวที่ติดกับคันทวนโค้งขึ้นเล็กน้อย ขัดให้เรียบแล้วทาด้วยน้ำมันพื้นเมือง ส่วนที่ใช้ผูกสายต่อจากกล่องเสียงปิดสนิทด้วยหนังกวางสอดเข้ากับตัวกล่องเสียงอย่างแนบเนียน เผยให้เห็นเพียงส่วนกลางของหนังที่จะใช้ผูกสายเท่านั้น ส่วนหัวที่อยู่ใต้คันทวนใช้เป็นเครื่องตกแต่ง และอาจใช้ขันไว้จากเขาเวลาจะขึ้นสาย เนื่องจากต้องใช้แรงมาก

หนังกวางที่ปิดหน้าเมื่อแห้งแล้วจะต้องทาห้ด้วยแลคเกอร์หลายชั้น แล้วฉาบด้วยของเหลวสีแดงที่เป็นผลิตภัณฑ์พื้นเมืองให้สวยงาม ขึ้นสุดท้ายจึงทาห้ด้วยน้ำมันพิเศษ จากรัฐฉานให้ทั่วทั้งตัว เพื่อให้เกิดเงางาม สายของซอซก๊อกแต่เดิมทำด้วยไหมดิบพันด้วยมือ ปัจจุบันใช้ในลอน สายของซอซก๊อกจะ ผูกติดกับเชือกที่พันไขว้ไว้กับคันทวนด้วยเงื่อนปมพิเศษ สามารถเลื่อนให้ตึงหย่อนเพื่อปรับเสียงของสายได้ด้วยการหมุนหรือเลื่อนขึ้นลงเพียงเล็กน้อย แต่เดิมในระหว่างที่ทำซอซก๊อกจะมีพิธีกรรมเซียมซี (nat) ให้เข้ามาสิงสถิตอยู่ในตัวพิณ เพื่อให้มีเสียงดีเป็นที่นิยมด้วย ปัจจุบันอาจเลิกไปแล้ว

ทฤษฎีดนตรีพม่า

มีข้อเขียนเกี่ยวกับทฤษฎีดนตรีของพม่าอยู่เพียงเล็กน้อย เนื่องจากการสืบทอดดนตรีด้วยวิธีมุขปาฐะ นักดนตรีจึงเรียนการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี อาจกล่าวได้ว่า ระบบเสียงของดนตรีพม่าเป็นแบบเจ็ดเสียงหลัก ที่บทเพลงทุกเพลงจะขึ้นอยู่กับเสียงทั้ง 7 เสียงนี้ เป็นสำคัญอย่างไรก็ตามมีข้อยกเว้นสำหรับเพลงร้องที่ไม่จำเป็นต้องร้องให้ตรงเสียงเครื่องดนตรีเสียงตายและแม้แต่พื้นเสียงทั้ง 7 ดังกล่าวมาแล้วก็ยังสามารถปรับเปลี่ยนไปตามเครื่องดนตรีที่นำมาบรรเลงได้ เช่น ระบบเสียงหนึ่งสำหรับวงชายวายระบบหนึ่งสำหรับวงดนตรีขนาดเล็ก และอีกระบบหนึ่งสำหรับบรรเลงพิณซอซก๊อก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีระบบเสียงตะวันตกที่ยอมรับให้นำมาบรรเลงเพลงพม่าได้ด้วย สิ่งต่างจากวัฒนธรรมอื่นๆก็คือการเรียงเสียง ในบันไดเสียงพม่า เรียงจากสูงไปหาต่ำ

(descending) และชื่อของตัวโน้ตแต่ละตัวนำมาจากเสียงของปี (hne) ที่เป็นเสียงตายตัว ดังนี้

Than hman	correct sound เสียงตรง (leading note)
Hnapauk	second hole เสียงลำดับที่ 7
Thon-bauk	third hole เสียงลำดับที่ 6
Lei-bauk	fourth hole เสียงลำดับที่ 5
Nga-bauk	fifth hole เสียงลำดับที่ 4
Chauk-bauk	sixth hole เสียงลำดับที่ 3
Hkun-nathan-gyai	great 7 sound เสียงลำดับที่ 2

ระบบเสียงหลักของดนตรีพม่าทั้งสองระบบคือระบบเสียงสำหรับวงชายวายเป็นระบบสำหรับ ซองก๊อก และ ปัตตลา หาได้แตกต่างกันเพียงชั้นคู่เสียงไม่ แต่ยังคงต่างกันในเรื่องหลัก (Fonda mental pitch) อีกด้วย เช่น ระบบเสียงของซองก๊อกและปัตตลาทั้งสองระบบจะใช้เสียงตันหรือ tonic (than-hman) สูงกว่าระบบของชายวายเป็นเสียง ส่วนดนตรีวงเล็กในปัจจุบันใช้เสียงตันที่ใกล้เคียงกับ D แต่ชายวายใช้เสียงตันใกล้เคียงกับ C# และเมื่อเปรียบเทียบกับระบบ diatonic ตะวันตกแล้ว เสียงลำดับที่ 7 และที่ 3 ของพม่าต่ำกว่าตะวันตก แต่เสียงลำดับที่ 4 สูงกว่าเล็กน้อย ทำให้ฟังเป็นแบบ 7 เสียงเท่าๆ กัน แต่ระบบเสียงเท่าๆ กันไม่เคยมีการระบุโดยนักดนตรีพม่า ทำให้ชาวตะวันตกระบุว่าระบบเสียงดนตรีพม่าเป็นแบบ heptatonic ไม่ใช่ diatonic แบบตะวันตก เพราะเมื่อนำเครื่องดนตรีตะวันตกมาใช้ร่วมกับดนตรีพม่า ชาวพม่าจะต้องขึ้นเสียงใหม่ให้เป็นแบบพม่า แต่ทว่าเมื่อเอาเปียโนซึ่งยากที่จะขึ้นเสียงมาใช้นักดนตรีพม่ากลับยอมรับเอาเพื่อถือโอกาสใช้ chromatic scale มาใช้กับเพลงร้องอย่างเหมาะสมเพราะเพลงร้อง

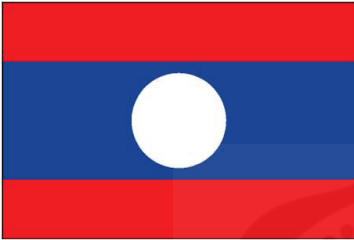
ไม่ถือเรื่องเสียงตรงเสียงตายแต่ผันแปรไปได้มาก เปียโนจึงเหมาะกว่าใช้ปัตตลาหรือชายวาย เพราะสามารถเล่นได้ใกล้เคียงกับเพลงพม่าแท้ๆ

แต่ละบันไดเสียงประกอบด้วยเสียง 7 เสียง แต่เลือกใช้เพียง 5 เสียงเป็นส่วนมาก ในลักษณะของ penta tonic และใช้เสียงที่เหลือเป็นเสียงจรตามความจำเป็น การตั้งเสียงของ ปัดตวาย และ ซองก๊อ ก ที่ต่างกัน เป็นการขึ้นเสียงหลักที่แสดงให้เห็นถึงกลุ่มเสียงหลัก กับกลุ่มเสียงรองได้เป็นอย่างดี เครื่องดนตรีทั้งสองนี้ต้องตั้งเสียงใหม่ทุกครั้งที่เปลี่ยนบันไดเสียง แต่อย่างไรก็ตาม ปัดตวายสามารถรักษาส่วนของเสียงสูงไว้ได้ เพราะมีครบ 7 เสียง ซึ่งใช้กับทุกบันไดเสียงได้แต่ต้องปรับช่วงของเสียงต่ำที่มีเพียง 5 เสียงเสียใหม่ แต่สำหรับเครื่องดนตรี อื่นๆ เช่น ปัดตลา จิวาย และมองซาย ไม่จำเป็นต้องขึ้นเสียงใหม่ เพราะมีเสียงครบ 7 เสียง ให้เลือกเล่นอยู่แล้ว นักดนตรีสามารถเลือกเล่นเพียง 5 เสียงให้เข้ากับลีลาของ ปัดตวาย และ ซองก๊อ ก ได้ โดยเลือกเล่น 5 เสียงจากเสียงต่ำและอีก 7 เสียงในกลุ่มเสียงสูงเพื่อใช้เป็นเสียงจร (passing tone) และนี่คือเหตุผลที่ระนาดพม่าต้องตีแยกมือ ไม่ตีคู่แปดอย่างระนาดไทย แม้ว่าจจะรับเอาดนตรีไปจากไทยก็ตาม

บทที่ 9

ดนตรีลาว

ธงประจำชาติ

ตราแผ่นดิน

ลาว (Laos)

ชื่อทางการ : สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (The Lao People's Democratic Republic)

เมืองหลวง : นครหลวงเวียงจันทน์ (Vientiane)

ที่ตั้ง : ลาวเป็นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งไม่มีทางออกสู่ทะเล มีพรมแดนติดจีนและพม่า ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดต่อกับเวียดนาม ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดต่อกับกัมพูชา และติดต่อกับประเทศไทยทางทิศตะวันตกพื้นที่ : 236,800 ตารางกิโลเมตร (ประมาณครึ่งหนึ่งของประเทศไทย) แบ่งเป็น 16 แขวง และ 1 เขตปกครองพิเศษ (นครหลวงเวียงจันทน์) ประเทศลาวมีประชากรรวม 6,068,117 คน ประกอบด้วยชนชาติต่างๆ หลากหลายเชื้อชาติซึ่งในภาษาลาวจะเรียกรวมกันว่า “ประชาชนบรรดาเผ่า” สามารถจำแนกได้เป็น 68 ชนเผ่า โดยประมาณ แบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ตามถิ่นที่อยู่อาศัยดังนี้

1.ลาวลุ่ม หมายถึง ชาวลาวที่อาศัยอยู่ในเขตที่ราบ ส่วนใหญ่ได้แก่คนเชื้อชาติลาว ภูไท ไทดำ ไทลื้อ ฯลฯ ใช้ภาษาลาวหรือภาษาตระกูลภาษาไทเป็นภาษาหลัก ประชาชนกลุ่มนี้มีอยู่ร้อยละ 68 ของจำนวนประชากรทั้งหมดและอาศัยกระจายอยู่ทั่วประเทศถือว่าเป็นกลุ่มชาวลาวที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศ

2.ลาวเทิง หมายถึง ชาวลาวที่อาศัยอยู่ในเขตที่ราบสูง เช่น ชาวบรู มะกอง งวน ตะโอย ตาเลียง ละเมียด ละเวน กะตัง ฯลฯ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ทางภาคใต้ของประเทศ เช่นแขวงจำปาสัก แขวงเซกอง แขวงอัตตะปือ คิดเป็นร้อยละ 22 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

3.ลาวสูง หมายถึง ชาวลาวที่อาศัยอยู่ในเขตภูเขาสูง เช่น ชาวม้ง เย้า มูเซอ ผู้น้อย และชาวเขาเผ่าต่างๆ ส่วนมากอาศัยอยู่ในเขตภาคเหนือของลาว เช่น แขวงหลวงพระบาง แขวงเชียงขวาง และตามแนวตะเข็บชายแดนภาคเหนือ ชาวลาวกลุ่มนี้คิดเป็นจำนวนร้อยละ 9 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

ภาษา : ภาษาลาว เป็นภาษาราชการ

ศาสนา : ชาวลาวส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ซึ่งเป็นศาสนา ประจำชาติ (ร้อยละ 70 ของชาวลาวทั้งหมด) ควบคู่ไปกับลัทธินับถือผี บรรพบุรุษของชนชาติส่วนน้อยในแถบภูเขาสูง ส่วนชาวลาวที่นับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามมีจำนวนที่ค่อนข้างน้อยมาก โดยศาสนาคริสต์ส่วนมากจะมีผู้นับถือเป็นกลุ่มชาวเวียดนามอพยพ และชาวลาวเชื้อสายเวียดนาม ส่วนศาสนาอิสลามพบว่ามีผู้นับถือในหมู่ชนชาติส่วนน้อย โดยเป็นกลุ่มจีนฮ่อที่อาศัยตามชายแดนด้านติดกับประเทศพม่า และมีชุมชนมุสลิม

ที่มีเชื้อสายเอเชียใต้ และจามในเวียงจันทน์ด้านวัฒนธรรมมีความคล้ายคลึงกับคนภาคอีสานของไทยเป็นอย่างมาก ยังมีคำกล่าว ที่ว่า “มีลาวอยู่แห่งใด มีมัดหมี่แลลายจกอยู่ที่นั่น” ลาวมีประเพณีทางพระพุทธศาสนาและอื่นๆ เช่น วันมาฆบูชา วันสงกรานต์ วันออกพรรษาบุญเข้าประดับดิน บุญเข้าฉลาก บุญช่วงเฮือ (แข่งเรือ) บุญธาตุหลวง เวียงจันทน์ในเดือน 12 เป็นต้น พุทธศาสนาแบบเถรวาทนับเป็นแบบแผนหลักของวัฒนธรรมลาว ซึ่งปรากฏให้เห็นทั่วประเทศทั้งในด้านภาษา และศิลปะ วรรณคดี ศิลปะการแสดง ฯลฯ

ประวัติดนตรี : ดนตรีลาวได้รับอิทธิพลต่างๆจากภายนอก และเนื่องจากไม่มีการจดบันทึกเกี่ยวกับเครื่องดนตรีและวงดนตรีที่เป็นแบบแผนไว้จึงมีความยากลำบากในการอ้างอิง อย่างไรก็ตามเครื่องดนตรีลาวสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ เครื่องสาย (Chordophone), เครื่องกระทบ (Idiophone), เครื่องหนัง (Membranophone) และเครื่องลม (Aerophone)

วงดนตรีมีทั้งวงปี่พาทย์ มโหรี และขับ-ลำ สำหรับการแสดงของลาวมี 2 ประเภท คือ นาฏศิลป์ที่เป็นแบบแผน (Classical Dance) และนาฏศิลป์ร่วมสมัย (Contemporary Dance) สำหรับนาฏศิลป์แบบแผนประกอบด้วยนาฏศิลป์พื้นเมือง และนาฏศิลป์พื้นบ้าน เช่น เรื่องรามเกียรติ์ (Ramayana) ส่วนนาฏศิลป์ร่วมสมัย เช่น รำวง

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2551). ดนตรีลาวเดิม. ขอนแก่น: ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัย ขอนแก่น. 181 หน้า. ผลการศึกษาดนตรีลาวเดิมสรุปได้ดังนี้

1. ในยุคที่ลาวมีการปกครองในระบอบที่มีพระมหากษัตริย์หรือเจ้ามหาชีวิตทรงเป็นองค์พระประมุขของประเทศ นักดนตรีได้รับการอุปถัมภ์จากเจ้ามหาชีวิตส่งผลให้เกิดการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานดนตรีอย่างกว้างขวาง ในช่วงที่ลาวตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสจนถึงยุคที่ถูกแทรกแซงทางการเมืองโดยสหรัฐอเมริกา ได้เกิดการเรียกร้องเพื่อเอกราชดนตรีลาวเดิมได้ถูกนำไปเชื่อมโยงกับเพลงปฏิวัติ และหลังจกชัยชนะของฝ่ายสังคมนิยมดนตรีลาวเดิมได้ถูกนำไปปฏิรูปเพื่อให้เป็นดนตรีของมวลชน

2. ตั้งแต่ ค.ศ. 1975 การประสมวงดนตรีลาวเดิมได้พัฒนาเป็นวงมโหรี ซึ่งพัฒนามาจากวงพิณพาทย์ไม้แข็งและไม้ نرم โดยการผสมรวมของเครื่องดนตรีพื้น

เมืองและชนเผ่า ตามกรอบแนวคิดที่ต้องการสร้างความเป็นเอกภาพและเท่าเทียมกัน ในส่วนของบทเพลงประกอบด้วยเพลงเพื่อการเสพ เพลงพิธีกรรม เพลงเพื่อการแสดง และเพลงปฏิวัติ เพลงในทุกกลุ่มจะถูกตัดทอนเวลาในการบรรเลงให้สั้นลง ตัดเนื้อหาของคำร้องที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกรอบความคิดในระบอบสังคมนิยมและนำทำนองพื้นเมือง ทำนองของชนเผ่าต่าง ๆ มาใช้ในการบรรเลง มีการนำเพลงปฏิวัติมาเป็นส่วนหนึ่งของบทเพลง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ดนตรีมีส่วนในการสร้างความเป็นเอกภาพ และเกิดความเท่าเทียมกันของคนในชาติ ให้เป็นศิลปะของมวลชนตามกรอบแนวคิด ในระบอบสังคมนิยม และเพื่อให้สำนึกถึงบุญคุณของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวที่เคยต่อสู้เพื่อประเทศชาติ

3. หลังจากการล่มสลายของระบอบสังคมนิยมสหภาพโซเวียตและการเปลี่ยนแปลงท่าทีของจีน ทำให้สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวหันมาทบทวน แนวทางการปฏิบัติอันเหมาะสมกับวัฒนธรรมของตนเอง ดนตรีลาวเดิมเริ่มได้รับการดูแลเพิ่มมากขึ้น มีการจัดตั้งโรงเรียน องค์กรเพื่อรับผิดชอบ แต่จากการที่ดนตรีลาวถูกละเลยมาเป็นระยะเวลานาน ทำให้กระบวนการถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา ขาดความต่อเนื่อง บทเพลงจำนวนหนึ่งสูญหาย ขาดการพัฒนาทักษะและแนวท่วงทำนองในการบรรเลงเครื่องดนตรีอยู่ในสภาพที่ชำรุดทรุดโทรมและขาดการถ่ายทอดภูมิปัญญาในการผลิตสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ เพื่อให้เข้ากับสภาพของสังคมลาวในปัจจุบัน

• **ดนตรี** : สำหรับดนตรีลาวนั้นมี “แคน” ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีประจำชาติ วงดนตรีของลาวก็คือ วงหมอลำ มีหมอลำ และหมอแคน ท่วงทำนองของการขับลำจะแตกต่างกันไป ตามท้องถิ่นและมีริ้ววงบัตสลบ (Paslop Dance)

นอกจากแคนแล้ว เครื่องดนตรีของลาวก็จะมี 4 ประเภทหลักๆด้วยกัน คือ เครื่อง ติด สี ตี เป่า เหมือนของไทย ดังนี้

- ประเภทเครื่องติด ได้แก่ กระจับปี่ หรือพิณ
- ประเภทเครื่องสี ได้แก่ ซอฮู้ ซออู้ (ซอด้วง)
- ประเภทเครื่องตี ได้แก่ ละครนาดเอก คนไทยเรียกว่า (ระนาดเอก) ละครนาดทุ้ม

(ระนาดทุ้ม) ค้องวงน้อย (ซ้องวงเล็ก) ค้องวงใหญ่ (ซ้องวงใหญ่) กองแขก (กลองแขก) กลองทัด (กลองทัด) กองหาง (กลองหาง) หรือกองยาว (กลองยาว) ซึ่ง (ฉิ่ง) ซาบ (ฉาบ)

ซิม เป็นต้น

- ประเภทเครื่องเป่าได้แก่ ปี่ แคน ขลุ่ยเพียงออ (ขลุ่ยเพียงออ) สะโน เป็นต้น การบรรเลงส่วนใหญ่จะเล่นเป็นวงมโหรี ปี่พาทย์ หรือวงพิณพาทย์ เพื่อประกอบในพิธีกรรมทางพุทธศาสนาต่างๆของชาวลาวแต่เหนือตลอดได้ โดยแต่ละชนเผ่าก็จะมีดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์ประจำเผ่าของตน แตกต่างกันไปเช่นเครื่องดนตรี การบรรเลงดนตรี การรำ การขับร้อง ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของเขา เป็นต้น

รำวงบัตสlob (Paslop Dance) เป็นการเต้นท่าตามจังหวะเพลงโดยจะเต้นพร้อมกันไปอย่างเป็นระเบียบ ทุกคนยืนตั้งแถวเป็นหน้ากระดาน หรือแถวตอนมีหนึ่งแถวหรือมากกว่าก็ได้ สิ่งที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน คือทุกคนจะเดินเป็นจังหวะ อย่างพร้อมเพียงกัน ขยับไปซ้ายที ขวาทีมีการเตะเท้าเป็นจังหวะตามเพลงจึงถือว่าเป็นการเต้นที่เป็นเอกลักษณ์ของคนลาว เป็นการร่วมสนุกกันของชาวลาวในงานรื่นเริง งานมงคลต่างๆ เพื่อความสนุกสนาน

ภาพตัวอย่างเครื่องดนตรี

ประเภทดีด

พิน

พิน ชื่อเครื่องดนตรีชนิดหนึ่งมีสายสำหรับดีด มีหลายชนิดแตกต่างกันท้องที่ โดยทั่วไปมี 3 สาย บรรเลงโดยการดีดด้วยวัสดุที่เป็นแผ่นบาง เช่น ไม้ไผ่เหลา หรืออาจใช้ปิ๊กกีตาร์ดีดได้

พิน มีเสียงกังวานสดใส สามารถบรรเลงเพลงได้ทั้งจังหวะอ่อนหวาน เศร้ารันทด และสนุกสนานครื้นเครง เข้าถึงอารมณ์ พินจึงเป็นเครื่องดนตรีชิ้นเอกชิ้นหนึ่งของคนลาว

ประเภทสี

ซอฮู้

ซอฮู้ ตัวกะโหลกซอทำด้วยกะลามะพร้าว ชิงหนังวัว มี 2 สาย คั่นซึกทำด้วยขนหางม้า มีเสียงทุ้มนุ่มนวล

ซออู้

ซออู้ เป็นซอ 2 สาย กะโหลกซอทำด้วยไม้ไผ่ ใช้หนังงูเหลือมซึง คั่นซึกทำด้วยขนม้า มีเสียงแหลม

ประเภทตี

นางนาดเอก

บางท้องถิ่นเรียกกละนาดเอก นางนาดเอก มีระดับเสียงต่ำกว่านางนาดทุ้ม มีไม้แข็งสองอันสำหรับตี

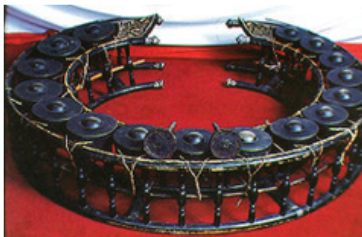
นางนาดทุ้ม

บางท้องถิ่นเรียกกละนาดทุ้ม นางนาดทุ้มมีระดับเสียงต่ำกว่านางนาดเอก แต่มีเสียงนุ่มนวลกว่า มีไม้ نرمสองอันสำหรับตี

ค้องวงน้อย

ค้องวงเล็กมีลักษณะเหมือนกับค้องวงใหญ่ แต่ลูกค้องมีขนาดเล็กกว่า มีลูกค้อง 18 ลูก บรรเลงทำนองคล้ายละนาดเอก

ค้องวงใหญ่

ค้องวงใหญ่ ประกอบด้วยลูกค้องและวงค้อง ลูกค้องมี 16 ลูกทำจากทองเหลือง เรียงจากลูกเล็กด้านขวาวงซึ้งสูงประมาณ 24 เซนติเมตร ใช้หวายโป่งทำเป็นรางให้หวายเส้นนอกกับเส้นในห่างกัน 14-17 เซนติเมตร ใช้หวาย 4 อัน ด้านล่าง 2 อันขดเป็นวงขนานกัน เว้นที่ไว้ให้นักดนตรีเข้าไปบรรเลง

คองวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีที่สำคัญที่สุดเพราะคนที่จะเล่นดนตรีในวงปี่พาทย์ ต้องมาเรียนคองวงใหญ่ก่อน คองวงใหญ่ทำหน้าที่เดินทำนองหลัก ซึ่งถือเป็นแม่บทของเพลง

กองทัด

กองทัด เป็นกลองสองหน้าขนาดใหญ่ ขึ้นหน้าทั้งสองข้างด้วยหนังวัว หรือหนังควาย ตีด้วยหมุด หุ่นกลองทำจากไม้เนื้อแข็ง กลึงคว้านข้างในจนเป็นโพรง กองทัดมีขนาดหน้ากว้างเท่ากันทั้ง

สองข้าง กองทัดมี 2 ลูก มีเสียงดัง ตุม และ ต้อม

ชิง

ชิง เป็นโลหะหล่อหนา ชุดหนึ่งมี 2 ฝา เสียงจะดัง ชิง-ซับ ทำหน้าที่เป็นหลักในการบรรเลง

ชาบ

ชาบ (ฉาบ) เป็นโลหะหล่อชนิดเดียวกับชิง แต่มีเส้นผ่าศูนย์กลางกว้างกว่าชิง และบางกว่า จะใช้ชาบ ตีขัดกับชิง เพื่อให้การบรรเลงสนุกสนาน

กองยาว

กองยาว เป็นกลองหน้าเดียวรูปร่างทรงยาว ด้านล่างกลึงเป็นรูปคล้ายปากแตร ส่วนบนป่องเล็กน้อยปิดด้วยหนังวัว ชิงด้วยเชือกให้ตั้งกลองยาวมีหลายขนาดขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของผู้เล่น มีสายสะพายคล้องบ่าเพื่อสะดวกในการเดินตีผู้เล่นกองยาวจะ

ใช้มือตีทั้งสองมือบางครั้งตีแบบโลดโผนเพื่อความสนุกสนานใช้กำปั้น คอก เข่า ศีรษะ หรือต่อตัวในการตีกลอง ซึ่งต้องใช้ทักษะและความชำนาญในการตี

ประเภทเป่า

แคน

แคน เป็นเครื่องเป่ามีลิ้นโลหะ เสียงเกิดจากลมผ่านลิ้นโลหะไปตามลำไม้ที่เป็นลูกแคน การเป่าแคนต้องใช้ทั้งเป่าลมเข้าและดูดลมออกด้วย จึงเป่ายากพอสมควร แคนมีหลายขนาดบางขนาดมีเสียงประสานอยู่ด้วย แคนมีหลายประเภทตามจำนวนลูกแคน นอกจากบรรเลงเป็นวงแล้วก็ยังใช้บรรเลงประกอบการรำ (การขับร้อง) หรือใช้บรรเลงร่วมกับ พิณ โปงลาง ฯลฯ

การไล่สเกลของแคนก็จะมี 7 โน้ตเสียงพื้นฐานเช่น โน้ต C D E F G A B C ส่วนเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะใช้แค่ 5 ตัวโน้ตเช่น C D E G A C เนื่องจากว่าตัวโน้ตจะไม่มี F# Bb

ขลุ่ยฟองอ

ขลุ่ยฟองอ เครื่องดนตรีชนิดหนึ่งทำด้วยไม้ป่อง (ไม้ไฟไม้ซาง) เจาะรูตามทางยาวสำหรับเอานิ้วมือนับให้เป็นเสียงเพลง

สะโน

สะโนแปลว่า “เขาสัตว์” สะโนเป็นเครื่องเป่าชนิดหนึ่ง ทำด้วยเขาควาย เจาะรูที่ปลายเขา ใส่สั้เงินหรือเส้นทอง สะโนเสียงดังเพราะ และดังไกล ใช้เป่าในเวลาแห่งบุญงานต่างๆ เวลาไปคล้องช้าง และเวลากลับมา

บทที่ 10

ดนตรีกัมพูชา

ธงประจำชาติ

ตราแผ่นดิน

กัมพูชา (Cambodia)

ชื่อทางการ : ราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia)

เมืองหลวง : กรุงพนมเปญ (Phnom Penh)

ที่ตั้ง : กัมพูชาตั้งอยู่กลางภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีพรมแดนทิศเหนือติดกับประเทศไทย (จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์) และลาว (แขวงอัตตะปือและจำปาสัก) ทิศตะวันออกติด เวียดนาม (จังหวัดกอนทุม เปลกู ซาลาย ตี้กลัก ส่องแบ เตยนิน ลองอาน ด่งท๊าบ อันซาง และเกียงซาง) ทิศตะวันตกติดประเทศไทย (จังหวัดสระแก้ว จันทบุรี และตราด) และทิศใต้ติดอ่าวไทย

ภาษา : ภาษาเขมร เป็นภาษาราชการ รองลงมาเป็นอังกฤษ, ฝรั่งเศส, เวียดนามและจีน

ศาสนา : พุทธ (เถรวาท) เป็นหลัก (แยกเป็น 2 นิกายย่อย คือ ธรรมยุตินิกาย และมหานิกาย) และศาสนาอื่นๆ อาทิ ศาสนาอิสลามและศาสนาคริสต์

ดนตรีกัมพูชา : สิ่งแรกที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับเขมรคือชื่อประเทศว่า Cambodia แต่สิ่งอื่นๆเรียกว่าเขมร เช่น นาฏศิลป์เขมร ภาษาเขมร ดนตรีเขมร ในทางประวัติศาสตร์กัมพูชา (Cambodia) แบ่งออกเป็นหลายยุค แต่ยุคที่สำคัญที่สุดของศิลปะคือ Angkor Era ซึ่งอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 9-14 ในยุคนี้ศิลปะมีการพัฒนามาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาจากความเชื่อและศาสนา ศิลปะการดนตรีของกัมพูชาได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมพราหมณ์-ฮินดู มีนาฏกรรมทางศาสนาและเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์ การแสดงบางชนิดใช้วงพิณพาทย์ (pinpeat) ที่ประกอบด้วย ฉิ่ง ระนาด ปี่ กระจับปี่ ฆ้อง ซอ และกลองหลายชนิด การเคลื่อนไหวแต่ละท่าจะเป็นแนวคิดแทนสิ่งต่างๆ การฟื้นฟูนาฏศิลป์เกิดขึ้นมากในราว พ.ศ. 2493 โดยพระนางสีสุวตถิ กุสุมนารีรัตน์ ดนตรีสมัยใหม่ในกัมพูชามีสองแบบคือ รำวง และรำมัจจ รำวงเป็นดนตรีช้าๆ ส่วนรำมัจจมีลักษณะคล้ายดนตรีพื้นบ้านของไทยในแถบอีสานใต้ ในจังหวัดเสียมราฐจะนิยมดนตรีที่เรียกกันตรึมที่เป็นดนตรีพื้นบ้านของชาวเขมรสุรินทร์ และเป็นที่ยอมรับตามแนวชายแดนไทยและกัมพูชา กัมพูชามีดนตรีพื้นบ้านหลายชนิด ที่สำคัญคือ วงกา (Ka-music) เพลงกา ที่ใช้บรรเลงในพิธีแต่งงาน และดนตรีที่เกี่ยวข้องกับจิตวิญญาณที่เรียกว่า อารักซ์ (Arakk) ซึ่งเป็นดนตรีที่ดึงดูดความสนใจอย่างมาก ทำนองเพลงที่บรรเลง ด้วยปี่ มีลักษณะเป็นแจ๊ส ขณะที่ซิมูย (Siemouy) พิณน้ำเต้า ดัดเป็นจิ้งหะด้วยเสียงกังวานเป็นระยะๆเมื่อเปรียบเทียบกับดนตรีไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทเพลงชั้นสูง ดนตรีแบบฉบับของเขมรจะฟังง่ายและติดตามได้ง่ายกว่าเพราะการบรรเลงเครื่องดนตรีแต่ละชนิดไม่พิสดารสลับซับซ้อน (Virtuosity) แบบดนตรีไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สราไล(ปี่) ที่เป่าทำนองหลัก

มากกว่าที่จะบรรเลงด้วยลีลาอิสระ มีข้อสังเกตที่ชัดเจนอีกประการหนึ่งก็คือ ทำนองเพลงปี่พาทย์เขมรจะเล่นตัวโน้ตสั้นยาวสลับกันเสมอ ซึ่งต่างจากไทยที่เล่นโน้ตเท่ากันทุกตัว ในการบรรเลงทางเก็บ (Motivic music)

เครื่องดนตรีกัมพูชา

Krapeu

คราปือ (Krapeu) หรือที่เรียกว่า จะเข้ เป็นเครื่องดนตรีที่มีรูปร่างเหมือนจะเข้ ประดับด้วยลวดลายมีสายสามสายสำหรับดีดค้ำว่า คราปือ ในภาษากัมพูชามีหมายถึงจะเข้ คราปือเป็นเครื่องดนตรีคลาสสิกของกัมพูชสมัยปัจจุบัน จะเข้มีจะมี 3 หรือ 5 ขารองรับตัวเครื่อง เมื่อแสดงผู้เล่นจะนั่งข้างเครื่องดนตรีมือซ้ายดีดพินขึ้นและลง ขณะที่มือขวาดึงด้วยการใช้ไม้ดีด คราปือ ใช้สำหรับเป็นเครื่องดนตรีในงานแต่งงาน

Sampho

ซามโป (Sampho) เป็นกลองยาวขนาดเล็กของชนพื้นเมืองในประเทศกัมพูชา มีสองหัวและเล่นโดยการใช้มือสองมือ ผู้เล่นซามโปเป็นผู้นำกลุ่มเครื่องเป่าและกลองคอยกำหนดจังหวะ ซามโปมีลักษณะคล้ายกับตะโพน

Tro

โทร (Tro) ซอกัมพูชาเป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองประเภทเครื่องสายของกัมพูชา ตัวซอทำมาจากกะลามะพร้าวชนิดพิเศษ ปลายข้างหนึ่งจะถูกปิดด้วยหนังสัตว์ สายทั้งสามทำมาจากเส้นไหม ซอกัมพูชามีลักษณะคล้ายคลึงกับซอสามสายของไทย

เอกสารอ้างอิง

ข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียน.สืบค้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2557จาก,

http://www.thaimaster.info/pornpilai/wannisa/asean/asean_info_home.html

จารุวรรณไวเจตน์.(2529).**พื้นฐานอารยธรรมไทย**.กรุงเทพฯ : งานตำราและคำสอน กองบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เฉลิมพงศ์อาจารย์.(มปป.) **ประวัติวงดนตรีไทยและเครื่องสายไทย**.

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2551). **ดนตรีลาวเดิม**. ขอนแก่น: ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมกลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัย ขอนแก่น. 181 หน้า. ภาพประกอบ. (ส.ร. 780.9594 ฉ573ด).

ดนตรีอาเซียน. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 เมษายน 2557จาก,<http://instrumentasean.wordpress.com/>

চারঙ্গীকী অয়ুবুখনস. 2544**ราชสกุลจักรีวงศ์และราชสกุลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช**กรุงเทพฯ

ประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN Member States).สืบค้นเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2557จาก, <http://instrumentasean.wordpress.com/>,http://www.trueplookpanya.com/true/search_google.php?c=006577262035313064220%3Aerg4hmcokw&cof=FORID%3A10&ie=UTF8&q=%E0%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%B4%E0%B8%81+AEC&x=-738&y=-10

ปัญญา รุ่งเรือง. (2551).**ดนตรีโลก ชุดที่2** อาศรมสังคีต, กรุงเทพฯ.

ปัญญา รุ่งเรือง.(2552).**ดนตรีโลก ชุดที่3** อาศรมสังคีต, กรุงเทพฯ.

พูนพิศ อมาตยกุล.(2524)**ประวัติและที่มาดนตรีไทย**. ดนตรีวิจักขณ์, กรุงเทพฯ.

วิทย์ บัณฑิตกุล, เรียบเรียง. (2554). **รู้จักประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ : นานามีบุ๊กส์.

มนตรี ตราโมท. (2540).**ดุริยางคศาสตร์ไทย: ภาควิชาการ**. กรุงเทพฯ: มติชน.

สงบศึก ธรรมวิหาร. (2545).**ดุริยางค์ไทย**.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัจด์ ภูเขาทอง. (2539).**การดนตรีและทิศทางไปสู่ดนตรีไทย** พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์.

สัญลักษณ์ของอาเซียน. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2557จาก,

http://www.maejopoll.mju.ac.th/webpage_show.php?id=MTUwNzMwNTQ=

สันทัด ดัถนันทน์. (2542). **บันทึกเพลงไทยเป็นโน้ตสากลอย่างไร**. สมชาย รัตมี (บรรณาธิการครุดนตรีของแผ่นดิน (หน้า 1-108). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทยภาคคีตะ-ดุริยางค์. (2540). **ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**, กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

สุรพล สุวรรณ. (2549). **ดนตรีไทยในวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ : แอคทีฟพรีนซ์.

อรวรรณ บรรจงศิลป์ และคณะ (2546). **ดุริยางค์ศิลป์ไทย** กรุงเทพฯ : สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรวรรณ บรรจงศิลป์. (2527). **วิวัฒนาการของเพลงไทยสมัยรัตนโกสินทร์**./อรวรรณ บรรจงศิลป์, โกวิท ชาญศิริกรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรวรรณ บรรจงศิลป์. (2557). **ดนตรีและเพลงร้อง เอเชีย-แปซิฟิก Favorite Melodies of Asia-Pacific**, สมาคมครุดนตรี ประเทศไทย.

อุทิศ นาคสวัสดิ์. (2514). **ทฤษฎีและการปฏิบัติดนตรีไทย**– กรุงเทพฯ: คุรุสภา.

Brown, D. E. (1976). **Principles of Social Structure: Southeast Asia**. Boulder.

Brown, D. E. Brunei: (1970). **The Structure and History of a Bornean Malay Sultanate**.

Cleary, Mark, and Hairuni H. M. Ali Maricar. (1992) “Aging, Islam and the Provision of Services for Elderly People in Brunei Darusalam.” In *Aging in East and South-East Asia*, edited by David R. Phillips.

Clewley, John. “Beyond Our Khaen”. (2000). In Broughton, Simon and Ellingham, Mark with McConnachie, James and Duane, Orla (Ed.), **World Music**, Vol. 2: Latin & North America, Caribbean, India, Asia and Pacific, pp 170–174. Rough Guides Ltd, Penguin Books.

Gudgeon, L. W. W. (1913). **British North Borneo**. London: Adam and Charles Black,

- Kinsler, L. E., Frey, A. R., Coppens, A. B., and Sanders, J. V.(1982).**Fundamentals of acoustics**. Singapore: John Wiley & Sons.
- Malm, William P. (1996). **Music Cultures of the Pacific, the Near East and Asia, Third Melayu Di Malaysia**.PercetakanWatanSdn. Bhd, no date given.
- Morton, D. (1976). **The traditional music of Thailand**. USA: University of California Press.
- Nasuruddin, Mohammed Ghouse. (1992) **The Malay Traditional Music**. DewanBahasakan
- Noll, A. M. (1995). **Introduction to telecommunication electronics**. Boston: Artech House.
- Robert L. Winzeler. (1997) “**The Origin of the Brunei Kadayan in Ethno-historic Perspective.**” In **Indigenous Peoples and the State: Politics, Land, and Ethnicity in the Malayan Peninsula and Borneo**.
- Rumsey, F., and McCormick, T. (1994).**Sound & recording: An introduction**. Great Britain: Focal Press.
- Saunders, Graham. (1994). **A History of Brunei**.Oxford University Press.
- Salleh, Nik Mustapha Nik Mohammed. (1994) **AlatMuzikTradisionalDalamMasyarakat Melayu Di Malaysia**. PercetakanWatanSdn. Bhd, no date given.
- Skeat, Walter William. (1967). **Malay Magic**.(Originally published 1900). Dover.
- Taylor, Eric. (1989). **Musical Instruments of Southeast Asia**.Oxford University Press.
- Terry E. Miller,Sean Williams. (1999).**The Garland Handbook of Southeast Asian Music**
University Putra Malaysia. (1999).**Akademickalendar**.University Putra Malaysia.
- Wright, Leigh. (1977). “**Brunei: An Historical Relic.**” *Journal of the Hong Kong Branch of the Royal Asiatic Society* 17.

คำสั่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่ ๔๔๔/๒๕๕๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาผลงานวิชาการที่ได้รับการรับรองคุณภาพเพื่อการตีพิมพ์
คณะศิลปกรรมศาสตร์

เพื่อให้การพิจารณาผลงานวิชาการที่ได้รับการรับรองคุณภาพ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ดำเนินไปด้วยความ
เรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.๒๕๕๑ และคำสั่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ ๓๔๑๑/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๔
เรื่อง การมอบหมายและมอบอำนาจของอธิการบดีให้ผู้บริหารปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี จึงแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
พิจารณาผลงานวิชาการที่ได้รับการรับรองคุณภาพ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ดังนี้

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาผลงานวิชาการที่ได้รับการรับรองคุณภาพเพื่อการตีพิมพ์

ศาสตราจารย์สุชาติ	เดาทอง
ศาสตราจารย์วิโชค	มุกคามณี
ศาสตราจารย์วีรชาติ	เปรมมานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิท	ขันธศิริ
รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย	ปิฎกรัตน์
รองศาสตราจารย์วรรณรัตน์	ตั้งเจริญ
รองศาสตราจารย์อัจฉรา	วรรณสกลิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศชา	อุทิศวรรณกุล

หน้าที่ พิจารณาด้านฉบับ ผลงานวิชาการ รูปแบบบทความวิชาการในวารสารวิชาการทั้งในระดับชาติ
และ/หรือระดับนานาชาติ หนังสือหรือตำราทางวิชาการ เพื่อเสนอตีพิมพ์และเผยแพร่

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖

(อาจารย์ระวีวรรณ วรรณวิไชย)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ